Två vilsekomna renar rastar på Åstöns strand

RENAR PÅ ÅSTÖN. *Två renar har förirrat sig ut på Åstön. – De kan ha kommit ifrån de övriga efter vinterbetet förra året, tror Jörgen Bohlin, förbundsjurist på Svenska samernas riksförbund.*

Foto: THORD ERIKSSON

När fiskarkompisarna Thomas Landin och Christer Söderberg kom till Åstön i går trodde de inte sina ögon.

Bara ett tiotal meter från dem stod två renar fridfullt och betade.

– De tog ingen notis om oss utan stod kvar hela tiden vi fiskade, berättar Thomas Landin.

För länge sedan brukade samerna ta ned sina djur till Sundsvallsområdet under vinterbetet. Mest för att få sälja sina varor. Men sedan 40-talet är det mycket ovanligt att renar förirrar sig så långt österut och söderut som de två på Åstön.

– Det händer ibland att enstaka renar blir kvar efter vinterbetet, men de brukar instinktivt dra västerut på sommaren, säger Jörgen Bohlin, förbundsjurist på Svenska samernas riksförbund.

Följer vinden

Hans teori är att de två renarna blev kvar förra våren när flocken drog norrut efter vinterbetet. Eftersom det under den senaste tiden har blåst ostliga vindar har renarna tagit sig ut till kusten.

– Renar går ofta i vindriktningen, förklarar han.

Renarna kan härstamma från Vilhelminas södra sameby, som tar ner sina djur till Örnsköldsviksområdet på vintrarna. I november upptäckte Jan Bylund i Häggdånger två renar i sin skog, troligen samma renar som nu huserar på Åstön.

Kan gå flera mil

– Jag tog kort av dem i november och har sett färska spår till för tre veckor sedan, då de försvann, säger han.

Eftersom renar kan förflytta sig flera mil per dag när de ger sig ut på vandring kan de mycket väl ha hunnit till Åstön.

Thomas Landin och Christer Söderberg från Timrå brukar nästan varje dag fiska från Åstön. De har sett lodjur på stränderna men aldrig renar.

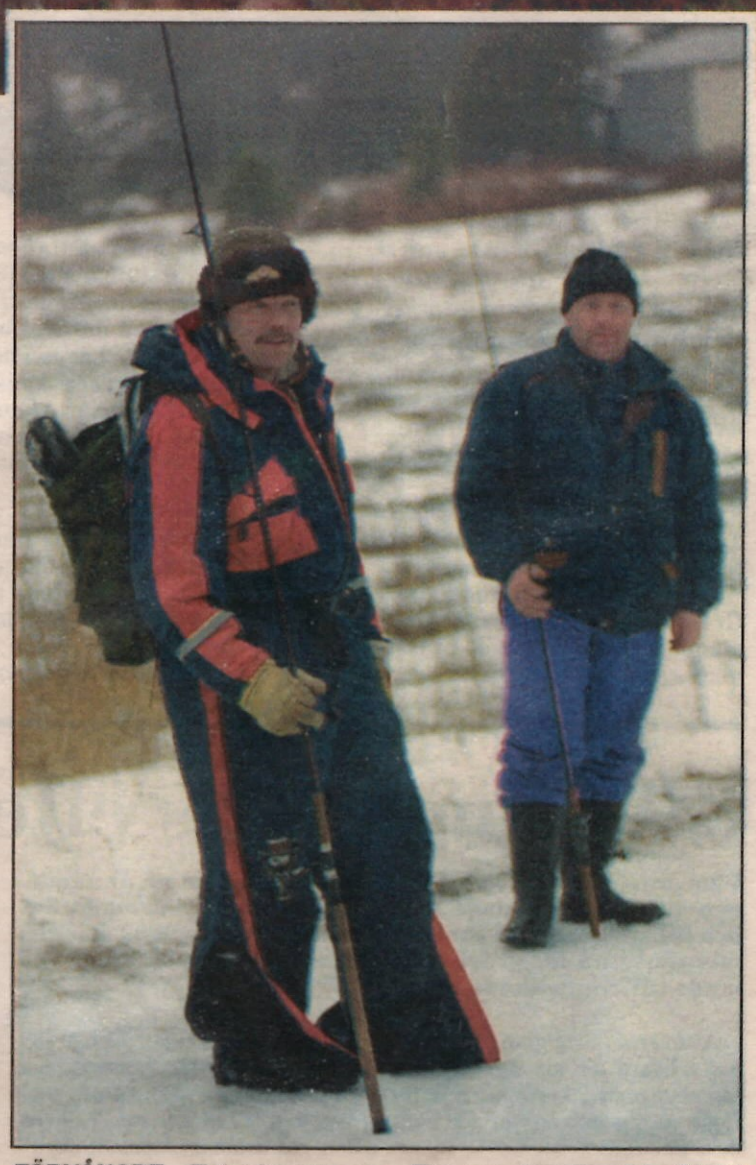
– De var bara en tio-femton meter från oss och stod kvar hela tiden, säger Thomas Landin.

Efter gårdagens fisketur fick de gå hem utan havsöring, men de var nöjda ändå. Det är ju inte varje dag man ser livs levande renar.

Unn Edberg

FRÅN HÄGGDÅNGER? *Tidigare i vinter har två renar setts i Häggdånger. Det är troligt att det är de samma som nu finns på Åstön.*

FÖRVÅNADE. *Fiskarkompisarna Thomas Landin och Christer Söderberg, Timrå, blev minst sagt förvånade när två renar stod och betade på Åstöns strand i går.*

Surströmmings-älskarna blir fler – Oskars måste bygga ut

Janne Söderström, som driver Oskars Surströmming i Tynderö, bygger ut för 1,5 miljoner kronor.

En övervåning byggs ovanpå den nuvarande byggnaden.

– I takt med att omsättningen ökar, så ökar behovet av större och effektivare lokaler, säger Janne Söderström.

För 1,5 miljon kronor byggs den nya våningen. Lokalerna ska i första hand utnyttjas för lagring av tomburkar.

– För mig är det här en stor satsning, säger Janne Söderström. Och den är nödvändig. Eftersom det inte har funnits tillräckligt med plats, så har jag tvingats lagra tomburkar utomhus. Vi har helt enkelt för trångt, och därför måste något göras.

Han ser även andra fördelar med en extra våning ovanpå det nuvarande salteriet.

– Det blir både rationellare och lättsammare att ha tomburkarna i övervåningen och dessutom frigörs nu lagerytor på nedre botten, som gör att jag kan producera mer surströmming, säger han.

Ökad omsättning

Oskars Surströmming går bra. Under 1995 ökade omsättningen med 1 miljon kronor.

– Omsättningen ökade från 5 till 6 miljoner kronor på ett år, berättar han. Fortsätter den här utvecklingen som måste jag ökaproduktionen. Surströmming är inte längre en angelägenhet enbart för oss som bor i Norrland. Allt fler i mellersta och södra Sverige äter surströmming, och vi säljer även burkar utomlands.

Surströmmingsfiléer blev en stor succé under 1995. 20 000 burkar surströmmingsfiléer såldes under förra året, en rejäl ökning mot året innan då 5 000 burkar filéer såldes.

Filéer i Norrland

– Märkligt nog är det i Norrland som filéerna säljs, säger Janne. Jag trodde det var folk söderut, som inte är så vana vid att rensa surströmming, som skulle välja de färdigrensade.

Kjell-Ove Cederqvist

DET SÄLJS *så mycket surströmming att Janne Söderström nu måste bygga ut sina lokaler i Tynderö. Även sörlänningarna har börjat uppskatta den odörrika rätten.* Foto: ARKIV

31/1 96

Blåsarkvintett till Tynderö

30-1-96

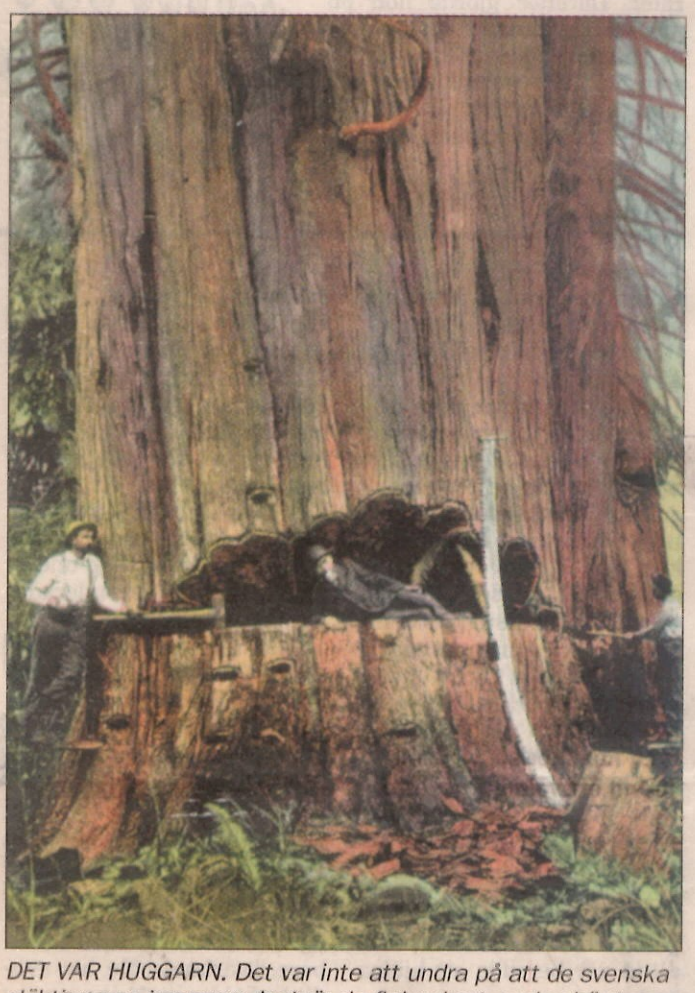
■ Bygdegården i Tynderö får fint främmande nu på fredag kväll.

Margareta Decker i bygdegårdsföreningen berättar att Sundsvalls Blåsarkvintett kommer på besök.

Margareta Decker

Det blir en musikkväll med musik av Beethoven, Rachmanilov m.fl. Solist på piano är **Mona Sandström.**

DET VAR HUGGARN. Det var inte att undra på att de svenska släktingarna imponerades när de fick vykort av den här typen från dem som emigrerat till Amerika. Ur Sven Selanders, Sundsvall, samlingar.

ST 27-1-96

Nu dansas julen ut i Tynderö

17-1-96

■ På söndag dansas julen ut i Tynderö bygdegård.

Det blir lekar, fiskedam och underhållning under träffen som arrangeras av Tynderö kvinnoklubb, s-föreningen och bygdegårdsföreningen.

Anette Linné ska leda underhållningen.

Dagens klapp

19-1-96

... vill vi ge till arrangörerna för julgransplundringen i **Tynderö Bygdegård.** Tack för trevlig underhållning och gott fika.

Tynderöbarnen med föräldrar

... till **P-O Östberg,** kyrkvaktmästare i Tynderö som uppfyllde våra önskemål på nyårsnatten. **Glatt överraskade bybor.** 1996-01-04

TYNDERÖ

Ulla Vallin, Anita Brorsson och **Olov Wallin** har som gåva fått Åstön 3:12 av Sven Olof Helge Wallin, Högalidsgatan 16, Sundsvall. Taxeringsvärde: 118 000 kronor.

23-1-96

att minnas

Hässjö Tynderö PRO: I afton dans fred 2/2 kl 18. Vi dansar och trivs. Anm. tel. 40073. Välk.

RSER 31-1-96

Tynderö Röda Kors
lokalstämma tors. 22/2 kl 19 på Hyddan. Välkomna!

ST 26-1-96

Hembygdsrörelsen lyfts fram inför nästa millennium

HÄRNÖSAND

Hembygdsrörelsen ska lyftas fram, liksom kyrkan och övriga folkrörelser, i den slutliga versionen av det program för kulturpolitiken i länet inför 2000-talet, som landstingsstyrelsen tog i går. Därom var man i och för sig ganska ense, men beslutet togs inte i någon total enighet.

Bertil Lindström (m) har velat göra ett antal förändringar i programmet. De kraven ställde han även nu, men röstades ned av majoriteten. Han och och Jarl-Erik Smeds (m) reserverade sig mot programmet.

Oppositionsrådet Ingvar Byström (c) ville för sin del att programmet skulle återremitteras. Detta för att man skulle göra de detaljförändringar som önskades, samt dessutom göra den populärversion som man avser att göra av det. Även han röstades dock ner.

1 Onsdag 31 januari 1996 2

Timrå/Söråkers vårdcentraler

Fr o m 1 febr 1996 upphör kvällsmottagning och natt-distriktssköterskan att tjänstgöra vid Timrå och Söråkers vårdcentraler.

Vid akut behov av nattdistriktssköterska ring distriksläkarjouren tel. 18 25 16 mellan kl 17–24.

Efter kl 24 ring tel. 90 000

Medelpads hälso-och sjukvård
Landstinget Västernorrland

7:2

Bengt Ehnström har blivit en uppskattad föreläsare om Timrås naturskatter, nu senast vid en temakväll om småkryp som lockade många.
FOTO: TORBJÖRN ELVERHEIM

Rara kusar huserar i Timrå

TIMRÅ

– Mjällån är ett av Sveriges mest fascinerande vattendrag, genom den till stor del orörda naturen med unika miljöer, där ett stort antal hotade insektsarter fortfarande finns kvar. Här finns bland annat de enda kända lokalerna i landet för några skalbaggar, stor strandkortvinge och arter av sandjägare. De ska ni vara rädda om!

Den uppmaningen framförde Bengt Ehnström vid en offentlig temakväll i Timrå på onsdagen. Han är en av landets främsta insektskännare och berättade om småkrypen, insekterna, och dess möjligheter att överleva i en av människan alltmer påverkad miljö.

Bengt Ehnström har tidigare besökt Timrå och bland annat lett exkursioner på Tynderö och i Mjällåns dalgång, besök som blivit oerhört uppskattade av de naturintresserade som varit med.

På ett oefterhärmligt sätt berättar han om de oansenligaste kusar och deras roll i naturens samspel. Till och med den mest förkättrade förespråkare för storskaligt skogsbruk brukar inse att det finns andra värden än antalet skogskubikmeter per hektar att räkna med.

Bengt Ehnström är chef för Artdatabanken i Uppsala, en institution vars uppgift är att hålla reda på förändringar i floran och faunan, och upprätta de så kallade rödlistorna över påverkade och hotade arter.

Som insektskännare har han sin specialité bland skalbaggarna men har ett gott grepp över det totala läget hos de drygt 23.000 insektsarter som är kända i Sverige.

Skogsbruket

Bland alla djurgrupper utgör insekterna de mest hotade. På rödlistorna finns 1.704 hotade insektsarter. Storskaligt skogsbruk och reglering av vattendrag och sjöar är de största hoten mot de utsatta arterna.

– Den största faran ligger i de stora slutavverkningarna och den effektiva skogsbrandsläckningen, framhöll Bengt Ehnström.

De stora kalhyggena, hyggesrensningarna och dikningen av sumpskog förstör många små men unika miljönischer för insektsarter med speciella krav.

En kartläggning av 737 skogslevande arter visade att 569 var beroende av olika träd för sin överlevnad. Av dessa levde flertalet, 332 arter, på döda träd. 215 levde på murkna träd i olika stadier.

– Ett sånt här enkelt schema visar att det behövs många trädarter och att de döda träden i olika nedbrytningsstadier är oerhört viktiga. Tusentals arter och organismer är beroende av död ved, påpekade Bengt Ehnström.

På de stora kalhyggena lämnades förr inga träd kvar att förmultna. Grenar och ris brändes när virket kördes till fabriken.

I äldre tider var brand ett naturligt föryngringssätt i skogen. När bränderna självslocknat uppstod nya förutsättningar för en rad insekter som kräver just den miljön för sin överlevnad. Senare års medvetet anlagda bränder är ett senkommet försök att rädda en del av mångfalden.

Få skadegörare

Insektsangreppen på den växande skogen utmålades som ett stort bekymmer under 60- och 70-talen. Snytbaggar, granbarkborrar och andra kusar utnämndes till skogens värsta fiender.

Bengt Ehnström har i 40 år hävdat att så inte är fallet. Hans synsätt har bidragit till förändringar i det allra modernaste skogsbruket. Mångfald och miljö har blivit likvärdiga begrepp med industriell lönsamhet.

– Skadegörarna i skogen är egentligen väldigt få. I en naturskog med stor artrikedom har de dessutom fiender bland andra insekter, bland parasiter och rovinsekter.

Andra positiva effekter med många insektsarter är en effektivare pollinering av växterna och större tillgång på föda för fåglar och andra högre stående djur.

Indikatorer

Insekterna är också viktiga indikatorer på förändringar i miljön. Den allt längre rödlistan över akut hotade arter är i sig ett bevis för att utvecklingen snabbt kan leda till utrotning.

– Som ansvarig för publiceringen av rödlistan har jag ett stort antal specialister till min hjälp, personer som är experter på olika familjer och arter. Ett krav från min sida, för att en art ska hamna på rödlistan, är att specialisten kan ange orsakerna till att just den arten är hotad. Det räcker inte att bara påstå att arten minskar, man måste också kunna ge en rimligt förklaring till varför det är så. Hotbilden måste klargöras och beskrivas, anser Bengt Ehnström.

– Hur ska vi annars få trovärdighet när vi uttalar oss om hotade arter?

Många sällsynta insekter finns i Timrå. Tynderö är en känd lokal för Mnemosynefjärilen och i Mjällåns dalgång har man en fantastisk spännande miljö som ännu bara är delvis utforskad. Där finns en del arter som under lång tid inte har hittats på annat håll i landet.

Timrå kommun har satsat på en ekolog, Stefan Grundström, och en stor del av senare års inventeringar och exkursioner har kommit till stånd genom hans och andras engagemang.

Onsdagens temakväll om småkrypen hade han ordnat i samarbete med kommunen, skogsvårdsstyrelsen och Norrskog. Intresset var uppenbart stort. De beställda smörgåsarna till pausfikat räckte inte och trots att kvällen hann bli sen så passade många på att stanna kvar för en stunds eftersnack med kvällens föreläsare.

TORBJÖRN ELVERHEIM

Stjärnskådning under helgen

■ Stjärnskådning i planetarietält heter ett program, som under helgen ges i både Hassel och i Tynderö.

Det är en barn- och familjeföreställning, som på lördag ges i Missionskyrkan i Hassel och på söndag i bygdegården i Tynderö.

8-2-96

nor.

13-2-96

TYNDERÖ

Maud Anna Maria Dahlberg och **Lars Magnus Byström** har köpt Våle 1:80 av Per Allan Rosenholm, Våle, Söråker, för 570 000 kronor.

legården.

9-2-96

Tynderö

Tynderö kyrka: Sönd 15 Familjegudstj. Medv. av barnkören "Unga röster" och konfirmander. Inga-Lill Olsson, Seth Hägglöf och Mona Christmansson. Kaffeserv. i hyddan.

2-2-96

FÖR 50 ÅR SE'N

– Tur att ni inte har äkta norrlandsvinter här uppe, medan vi slår bron, säger en pigg stockholmspojke och drar ett tag över sin två dagar gamla skäggstubb med handsken. Men var har ni surströmmingsdoften, fortsätter han och ser sig omkring. Han vädrar dock förgäves, ty Åstholmens salteri har har länge sedan slagit igen portarna. Han tillhör en pluton från Svea ingenjörkår, som för några dagar invaderat Tynderö för att förstärka bron över Tynderösundet.

*

Internet - det globala nätverket.

DAGENS FRÅGA:
Har du provat att "surfa" där?

Fredrik Jönsson, 19 år, studerande, Åstön:

– Jorå, det händer då och då. Man hittar alltid något intressant där.

3-2-96

7:3

8-2-96

De är först ut med miljövänliga kassen

Med miljökassen av förstärkt papper hoppas miljövägledaren Carola Sjögren samt handlarna Per Boström och Jeanette Ivarsson att minska sopberget i Timrå kommun.

FOTO: FRANZISKA EGGER-NILSSON

SÖRÅKER

En papperskasse som det går att bära vatten i? Ja, det är faktiskt sant. Men den egentliga avsikten är att minska sopberget. Bara i Timrå förbrukas det cirka två miljoner plastkassar per år till en vikt av 35 ton.

Först ut med den nya miljökassen är Per Boström och Jeanette Ivarsson, nyblivna Ica-handlare i Söråker.

– Vi hade så många planer när vi tog över Ica-butiken i Söråker vid årsskiftet. En var att ordna en sopstation. Sen upptäckte vi att det fanns en sopstation här utanför, säger Per Boström med ett skratt.

Intresset för miljön har funnits sedan länge. Men kanske genom att skynda långsamt. Allt går inte att genomföra på en gång, även om det finns många goda idéer.

– En är att introducera en ny kasse. Bara plastkassarna som säljs i kommunen gör ett helt berg av sopor varje år. Det är svårt att föreställa sig mängden av 35 ton sopor.

Kassen som Per Boström talar om är av vanligt papper. Men botten är bestruken med växtlim för att täta fogarna. Kassen blir därmed alldeles tät och går att använda till avfallspåsar.

– Enda nackdelen är att kassen blir något dyrare än de vanliga plastkassarna, säger Jeanette Ivarsson som också blir den som har miljöansvaret i butiken i Söråker.

Även om paret Boström och Ivarsson har fått pruta något på idéerna finns det många kvar. De tycker att det är viktigt att de som handlare tar sitt ansvar för miljön.

Bra miljöval

– Just nu arbetar vi med Ica:s miljödiplomering. Vi ska gå igenom sortimentet av tvätt-och rengöringsmedel i butiken. Målet, på sikt, är att nästan alla varor ska vara märkta med naturskyddsföreningens symboler för bra miljöval.

Till sommaren hoppas de att vara klara med inventeringen och ändringen av butikens sortiment. Än har inga butiker i Timrå fått Ica:s ganska tuffa miljödiplom.

– Visst styr plånboken fortfarande både oss som handlare och konsumenterna. Kravmärkta varor och varor märkta med bra miljöval är något dyrare. Men det viktiga är att få igång miljöarbetet, säger Per Boström.

Stödet för att utveckla butiken till en riktig miljöbutik, kommer delvis från Sörviks herrgård där ett antal kommunalt anställda miljövägledare har samlats. Med tiden kommer det också att handla om att köpa in varor från odlare på orten.

– Vi har kunskapen om hur man ska arbeta för en bättre miljö och kan ge konkreta tips, säger Carola Sjögren en av miljövägledarna på Sörviks herrgård.

En av idéerna är att butiken ska lämna gammal frukt och grönsaker till kompostering hos en lokal odlare. Odlaren säljer sina produkter till butiken och får tillbaka restprodukterna. Ett kretslopptänkande på nära och lokal nivå.

FRANZISKA EGGER-

ST 26-1-96

Vid en garagebrand i Märrgården, Tynderö, förstördes motorrummet totalt på en personbil, garaget fick endast lindrigare skador.

Garagebrand i Tynderö

TYNDERÖ

Ett rådigt ingripande från ägaren begränsade sannolikt skadorna i samband med en garagebrand i Märrgård, Tynderö, i går morse.

Den ena av två bilar som fanns i garaget hade börjat brinna i motorrummet. Strax före klockan 7 upptäcktes branden och ägaren stängde snabbt dörrarna till garaget och larmade räddningskåren, klar över att han själv inte skulle kunna få bukt med elden i det då helt rökfyllda garaget. På så sätt minskades lufttillförseln och rökdykare från brandkåren kunde snabbt släcka den brinnande bilen och dra ut den ur byggnaden.

Familjens andra bil som stod intill den brinnande kunde därmed räddas, medan motorrummet på den eldhärjade bilen blev totalt utbränt. Garagebyggnaden fick smärre skador. Fel på motorvärmaren kan ha orsakat branden.

BRUDPAR ST 2-2-96

I Tynderö kyrka har vigsel ägt rum mellan Jonny Björklund och Eva Lööw, Tynderö. Vigselförrättare var Inga-Lill Olsson och brudnäbb Emelie Guliksson. I samband med vigseln döptes dottern Josefine. (Foto: Håkan Stjernström)

ST 9-2-96

Ekolog vill återställa åar

HÄSSJÖ

Sörån och Norrån i nordöstra delen av Timrå kommun bör återställas i så naturligt skick som möjligt.

Fiskeförbud i Åvikebukten efter öring bör också övervägas.

Det anser kommunekologen Stefan Grundström som skrivit till länsstyrelsens naturvårdsenhet om saken.

Bakgrunden är att åarna tidigare byggs ut för flottning och kvarndrift. Det finns dammrester kvar som hindrar havsöring att vandra upp i vattendragen.

Båda mynnar i Åvikebukten.

Ta bort dammar

Man bör undersöka om dammarna kan tas bort utan konsekvenser för kulturmiljön eller att bygga vandringsvägar för havsöringen.

En anledning är att åarna har sällsynta flodpärlmusslor, en utrotningshotad art, som inte längre reproducerar sig.

Pärlmusslan måsta ha ett bestånd av öring för sin hjälp med fortplantningen.

De små musselembryona lever nämligen sin första tid på öringens gälbågar.

Nu vill Stefan Grundström göra en undersökning och projektering av möjligheterna att biologiskt återställa åarna.

7:4

Tisdag 20 februari 1996

Ormgranen i Krånge

I Norrkrånge, i nordöstra delen av Hässjö socken, stod en gammal ormgran alldeles innanför landskapsgränsen mot Ångermanland. Granen utsattes för bläckning eftersom den stod intill en kraftledningsgata, men den vägrade ge upp och blev sedan skyddad.

Ormgranar är ganska sällsynta. Namnet beror av växtsättet, där grenarna slingrar som ormar utefter stammen. Fenomenet kan vara mer eller mindre utbrett längs stammen.

Georg Bylund i Norrkrånge tror att granen fortfarande kan finnas kvar. Senaste gången han var på platsen, för ett par år sedan, stod den där.

En ormgran är resultatet av en mutation, en genetisk förändring. Men det är långt ifrån troligt att förändringen ärvs. Sätter man frö av en ormgran blir det sannolikt en vanligt grenad gran.

Däremot kan kan man sätta eller ympa sticklingar av en ormgran som då växer upp till en ny ormgran.

Ormgranen i Norrkrånge strax efter att den skyddats av myndigheterna med en krönt platta och ett sevärdhetsnummer, Y 77.
Bilden är tagen av Nisse Högstedt i mitten av 50-talet.

Hästen slant på gammalt mynt

En dag i början av seklet körde hemmansägaren Erik Ahlgren i Ala, Söråker, sin häst på den lilla vägen från gården ner mot sjön. Plötsligt halkade hästen, och det blänkte till i vägkanten från något metallföremål. När han grävde upp föremålet avslöjades en enorm skattgömma, bestående av stora kopparmynt från Karl XII:s tid. Fyndet kom att fylla en hel stjälpkärra.

Senare vid en restaurering i manbyggnaden hittades en mängd likadana mynt undanstuckna i spisgrunden.

Mynten hade helt säkert gömts undan när ryska trupper härjade längs norrlandskusten på 1700-talet.

Den Ahlgrenska gården i Ala klarade sig uppenbarligen från plundring men av någon anledning kom mynten aldrig att grävas fram. Kanske den som en gång gömde skatten dog i kriget eller strax efter.

Staten löste in den första myntskatten av Erik Ahlgren, men när man fann den andra skattgömman begärde han, och fick medgivande, att få behålla 16 mynt, två för varje barn han hade.

På 50-talet tog Nisse Högstedt i Tynderö den här bilden av lilla Margaretha och hennes pappas faster Erika, med två av mynten, ett tvådalers och ett femdalers mynt.

Margarethas mamma Ina minns att man talade om att det skulle finnas märken efter kulor i en byggnad på gården, kulor från rysshärjningarna.

De två kopparmynten motsvarade en årslön för en dräng respektive piga när de en gång gjordes.

St. ST 25/10 1899

Ett stort och värdefullt fornfynd gjordes i går på förre riksdagsmannen E. Ahlgrens gård i Ala, Hässjö socken. Under planeringsarboten på en gammal, sedan många årtionden afröjd bygnadstomt påträffades nämligen på två tredjedels meters djup under jordytan ej mindre än 54 stycken gamla mynt, 28 à två daler och 26 à en daler silfvermynt.

Mynten, af hvilka det äldsta var präglad år 1679 och de yngsta 1713, äro synnerligen väl bibehållna och alldeles oskadade. Stora, fyrkantiga tingestar, väga de till hopa ej mindre än närmare 92 kilo.

På den plats, der fyndet gjordes, stod till för omkring 80 år sedan en mangårdsbygnad, som emellertid då på grund af arfskifte öfverflyttades till kronolänsman E. Hägglunds gård i samma by, der den ännu finnes kvar. Efter flyttningen har tomtplatsen stått obebygd. Sannolikt är, att de nu funna pengarne, som på sin tid representerade en betydande förmögenhet, gömts i jorden under den stora ofredens dagar på Tolfte Carls tid -- kanske af någon karolin, som gått ut i kriget samt stupat eller dött i fångenskap och tagit sin hemlighet med sig i grafven.

Fyndet kommer att lagenligt hembjudas staten till inlösen.

Måndag 5 februari 1996

Timråbo på utflykt

Grattis säger Dagbladet till Sven Jansson, 50 år på onsdag.

Trots det lämnade han TT och Kiruna för Nya Norrland, Sollefteå 1971. Samtidigt fick han sin första dotter Matilda, en dotter som i dag går i pappas fotspår.

Året därpå går flyttlasset till Norrländska Socialdemokraten i Boden och två år senare blev han chef för TT Luleå. 1976 var han åter tillbaka till TT Sundsvall där han året därpå blev chef.

Nyhetschef på Mittnytt

När han 1989 erbjöds jobbet som chef för TT Göteborg tvekade han aldrig att flytta. Nåt nytt var inte helt fel. Han sålde huset i Timrå och lämnade stan, entusiastisk inför det nya livet i Göteborg, men fann snart att jobbet var detsamma, även om staden var en annan, så när Mittnytt i Sundsvall hörde av sig nappade han på erbjudandet att bli nyhetschef. Året var då 1991.

Men nu, efter trettio år, lämnade han vid årskiftet nyhetsjournalistiken för marknadsföring och ett nytt spännande arbetsområde ligger framför honom.

Hjärtat hos Timrå IK

Idrott och Sven Jansson hör ihop, men ändå har han själv aldrig utövat någon idrott. Och själen och hjärtat ligger naturligtvis hos Timrå IK där han sedan 1977, i olika omgångar, med tanke på alla hans flyttningar, varit idrottsledare och tillhört styrelsen.

Att sätta likhetstecken mellan Sven Jansson och Timrå är inte helt fel, han är ju urinnevånare som han säger i Timrå, och många var det som höjde på ögonbrynen när familjen flyttade till Sundsvall för snart ett år sedan. Så inför frågan var han bor blir han lite kluven.

Stugan lockar

Vi bor i Sundsvall vintertid, säger han. Har en stuga vackert belägen vid stranden på Åstön där vi bor på sommaren. Stugan är hans stora projekt nu – att bygga klar den till en permanentbostad för att så snart som möjligt flytta tillbaka till Timrå för gott.

Så känner sig en Timråbo på "utflykt" till stan.

På onsdag tar Sven Jansson steget in i 50-åringarnas klubb och i hemmet på Strandgatan 4 i Sundsvall blir det då öppet hus.

Fredag 23 februari 1996

Torka hotar till sommaren

STOCKHOLM (TT)

Torka hotar till sommaren.

Grundvattennivåerna är i stora delar av Sverige de lägsta på 20 år.

– Så här extremt har det aldrig varit vid den här årstiden sedan vi började mäta, säger hydrogeolog Thomas Aneblom.

Vid de mätstationer Sveriges geologiska undersökning, SGU, har över landet har normala nivåer uppmätts bara i Abisko och Svappavaara.

I övriga landet har de fortsatt att sjunka under februari: i Norrland med 20 centimeter, i Svealand med 15 och i Götaland med 10 centimeter.

Orsaken är för lite snö och regn i kombination med ovanligt djup tjäle. Även om vädret snabbt skulle slå om förmår vattnet inte tränga ner i den frusna jorden.

Och så länge vintervädret råder kommer nivåerna att fortsätta att sjunka med upp till en halv meter i månaden.

Sinande brunnar

Risken för vattenbrist och sinande brunnar är överhängande, enligt SGU. I synnerhet gäller det den miljon bofasta plus de fritidsboende som är beroende av privata borrade brunnar. Kommuner tar ofta sitt vatten från åsar eller sjöar och har därmed en säkrare försörjning.

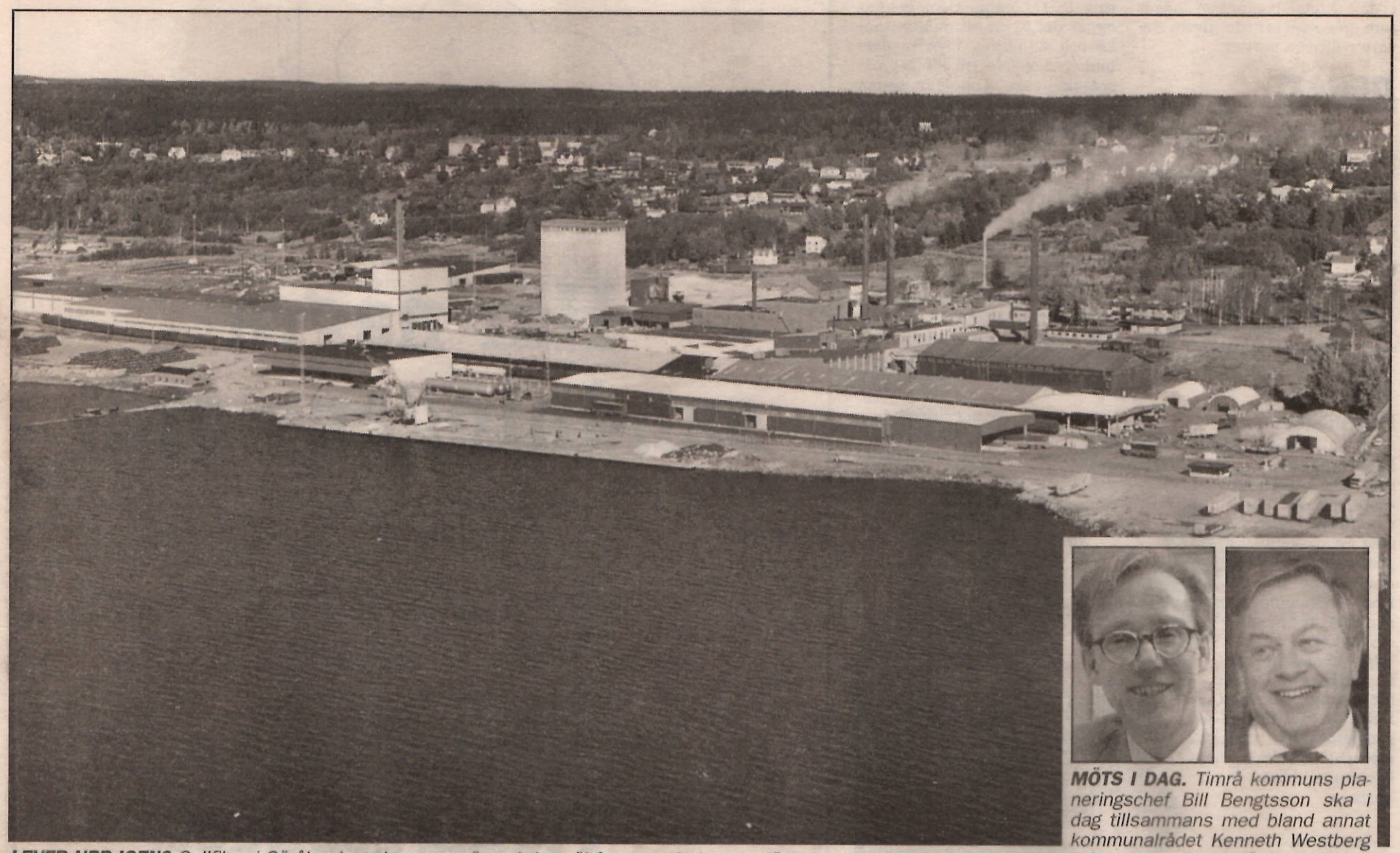
Thomas Aneblom vid SGU är allvarligt oroad över läget:

– Att grundvattennivåerna kan vara låga fram mot eftersommaren är nästan normalt. Men under de tjugo år vi mätt har de aldrig varit så låga så här års. Vad vi behöver är en mild vår med mycket regn. Annars kommer bristen att bestå över sommaren.

THOMAS LINDROTH

7:5

Nordisk godstrafik till Söråkers hamn?

LEVER UPP IGEN? *Gullfiber i Söråker byggde upp en även i dag väl fungerande hamnanläggning som har ambitionen att bli ett centra för nordisk godstrafik.* Foto: ARKIV

MÖTS I DAG. *Timrå kommuns planeringschef Bill Bengtsson ska i dag tillsammans med bland annat kommunalrådet Kenneth Westberg och representanter för Delta Terminal AB träffa finska myndigheter.*

Blir hamnen i Söråker ett nordisk centra för godstrafik ut på kontinenten via Finland och Nordtyskland?

Enligt vad Dagbladet erfar så diskuterar man för närvarande möjligheterna att etablera en färjelinje för godstransporter mellan Söråker och Jakobstad i Finland.

I dag ska bland annat representanter för Timrå kommun och Delta Terminal AB som äger hamnen i Söråker träffa myndigheterna i Jakobstad och diskutera den nya färjelinjen.

Timrå kommun planerar ny färjelinje till Finland

Så här säger Timrås planeringschef Bill Bengtsson:

– Jag kan bekräfta att vi ska träffa finska intressenter för att diskutera sjötransporter. Tyvärr kan jag inte nu lämna fler uppgifter.

Kommunalrådet Kenneth Westberg, s, i Timrå är lika förtegen.

– Jag måste hänvisa till den presskonferens som ska hållas efter besöket i Finland, säger han.

I Söråker ligger en modern hamnanläggning som byggdes upp under Gullfibers guldår.

I bra skick

När Gullfiber lades ned tog Delta Terminal AB över hamnanläggningen. Delta Terminal AB är ett dotterbolag till åkeriföretaget Sundfrakt. Hamnen är i bra skick och utnyttjas även i dag av många fartyg, bland annat med material till Pacwire AB.

Det finns stora lagerutrymmen i hamnen och dessutom ett väl fungerande industrispår till och från Ostkustbanan.

Söråkers hamn har kapacitet att fungera som ett Norrländsk nav för godstrafiken.

Här kan containers både från bil och tåg lätt lyftas över på fartyg. Långtradare kan utan svårighet ta sig från E 4 ned till hamnen och vidare via en färja över till Finland.

Även för Norska transporter via E 14 skulle hamnen utgöra en snabb länk till Finland och ut på kontinenten.

Bra på byte av spårvidd

Järnvägstrafiken i Sverige och Finland har olika spårvidder. Därmed skulle det finnas ytterligare ett skäl att leda en del av containertrafiken på järnväg via Söråker och utnyttja förbindelsen för "byte" av spårvidd.

– Jag förhindrad att vare sig bekräfta eller dementera din teori, säger kommunalrådet Kenneth Westberg.

Det finns en dokumentation om järnvägstrafik via Söråker. 1987 gjorde Merlostiftelsen en utredning om att leda järnvägsgods via Söråker över till Finland.

• Har kommunen dammat av Merlostiftelsens utredning?

– Den är inte lika dammig som för sex månader sedan, säger Kenneth Westberg.

• Kommer projektet att skapa nya arbetstillfällen i Söråker?

– Det kan jag givetvis inte kommentera, men det ligger i sakens natur att om utvecklingen blir som du beskriver genererar det också många arbetstillfällen, säger Kenneth Westberg.

Alf-Åke Runering

7:6

Söråkers hamn blir länken till Ryssland

SÖRÅKERS HAMN *som ägs av Delta Terminal AB, ett dotterbolag till Sundfrakt, har stora lagerutrymmen och ett väl fungerande industrispår.*

Foto: HANS-GÖRAN ENGSTRÖM

De nya fartygslinjerna mellan Söråker och Finland ska utgöra en del av en planerad godslänk mellan Norden, Ryssland och kontinenten.

I dag kommer projektet att läggas fram för den finska regeringen.

– Projektet blir ett lyft för hela regionen, säger Timrås kommunalråd Kenneth Westberg, s, när han i går kom tillbaka till Midlanda efter att ha diskuterat fartygslinjerna med de finska intressenterna.

I delegationen ingick också representanter för Härnösands kommun, länsstyrelsen samt representanter för Sundfrakt och Delta Terminal AB som äger hamnen i Söråker samt representanter för Härnösands hamnbolag.

I december undersökte Johan Stén, platschef på Delta Terminal AB, möjligheterna samma Söråker i en nordisk godslänk.

– Timrå kommun har hela tiden stöttat idéen, säger Johan Stén.

600 000 ton gods

De finska hamnstäderna Karleby, Jakobstad och Kristinestad blev omedelbart intresserad av svensk medverkan.

– Finnarna hade ett projekt inriktad på godstransporter via järnväg från kontinenten upp till Kolahalvön och Arkhangelsområdet. Finnarna har kommit mycket längre än oss, också när det gällde att förankra projektet hos EU, säger Kenneth Westberg.

Det blir frågan om enorma godsmängder.

– Bara till och från Arkhangelsområdet går det varje år 600 000 ton gods i vardera riktningen, säger Kenneth Westberg.

Hamnarna i Söråker och Härnösand inlemmas nu i den finska godslänken.

Från Söråker och Härnösand ska det gå fasta fartygslinjer med gods till Karleby, Jakobstad och Kristinestad.

Moderna hamnar

I Söråkers hamn finns stora lagerutrymmen och ett väl fungerande industrispår.

I Härnösand finns ett väl fungerande system för containertransporter.

– Bägge hamnarna är moderna och kompletterar varandra på ett bra sätt. Det behövs därför inga större investeringar för att komma igång. De investeringar i hamnanläggningarna som behövs kan man utföra under projektets gång, säger länsstyrelsens representant i den svenska delegationen kommunikationsdirektör Lena Dahlgren.

Ett ytterligare steg i godslänken är att via järnvägen knyta Trondheim till projektet.

Visat stort intresse

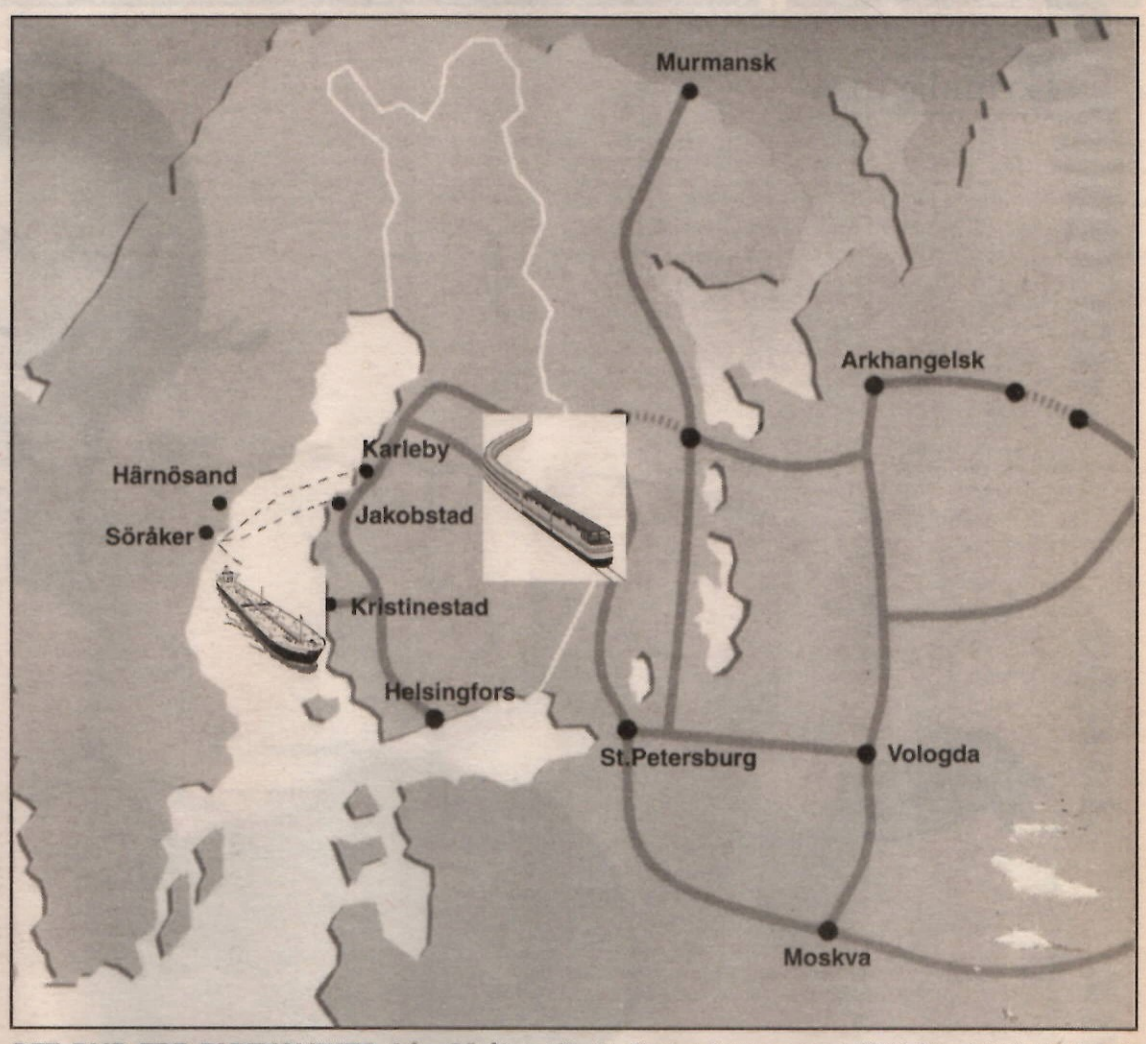
– Då skulle man skapa en transportlinje från Atlanten till Ryssland, säger Kenneth Westberg.

Från hamnarna i Söråker och Härnösand ska det gå fasta fartygslinjer till de tre finska kommunerna som deltager i projektet.

Projektgruppen har också varit i kontakt med finska rederier.

– Rederierna har visat stort intresse och att få fartyg att trafikera sträckan blir det minsta problemet, säger Johan Stén.

Alf-Åke Runering

DET BLIR TRE FARTYGLINJER *från Söråker till de finska hamnarna i Karleby, Jakobstad och Kristinestad. Fartygslinjerna kommer att utgöra en del av en godslänk mellan Arkhangelskområdet i Ryssland och kontinenten.*

Grafik: MARIE LARSSON

15-2-96

FÖR 50 ÅR SE'N

*

Skriv opp att frågan om postgången härute i Tynderö är en av de mest brännande, var det sista kommunalnämndsordföranden Gunnar Wiklander sade i dörren till oss, när vi häromdagen var där ute i Tynderö och bl.a tittade till honom. Vi ha hållit på sedan 1944 för att få någon lösning på den, men Kungl. postverket tycks anse att landsbygden kan klara sig som där är och har varit i alla tider, säger han.

*

FÖR 50 ÅR SE'N

29-2-1996

*

En het augusti dag 1907 steg en ung man ombord på den lilla skärgårdsbåten Duvan därute vid Tynderö med en nattsäck som enda bagage. Det blev en lång resa. Hela 38 år skulle det ta innan han åter satte fötterna på hemlandets mark. Och den resan gick gick till äventyrslockande Canada med dess guldskimrande majsfält, dess ändlösa prärier och dess öde snövidder. Det är "gamle" Ernst Isidor Peterson, som vi träffar på i dotterns, fru Hamrins, hem ute i Östrand. Han talar en nära nog klanderfri svenska, till skillnad från alla dessa som återvända efter några år och "bryta" ohjälpligt.

*

Brandbilen som försvann

TYNDERÖ

En gång i tiden fanns det brandkår i Tynderö, sju man stark och med egen bil och sprutkärra. Vid årskiftet 1953-54 uppgick bandkåren i Hässjö brandförsvar. Men den gamla brandbilen, en Chevrolet av årsmodell 1920 var synlig på bygden långt senare. Enligt uppgifter ända in på 70-talet. Frågan är var den finns idag, för skrotad blev den förmodligen inte.

Nisse Högstedt som var med i Tynderö brandkår var en flitig fotograf på den tiden och passade naturligtvis på att föreviga de tappra som med jämna mellanrum fo" ut och slogs mot den röde har en.

– Brandstationen var det röda lilla garaget som ligger mitt emot affären, Tynderö-Boa. Brandbilen var en liten lastbil med en stor låda på flaket där vi hade utrustningen. Under utryckning fick vi klänga oss fast vid lådan. Brandsprutan hade vi på släp bakefter.

En av insatserna som Nisse minns gällde ett hemman i Skilsåker som brann på julafton 1953. Man lyckades rädda huset så att det senare kunde renoveras.

Samtidigt med sammanslagningen av Hässjö och Tynderö kom Ljustorps brandkår med i samma kommunorganisation.

Bilden med de tre kårerna är tagen någon gång 1954, det första året som man tillhörde samma kommun. Ljustorp försvann som brandkår för ett par år sedan men finns kvar som en frivillig, ideell, styrka.

Tynderö-kåren har den äldsta bilen, till höger på bilden.

TORBJÖRN ELVERHEIM
FOTO: NISSE HÖGSTEDT

15-2-1996

Medelpad ska locka tyska turister

Med famnen full av broschyrer, en modell av det kontroversiella Y-et, och en paketresa i bakfickan skall Lennart Isaksson locka tyska turister till Sundsvall.

FOTO: BO HOLTSTAD

SUNDSVALL

Sundsvall deltar den här veckan i en resemässa i Hamburg.

Meningen är att locka tyska turister till Medelpad med bland annat en paketresa med kulturella förtecken.

Sundsvall/Timrå samarbetar under den åtta dagar långa mässan med Mitt Sverige Turism i en stor svensk monter. Mässan vänder sig i första hand till enskilda resenärer och bussföretag.

Paketresan täcker Mittnorden. Med mjukstart i sommar hoppas man att paketet skall få full genomslagskraft nästa år. Då fyller Trondheim 1.000 år.

Pilgrimsled

Jubileet väntas dra massor av tyska besökare. Via Sundsvall skall turisterna bjudas på en "kulturreise" längs den klassiska pilgrimsleden till gamla Nidaros med utflykter och aktiviteter under resans gång.

– De tyska researrangörerna vill ha färdiga paket som inkluderar övernattningar och guidning, säger projektledare Lennart Isaksson, som representerar Sundsvall under mässan.

Med på Hamburgmässan är även Erica Persson, som i flera år sommarjobbat på Turistbyrån i Sundsvall och som för närvarande läser tyska i Tyskland.

Isaksson, tidigare föreståndare för stiftsgården i Söråker, är projektledare för MIC (Meetings, Incentives, Conventions). Bakom MIC står länsstyrelsen, Sundsvalls och Timrå kommuner samt en mängd olika lokala intressenter i resenäringen.

Hotellgäster till Sundsvall

MIC skall locka fullbetalande affärsresenärer/konferensdeltagare till regionen. En konferensmässa i Stockholm för ett par veckor sedan gav enligt Isaksson ett lyckat resultat:

– Efter den mässan har hotellen i Sundsvall bokat in gäster för över en miljon kronor.

Han deltar också i en mässa för konferensköpare i Genève i slutet av maj. Mässan blir årets största satsning.

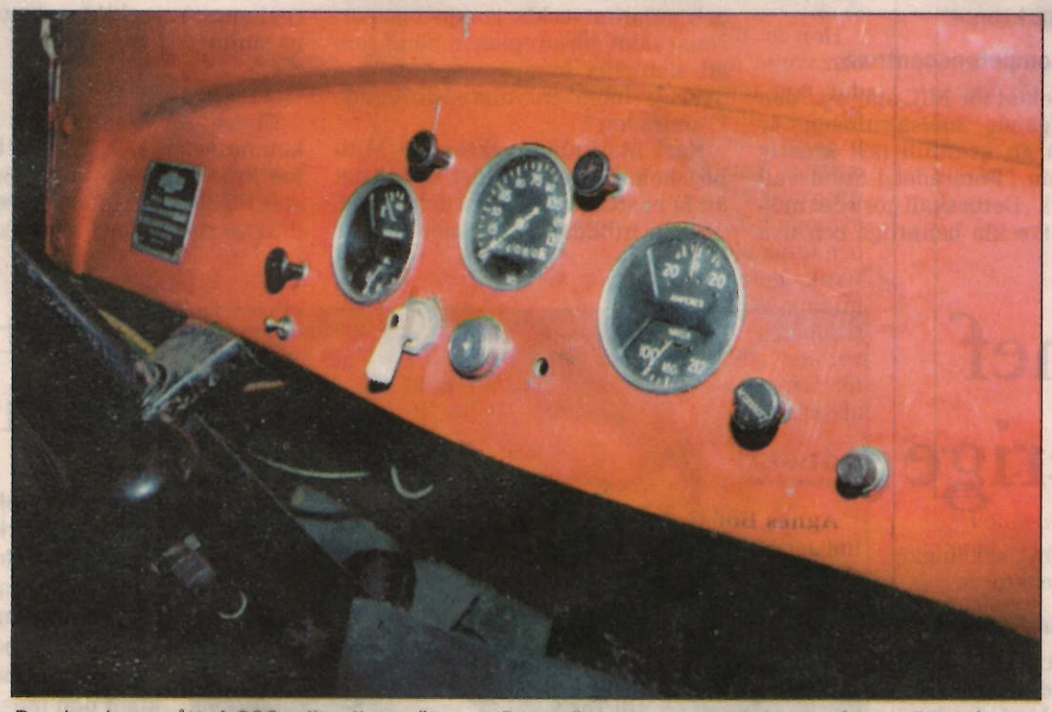
ANDERS ANDERSSON

7:8

CTA 376 är den registrerad som idag, gamla Y 512 från Tynderö. Orginalskyltarna finns bevarade och ska så småningom på plats när bilen är helt renoverad. FOTO: TORBJÖRN ELVERHEIM

Brandbilen som kom tillbaka

Den har bara gått 4.000 mil enligt mätaren. Det stämmer nog med tanke på hur välbehållen inredningen är.

En rak sexa på 60 hästkrafter ger den gamla Chevan en härlig gång, försäkrar Dick Olsson.

Den gamla brandbilen från Tynderö som vi efterlyste för en tid sedan visade sig bevarad i gott minne hos många av läsarna. Många hörde av sig och med deras hjälp kan vi nu presentera färska bilder på klenoden. Den lever nämligen vidare, i bästa skick, hos Dick Olsson i Bergeforsen.

Brandbilens färd, sedan den pensionerats från brandförsvaret, är i korthet följande.

Den köptes av gamle brandchefen i Hässjö, Gunnar Hägglund och ärvdes vid hans bortgång av dottern Elisabeth. Hon ville sälja den och Dick köpte den. Det var 1988.

– Jag fick betala en bra slant, men bilen är ju i originalskick och fantastiskt välbehållen, säger han.

Bilen är av årsmodell 1934 och gjorde tjänst som lastbil från början. Alfred Sjöström, Tynderö lär ha kört många ton strömming på den. Den var då tidstypiskt grön och svart. Alfreds bror Gunnar var bas för den frivilliga brandkåren och genom honom kom bilen in i brandförsvaret.

Motorn är en rak sexa på 60 hästkrafter och enligt mätaren har den bara gått lite över 4000 mil.

– Den går fantastiskt bra och allt är i orginalskick. Såvitt jag vet är det den enda i sitt slag i landet som rullar.

En och annan kortare tur har det blivit. Bilen väcker förklarligt uppseende när den kommer rullande.

– Särskilt minns jag ett tillfälle när jag stannat på Köpmangatan i Vivsta och batteriet inte orkade när jag skulle starta igen. Jag fick ta fram veven och då blev det folksamling.

Traditionsenlig fettisdagslunch

Sten Hollin (Bo Åkerberg) och Göte Lindholm serverade åtskilliga portioner bruna bönor med korv och fläsk samt semlor till hungriga besökare vid fettisdagslunchen på bygdegården i Tynderö.

Förberedelserna började redan tidigt på dagen för "köksorna" Evelyn Henriksson och Gunhild Lindholm på Tynderö. Drygt hundra portioner bruna bönor skulle värmas och lika många semlor skulle fyllas.

Vårsolen sken på gnistrande vit snö och talgoxarna kvittrade. Allt var precis som det ska vara när bygdegårds-och hembygdsföreningen på Tynderö bjöd på sin årliga tradition med fettisdagslunch på självaste fettisdagen.

– Fettisdagen är nästan som en introduktion till våren, sa Nils Högstedt ordförande för bygdegårdsföreningen på Tynderö och som för dagen satt sig vid kassan för att ta emot gästerna.

För fyra år sedan startade traditionen med att bjuda till fettisdagslunch, med bruna bönor och semlor, på bygdegården i Tynderö.

Många ville ta upp den gamla traditionen med att fira fettisdagen som nästan var en helgdag för några decennier sedan. En dag som firades med skidtävlingar och fackeltåg på många platser i Sverige.

Lite feststämning blev det också på bygdegården i Tynderö på tisdagen då ett hundratal personer samlades för att njuta av hemgjorda semlor och hemkokta bruna bönor med fläsk och korv samt av Arne Ahlman och c/o som underhöll med fiol och dragspel.

Intensiv fettisdag

För kökspersonalen var det en intensiv fettisdag som hade börjat redan dagen före med kokningen av bruna bönorna.

Sedan skulle det dukas och värmas från tidiga morgonen och serveras av "gubbarna" som gått matlagningskurs på bygdegården.

Stamgästerna från sjukhemmet Sörgården i Söråker lät sig väl smaka av den hemlagade maten, liksom Tynderöborna som passade på att ta en paus i vårsolen och en pratstund med grannarna på bygdegården i Tynderö.

FRANZISKA EGGER-NILSSON

"Kärlekens väg"
Psalmgudstjänst
på annorlunda vis
Stiftsgårdens kapell
Söråker
Söndag 18/2 kl. 11.00
Vi sjunger
GAMLA och NYA
psalmer och visor
tillsammans med
TYNDERÖ-KÖREN
instrumentalister
Seth Hägglöf
Inga-Lill Olsson
Eva S Isaksson
Kyrkkaffe

li. 2-4-96

Tynderökören har arrangerat församlingsafton på Hyddan. Man kan nästan ana en liten tradition för det är tredje året som kören inbjuder till lättsam samvaro i sångens tecken vid just den här tiden på året. Ett tjugotal bybor infann sig och fick avlyssna körsång med spännvidd från Povel Ramels "Varför är Louise så blyg" via folkvisor och körtrall till mer allvarsstämd sakral avslutningsmusik. Körledare Seth Hägglöf, dirigerade och ackompanjerade sin kör som han plägar göra.

Sånggissningslek och lotterier stod också på programmet. Gästerna fick även sjunga själva i allsång och sedan bjöds de på duettsång av Malte Sjölund och Roland Hallstensson, välkända solister som "till vardags" sjunger bas respektive tenor i Tynderökören. Kvällens behållning gick oavkortat till Lutherhjälpen.

ST 7-3-96

C-protester mot vägsaltet

TIMRÅ

Protestlistorna mot vägsaltningen fylls snabbt i Timrå. Det är centern i Timrå, Sundsvall och Ånge som tagit initiativ för att förbjuda Vägverket att salta i de tre Medelpadskommunerna. Uppenbarligen är det många bilägare som håller med och skriver på.

När ST besökte ett par mackar i Timrå visade det sig att var och varannan kund satte sitt namn under upproret mot vägsaltningen.

Centerpartiet i Timrå har tidigare motionerat om att kommunen ska ställa sig bakom kravet, för att ge tyngd åt protesterna.

"Olyckor av saltet"

Vägverket har under alla år hävdat att saltet spar människoliv. Utan salt skulle olyckorna öka, anser verket.

De som nu protesterar tror att många olyckor kan orsakas av just saltningen. Smetiga vindrutor med dålig sikt, sämre ljus genom nedsmutsade strålkastare, och fler viltolyckor därför att djuren lockas till saltet är några av argumenten.

TORBJÖRN ELVERHEIM

Mats Söderkvist från Söråker tvekade inte en sekund att skriva sitt namn på protestlistan mot vägsaltning när han tankade på OK-macken.

7:10

DAGENS ROS

... ja, gärna en jättebukett vill vi med ett stort tack ge till mannekängerna, Pettersons dam, Olsson herr, Ingelas barnkläder, Åsas syateljé, Salong Sax och Kam samt Hasse Nordin som svarade för en supermannekänguppvisning. Glad Påsk och tack från

Tynderö kvinnoklubb och s-förening samt Bygdegårdsföreningen.

3/4 96

Lördag 16 mars 1996

Fortsatta övningar på Åstöns skjutfält

TYNDERÖ

Allt tyder på att det blir betydligt mindre verksamhet på Åstöns skjutfält de närmaste två åren. Färre militärförband men sannolikt något fler hemvärnsövningar.

Fältet kan också komma att nyttjas för provskjutningar med de nya Panterstridsvagnarna som byggs av Hägglunds och Bofors. Men först i slutet av detta år vet de militära myndigheterna mer om framtiden för skjutfältet.

Chefen för I 21, överste Bo Svensson, berättade i torsdags om den situation som uppstått efter det senaste försvarsbeslutet, vid ett möte med ortsborna på Bygdegården.

– Men läget är inte helt klart, betonade han flera gånger.

– Först i december vet vi något mer om hur skjutfältet kommer att nyttjas.

En sak var han ganska säker på. Fältet blir kvar som militärt övningsområde för överskådlig tid.

– Det är få skjutfält där man kan öva med alla av de kraftigaste vapnen vi har. Åstön är ett av dessa.

När antalet förband minskar så minskar antalet fältövningar. Lägret i Åkerö kommer inte att användas i någon större omfattning de närmaste två åren. Det ligger i malpåse. När det gäller skjutövningar för hemvärnet och andra organisationer kommer fältet att avlysas på sedvanligt sätt, men lägret kommer inte att öppnas för sådana övningar. Man åker dit och skjuter och återvänder hem, kort och gott.

Kräver ny väg

Det finns vissa idéer om att Åstön skulle kunna användas för provskjutning av de nya stridsvagnarna. Men det kräver i så fall att vägen förstärks, liksom bron över sundet.

De nya stridsvagnarna byggs av Hägglund, som gör själva vagnen, och Bofors som bygger tornet med kanon.

När de två delarna satts ihop måste tillverkarna provskjuta varje vagn med fem skarpa projektiler av absolut kraftigaste slag. En slags garanti att de två delarna sitter ihop ordentligt och tål den hårdaste påfrestningen.

Vagnarna är så tunga att vägen i så fall måste förstärkas. Bron över sundet likaså. Skulle testskjutningarna bli verklighet kan Tynderöborna och andra i alla fall glädja sig åt en bättre väg och kanske till och med få en öppningsbar bro till fromma för seglarna på Kattskär och annan båttrafik.

Tynderöborna ville också ha besked om någon barack i lägret kan öppnas och bli tillgänglig som vandrarhem sommartid.

– Möjligen, om det är fråga om att inkvartera någon förening med verksamhet som gillas av militären. Men vi kommer inte att driva någon rörelse som kan uppfattas stå i konkurrens till det privata näringslivet, framhöll Bo Svensson.

– Det kostar 80.000 kronor att bryta konserveringen och efteråt plombera Åkerö igen. Så det vill till att det är någon storkund som hyr in sig. Däremot kan mindre sällskap och föreningar haka på i direkt anslutning till att någon öppnat och hyrt lägret.

Nere i Skeppshamn finns mässen som ett alternativ. Den byggnaden lever sitt eget liv och omfattas inte av plomberingen av Åkerölägret. Den byggnaden är möjlig att hyra till en överkomlig summa för privatpersoner, föreningar och andra intresserade.

TORBJÖRN ELVERHEIM

Torsdag 21 mars 1996

Strömmingen avgör yrkesfiskarnas framtid

21-3 1996

SUNDSVALL

Strömmingsfisket ökade under 1995. Men producentföreningen Gävlefisk är orolig för fiskets framtid och resultatet för 1995 är ingen uppmuntrande läsning för yrkesfiskarna. Sikfisket betraktas allmänt som en katastrof. Detta trots att sikfångsterna varit större än på länge.

En anledning är att konsumenterna inte vill betala.

– Den sikmarknad som vi vant oss vid med höga priser är borta, konstaterar Anders Grönlund, VD för Gävlefisk.

Totalt ökade försäljningen med tre procent under 1995, jämfört med föregående år. Det hjälpte inte. Det blev en förlust och man har tvingats ta av tidigare överskott, för att klara verksamheten.

Föreningens förklaring till de ekonomiska svårigheterna är att kostnaderna för löner, emballage och frakter, stigit kraftigt samtidigt som sikmarknaden kollapsat.

Därför kommer nu siken att prioriteras. Detta för att försöka höja kvalitén på fisken genom olika metoder.

När det gäller strömmingsfisket andas en viss optimism. Tillsammans med finnarna försöker Gävlefisk bearbeta EU-kommissionen för att strömmingen inte ska klassas som sill.

– Strömmingen har en fetthalt på mellan 5 och 10 procent och sillens fetthalt ligger på mellan 10 och 20 procent. Vi vill helt enkelt ha en annan status på strömmingen.

Gävlefisk går så långt och säger att strömmingsfisket är en överlevnadsfråga. Det är den främsta anledningen till att man försöker profilera strömmingen som en egen art. Inte minst ur föräädlingssynpukt. Ett stort bekymmer för Gävlefisk är att sillfilé från syd- och västkusten ligger under Gävlefisks produktionskostnader för strömming.

Fisket är avreglerat sedan 1993. Tidigare fick Norrlandsfiskarna dela på cirka fyra miljoner kronor om året. Gävlefisk har 220 anslutna fiskare.

– För de fiskare som finns betydde stödet väldigt mycket ekonomiskt. Vi är orolig för framtiden och om inget händer kommer flera yrkesfiskare att slås ut.

I dag finns möjligheter till stöd från EU till investeringar.

– Det finns inget stöd för själva fisket. 1996 verkar dessutom bli ett besvärligt år. Isläget är det värsta på åtta år och vi har fortfarande inte kommit igång med vårfisket.

JAN-ÅRNE BÄCKSTRÖM

Onsdag 20 mars 1996

Lyckad musikdag i Hässjö

Hässjö församling välkomnade ett stort antal barnkörsångare från olika församlingar i Härnösands stift till en heldag med sång, musik och gemenskap.

Från Ramsele, Edsele, Stigsjö, Viksjö, Timrå och värdförsamlingarna Hässjö och Tynderö slöt ett 50-tal barn plus ledare och föräldrar upp.

Skönsång i Hässjö kyrka. Ett 50-tal barn plus sin ledare förnöjde den talrika publiken.

Hemma hade man förberett sig noga för den musikal, "Veckopengen", som var dagens huvudämne. Väl i Hässjö kyrka fyllde man koret och sjöng av hjärtans lust. De som åkt buss i två timmar för att ta sig till samlingen var väl uppsjungna redan när de kom – det märktes!

Musikalen "Veckopengen" är skriven av Börge Ring, känd kristen trubadur som gästat våra trakter flera gånger. Musikalen ger på ett enkelt sätt uppmaningen att inte bygga murar kring det som är vårt eget. Alla människor hör ihop över jorden eller som barnen sjöng: "Vi sitter alla i samma båt, på väg över havet fram". När den sången sjöngs gungade hela kören i koret och bäddade för den uppskattning som den övriga församlingen självklart ville vida när musikalen avslutats.

Kördagen var arrangerad av Härnösands stift med Hässjö församling som värd. Sammanhållande ledare för dagen var kantor Seth Hägglöf som tillsammans med solisten Bobo Erikson från Söråker höll i det musikaliska. Bobo Erikson stod som arrangör för den bakgrundsmusik han själv producerat för denna musikal.

Musikalen framfördes inom ramen för dagens familjemässa i Hässjö kyrka. När sexårige Erik Englund kom fram i koret och improviserat, men mycket tydligt, återberättade hur den lille pojken delade med sig av sina två fiskar och fem kornbröd så att Jesus kunde välsigna maten, då förstod vi alla vad det handlade om. Erik hade själv läst i sin Barnbibel och visste precis vad han skulle säga. Inte undra på att kollekten den här dagen blev många veckopengar till den viktiga asylrådgivningsbyrån som Svenska Kyrkan tillsammans med andra frivilligorganisationer driver.

Nu för tiden får alla som är döpta delta i mässans måltidsgemenskap – stora som små. Många tog tillfället i akt också denna dag att tillsammans dela brödet. Det blev också en viktig och härlig bild av det som barnen sjungit om. Många små bitar blir en helhet.

Att frivilliga hade ställt sig till förfogande för att allt det praktiska under dagen skulle flyta var viktigt. Säkert somnade många av barnen redan på hemresan, mätta och nöjda, efter en dag där de fått uppleva det härliga i att vara riktigt många som sjunger tillsammans.

Tynderö Centerkvinnor har hållit årsmöte i Bygdegården. Styrelse och rev.-berättelserna upplästes och godkändes. Det framkom att en hel del aktiviteter anordnats under året. Styrelsen åter valdes och består av Ordf. Ingeborg Eriksson V ordf. Ing-Britt Vilpula Sekr. Märta Olsson Kass. Vega Nilsson V.sekr Iris Fogelberg. Övriga. Britt Mari Andersson Mari Petre Rev. Dagny Roslund Eva Högstedt. Ombud till Centerns Distriktsstämma Vega Nilsson

Ytterligare val före togs varefter mötet avslutades tillsammans med centern.

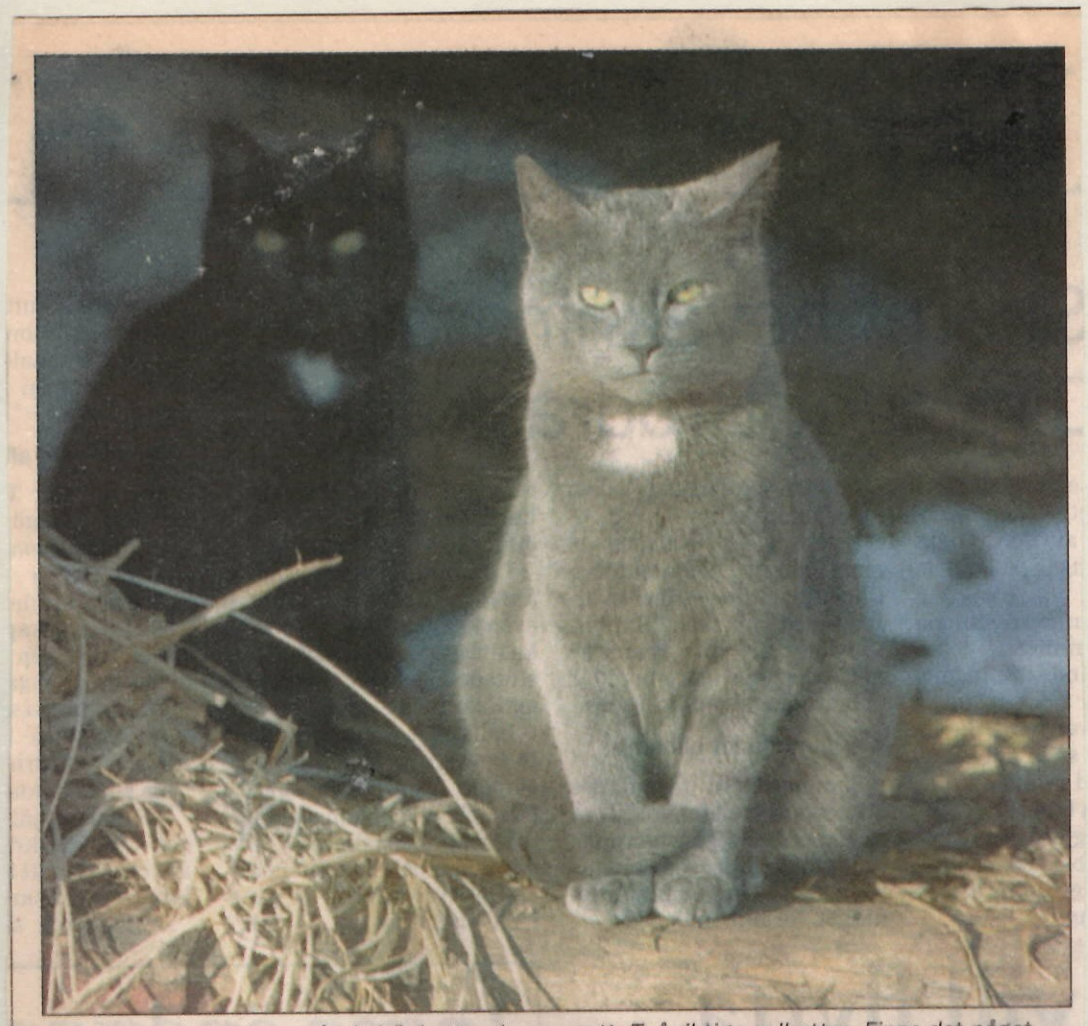
5-3-1996

8-3-96

Tynderö

Tynderö kyrka: Sönd 15 Söndagsgudstj. m dop. Eva Sundelin Isaksson och Seth Hägglöf. **Hyddan:** Onsd 19 Församlingsafton med Tynderökören. Sång, lotteri och kaffeserv. Andakt Inga-Lill Olsson. Körledare Seth Hägglöf. Välk.

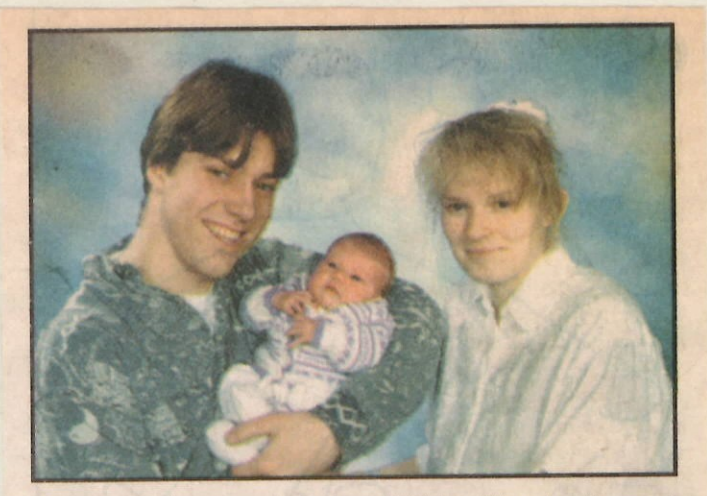
7:11

I vårvintersolens glans mår de här kattsyskonen gott. Två riktiga solkatter. Finns det något härligare än att njuta av värmen på tröskeln till en höbotten? Kring gården finns det också en och annan nyvaken mus att roa sig med och två gånger om dagen bjuds spenvarm mjölk från kokompisarna i ladugården. Livet som bondkatt i Skilsåker, Tynderö, är angenämt. Ett sunt kattliv, i jämförelse med stadskatterna som får sitta inne och leva på konserver.

FOTO: HÅKAN HUMLA

S.T. 25-3-1996

Johan Nyborg och Stina Sidén, Tynderö, med dottern Anna Viola Caroline, Jims lillasyster, född 29 februari, längd: 52 cm, vikt: 3890 gram.

-96

Åk Fiskarrennet

Sönd. 24 mars kl. 10

20 el. 10 km. Start o mål i Söråker.
Plakett och surströmmingsburk till alla. Ingen resultatlista.
Anm. senast 21/3 tel. 060-404 50, 423 44.
Avg. 90:-/80:-
Kl.13 avslutning för Fiskarrennet och Midälvaskidan.

Tynderö IK/Oskars Surströmming

Tynderö Rödakorskret, har hållit lokalstämma i Hyddan. Ett år fyllt med aktiviteter har avslutats. Verksamhetsberättelsen upplästes och godkändes. Den visade på mycket god aktivitet där Julmässan var det stora "flaggskpeppet". Den inbringade hela 34.710 kr. Kretsen har under året skänkt: 10.000 kr till Tjetjenien, 5.000 kr till Livlinan, 2.000 kr till krigens offer, 2.000 f.d Jugoslavien. Reflexer till 500 rumänska barn har ombesörjts liksom gåva av 10.000 kr till katastrofhjälpen.

Styrelsen fick följande sammansättning: Karin Sjögren (ordf), Torsten Nordlöf (v ordf), Karin Öhlund (sekr), Hjördis Brandt (vice sekr), övriga ledamöter; Evelyn Henriksson, Ingalill Vesterlund, Åsa Larsson, Clara Norman, Ann-Marie Wickström.

20-3-1996

Tynderö 21-3-96
Bygdegårdsförening
kallar alla medlemmar och intresserade till årsmöte på Bygdegården 31 mars kl 18.
Välkommna! **Styrelsen**

HALLÅ DÄR... Arild Wiklander, som hoppas kunna genomföra Fiskarrännet på skidor:

– Loppet, som ingår i Midälvaskidan, ska enligt planerna gå i Tynderö den 24 mars.

Klarar ni det?

– Vi hoppas det. Som det ser ut i dag så ska vi kunna genomföra Fiskarrännet. Vi har gjort en ändring så att starten sker vid Skäggsta.

Men om det blir mera töväder?

– Då blir det svårt. Våra spår pallar inte för så mycket mer blidväder.

Så du går omkring och hoppas på mer snö?

– Ja, det skulle inte sitta fel med ett rejält snöfall. Jag vet att många hoppas på vår, men det finns en bit kvar av skidsäsongen och för att klara detta behövs ett snöfall över Medelpad.

Apropå Fiskarrännet, det är väl ett populärt lopp?

– Javisst. Det är ett omtyckt motionslopp. Vi har ingen stress med officiell tidtagning. Var och en väljer sitt tempo, utan att det kommer att märkas i någon resultatlista.

Arild Wiklander.

GöL 14-3-96

Tynderö

Tynderö kyrka: Fred 11 Långfredagsgudstj. m. Inga-Lill Olsson, Seth Hägglöf och Tynderökören. Solister Monica Boman och Gerd Holm, flöjt Cecilia Holm. Sönd Påskdagen 11 Högmässogudstjänst m. Inga-Lill Olsson, Seth Hägglöf och Tynderökören. Duettsång Gerd Holm och Roland Hallstensson. Månd Annandag Påsk 11 Sammanlyst till Lögdö Bruks kyrka.

7:12

Måndag 25 mars 1996

Fiskarrennet för de sista entusiasterna

Trött men nöjd var åttaårige Johan Nordström sedan han i sällskap med mamma Marie avverkat de två varven runt 5-kilometersspåret i Fiskarrennet, Söråker.

SÖRÅKER

73 skidentusiaster tog i går chansen att i valfri fart åka Fiskarrennet.

Säsongens sista deltävling i motionsserien Midälvaloppet.

Arrangören, Tynderö IK, hade, precis som tre av de fyra övriga Midälvaloppsarrangörer som kunnat genomföra tävlingar denna snöfattiga vinter, tvingats dra en helt annan spårsträckning än vad man har en normal snövinter. något som märkts i startlistorna i de lopp som kunnat genomföras.

– I stället för att åka från Tynderö Bygdegård (20 km) respektive Svedje (10 km) till målet i Söråker så tvingades vi köra tävlingen som varvlopp på elljusspåret och på de inägor där Folksam Cup för ungdomar avgjordes för tre veckor sen, berättar tävlingsledaren Arild Wiklander.

Snöbristen en bov

– Något som märks i startlistan. Normalt har vi närmare 200 startande. Snöbristen och det faktum att vi inte kunnat köra den "riktiga" sträckningen är bovarna då ca 40 procent av normala startfältet kommer till start, klagar Wiklander som tvingats se fyra av de tilltänkta Midälvaarrangörerna kasta in handuken pga brist på, den för skidåkning, så viktiga vita varan.

Fyra respektive två varv på femkilometersvarvet blev det nu för de tappra 20- respektive 10-kilometersåkarna. Snabbast på milen var 15-årige Henrik Forsberg. Ljustorpsynglingen med ett namn som redan är inarbetat i skidåkningens världstopp. På dubbla distansen var Luckstaprofilen Gaston Hådén ohotad. Drygt fyra minuter blev till slut avståndet till andremannen i årets renn.

Fyra genomförda

Av de drygt 70 deltagarna var det 15 som genom deltagande i Fiskarrennet lyckades komma upp i fyra genomförda deltävlingar.

Något som gjorde dem till en i skaran av 30 personer som erövrade minnestrofén Midälvaskidan1996. En vackert snidad miniatyrskida.

Bland de 30 åkare som genomfört fyra eller fler lopp lottades en lyxkryssning till Helsingfors ut.

Mest tumme med fru Fortuna den här gången hade Nobel Aktiv.s Tord Järlehag.

PER NYLANDER

Följande 30 åkare har genomfört minst fyra Midälvalopp och erövrat den åtråvärda miniatyrskidan:

Sven-Olov Björk Njurunda, Sverker Bodevärn Njurunda, Bernt Brant Telia, Paul Byström Strategen, christer Bäckström IK Aliminium, Ernst Hedin Bergeforsen, Sten-Gunnar Högström Polisen, Tord Järlehag Nobel,

Per Nordqvist Matfors, Sören Persson IV Service, Inara Rudko Bergeforsen, Alf Spåra IK Aluminium, Roland Sundström Pripps, B-Å Söderman Tynderö, Arild Wiklander Tynderö, Ulf Andersson Folksam,

Leif Andersson Stockvik, Kjell-Arne Bladh Assi D, Ann-Kristin Bladh TIPE 90, Mikael Eriksson Stöde, Patrik Eriksson Stöde, Leif Evensson Öbacka LK, Per-Ola Frank Hudiksvall, Sven-Olov Hellqvist,

P-Å Johansson Viksjö, Ingvar Karlsson Lucksta, Martti Knuuttila IK Aluminium, Anders Rehn Graninge, Aron Strömberg Stöde, Anders Svalander SJ, Sören Thorin Tynderö, Bernt Lundberg Bergeforsen samt Mats Pettersson Stöde.

Snöfattigaste vintern sedan 1860

Det är ovanligt lite snö i år. På sina ställen börjar snötäcket att släppa. FOTO: HÅKAN HUMLA

SUNDSVALL

Så här lite snö har det inte varit i kusttrakterna sedan SMHI startade sina mätningar 1860. Att det är så lite snö beror på att högtrycken har varit ovanligt stabila och hindrat de snötyngda lågtrycken.

– Det har varit extremt lite snö i år. Så här lite snö har det inte varit i kusttrakterna sedan mätningarna började, 1860, säger Haldo Vedin som är metrolog på SMHI i Norrköping.

Milda vintrar

Haldo Vedin påpekar att de senaste vintrarna har varit väldigt milda. Det är inte ovanligt att det är mindre snö vid kusttrakterna. Eftersom medeltemperaturen brukar vara ett par grader högre vid kusten så smälter snön snabbare vid en mild vinter.

Denna vinter har det dock varit medeltemperatur i Sundsvallstrakten. I vanliga fall brukar det innebära att det är lika mycket snö vid kusten som längre inåt landet. Detta år har det inte varit så.

Flera orsaker

Det finns flera orsaker till det. Det har varit ovanligt många högtrycksområden över landet. Vid högtryck är vädret i allmänhet klart och nederbörden låg.

– Högtrycken har en benägenhet att stanna kvar på samma område ett längre tag. Så har det varit i år. De blockerar lågtrycken och därför har det varit lite snö i år, säger Haldo Vedin.

Bristen på snö har bland annat fått konsekvenser för sporthandlarna.

– Försäljning av skidor har gått sämre än den brukar, säger Jörgen Nilsson som är försäljare på Intersport i Sundsvall.

Den 15 mars i år var det endast 10 centimeter snö vid Midlanda flygplats. I vanliga fall brukar det vara 35 centimeter snö.

Sedan mätningarna startade vid Midlanda flygplats, 1943, så har det endast varit mindre snö fyra gånger. Vintern 1992 fanns det endast fläckvis med snö vid motsvarande tidpunkt

Snömolnen hindras

Det har dock inte varit lite snö i hela landet. I fjälltrakterna har det varit något mer än normalt. Snömängden mellan kusten och fjället brukar hänga ihop.

Är det lite snö vid norrlandskusten är det i allmänhet mycket i fjälltrakterna. Detta beror på nederbörden påverkas av fjällkedjorna.

Blåst från väster

– Molnen regnar och snöar ur sig vid höga bergskedjor. Om vinden kommer väster ifrån så regnar eller snöar det innan molnområdet kommer till östra delen av landet. I år har det blåst mycket från väster. Vilket är ännu en av förklaringarna till varför det har varit så lite snö i Medelpad, säger Haldo Vedin.

Trots att temperaturerna inte har varit lägre än normalt så är det många som har ringt till SMHI och undrat varför det är så kallt. Haldo Vedin tror att människor har reagerat på kylan eftersom det milda vintrarna har gjort att folk glömt bort hur kall en "vanlig" vinter är.

ERIK LARSSON

Sopcontainern som blev en succé

Anna Thunfors tycker att sopstationen är bra. Här slänger hon veckans hopsamlade gamla tidningar, när hon passerar på väg till butiken.

SÖRÅKER

Plötsligt en dag fanns den bara där, den nya "sopstationen" i Söråkers centrum.

Den har särskilda containrar och kärl för papper, kartong glas, textil, plast, metall, batterier och en låsbar container för kemikalier, gamla lysrör, bilbatterier och annat.

Söråkersborna har verkligen uppskattat anläggningen. Kanske är det roligare att sortera när det finns så många fack att välja mellan.

En snabb titt i de olika behållarna visade att man tycks vara mån om att soporna ska hamna i rätt tunna.

– Det här är ju jättebra, tyckte exempelvis Anna Thunfors, som gjorde sig av med veckans bunt av gamla tidningar och reklambroschyrer.

Placeringen av sopdepån vid parkeringen gör att de flesta har vägarna förbi när de ska handla, gå på posten eller banken.

TORBJÖRN ELVERHEIM

ST. 7-3-1996

7:13

Mästarmöte

Det kan tarvas att man som Tomas Östlund är Sveriges starkaste karl för att bärga en storkäftsgädda på 13 kilo.

FOTO: SVERKER SÖDERSTRÖM

BERGSJÖ

Sveriges starkaste karl och regionens största gädda hade en tuff match på anglingskroken på Kråkbäckssjön i Bergsjö på långfredagens morgon.

Den vanns av mannen, Tomas Östlund, Bergsjö, trefaldig svensk mästare i tyngdlyftning.

– Jag orkade inte hålla "krokodilen" utan fick släppa efter tre gånger. Först vid fjärde försöket fick jag gäddan upp ur hålet, berättar Tomas Östlund.

Gäddan visade sig väga hela 13 kilo, en vikt som hade givit en brakseger vid samtliga regionens angeltävlingar i vinter. Längden var 1,15 meter. Tomas Östlund hade borrat ett extremt stort hål, 25 centimeter i diameter. Det räckte precis för storgäddans 22.

Det är faktiskt med möda som Tomas lyfter gäddan för fotograferingens skull. Den är halare än en lyftarstång – annars är personbästat i stöt 165 kilo, 152 mer än gäddans vikt.

Tomas Östlund har tre SM-tecken i tyngdlyftning, det senaste tog han i vinter, i 76-kilosklassen.

– Jag har vissa förhoppningar om att ta en plats till OS i Atlanta i sommar men efter att en annan landslagsman ertappats för doping är det ovisst hur det blir – om det alls tas ut någon svensk tyngdlyftare.

En meriterad herre

I fjol fick Tomas pris som årets ungdomsledare i Nordanstig, han lägger förutom att han är aktiv ner ett enormt jobb på att träna ungdomar i Bergsjö Atletklubb. Det är en alltså meriterad herre – förutom alla idrottsutmärkelser väntar nu även ett pris från sportfiskeförbundet eftersom marginalen på tio kilo gädda klarats, med råge till och med.

Med på storfiskarisen var även sambon Helena Quist, Erica Quist och Johanna Forsström.

SVERKER SÖDERSTRÖM

Tynderöbor!

Du som är ute i naturen och ser ett skadat eller dött djur, kontakta Ove Svedin tel 480 28 eller Sune Jönsson tel 480 40. Markera platsen. Vid sammanstötning mellan motorfordon och djur är Du skyldig att ringa polisen även om djuret går ur synhåll. Markera platsen. Gäller det hund, avliva inte hunden.

Styrelsen för Tynderö JVO

Söndag ST

Tio år efter Tjernobyl

För tio år sedan låg deras gård mitt i cesiumregnet efter Tjernobylolyckan. Nu är det mesta av eländet glömt och makarna Lars Carlsson och Lena Åhlund, flankerande dottern Erika, har fördubblat sin besättning mjölkkor.

FOTO: HÅKAN HUMLA

Än lever oron kvar

Tio år har gått. Men än i dag känner Lars Carlsson, bonde på Tynderölandet, och hans familj viss oro för hur Tjernobylolyckan ska påverka dem.

Ett halvår efter olyckan åkte han och dottern Erika till Statens strålskyddsinstitut (SSI) för att mäta radioaktiviteten i sina kroppar.

– Sedan dess har vi inte hört någonting. Och ibland undrar man om vi också kommer att drabbas av cancer i framtiden, säger Lars Carlsson.

SSI lade fram en rapport i onsdags där man konstaterar att risken för cancer från Tjernobyl-olyckan är mycket liten. Men man beräknar ändå att 300 personer i Sverige kommer att drabbas under de första 50 åren.

Om Tjernobyl, tio år efteråt, handlar en stor del av dagens ST Söndag.

7A 14

Söndag
7 april 1996

Tio år efter Tjernobyl finns oron ännu kvar

”Kommer vi att få cancer?”

FOTO: LINUS WALLIN

10 år efter Tjernobyl

Lars Carlsson *och hans familj valde att satsa på fortsatt mjölkproduktion, trots att det kändes tungt det första året efter Tjernobyl-olyckan. Nu har familjen dubbelt så många mjölkkor som då.*
– Fast ibland känner man ännu oron och funderar över om det finns latenta hälsorisker, säger Lars Carlsson. **Foto Håkan Humla**

”Än i dag är vi oroliga, ska vi också drabbas?”

Det var en skön sista april i Hässjö och Tynderö för tio år sedan. Ett riktigt fint strilregn gjorde gott i jorden. Sockenborna firade Valborg under paraplyerna, men vad gjorde det. Regnet var välkommet. Det ingen visste, var att det efterlängtade regnet innehöll radioaktivitet från Tjernobyl.

– Ännu i denna dag känner vi en viss oro över de långsiktiga effekterna, säger Lars Carlsson, mjölkbonde i Skilsåker på Tynderölandet.

Ett halvår efter cesiumregnet åkte Lars Carlsson och hans dotter Erika samt ytterligare ett par nedfallsdrabbade familjer till Statens strålskyddsinstitut och testade radioaktiviteten i sina kroppar. Testen visade högre värden än för genomsnitts–svensken, men ändå ur farlighetssynpunkt försumbara siffror.

– Efter den resan har ingen hört av sig till oss. Ibland funderar man: kommer vi att drabbas av leukemi eller sköldkörtelscancer, som befolkningen nära Tjernobyl?

Funderingen kommer från Lena Åhlund, frun i gården.

Det var fysikern Rolf Falk vid SSI som genomförde testet på Medelpadsbönderna. Han kommer ihåg besöket.

– Anledningen till att vi inte kallat medelpadingarna till nya tester är att vi har koll på en utvald grupp från Gävletrakten. Den består av både bönder, som konsumerar en del egenproducerade livsmedel, och folk som köper sin mat i affären. I kontrollgruppen har det visat sig att lantbrukarna har värden som ligger tio gånger högre än hos genomsnittsvensken. De övriga gästrikarna har fem gånger högre värden än genomsnittet. Det är ändå helt ofarligt.

– Nedfallet i Gävletrakten var större än i Hässjö/Tynderö och därför har vi nöjt oss med att göra uppföljningar på gästrikarna, säger Rolf Falk.

Nös och hostade

Det var ett elände för kobönderna i Skilsåker och deras lokala kollegor det första året efter cesiumregnet. Ingen visste egentligen vad som gällde, mer än att det fanns ett tak för bequereltalen.

Beskeden från lantbruksnämnden var svävande och motsägelsefulla.

– Vilken sommar, minns Lars Carlsson. Vi fick inte släppa ut korna förrän efter midsommar. Då friklassades vallbetet. Cesiumhalten i mjölken var för hög och vi tvingades skicka iväg 400 liter mjölk varannan dag till mejeriavloppen. Vi tvingades köpa mjölk till det egna hushållet. Vid höstinstallningen fick Lena och Lars veta att bentonit var lösningen. Ett lerpulver som dammade alldeles förfärligt. Gårdsfolket och korna nös och hostade i dammmolnen.

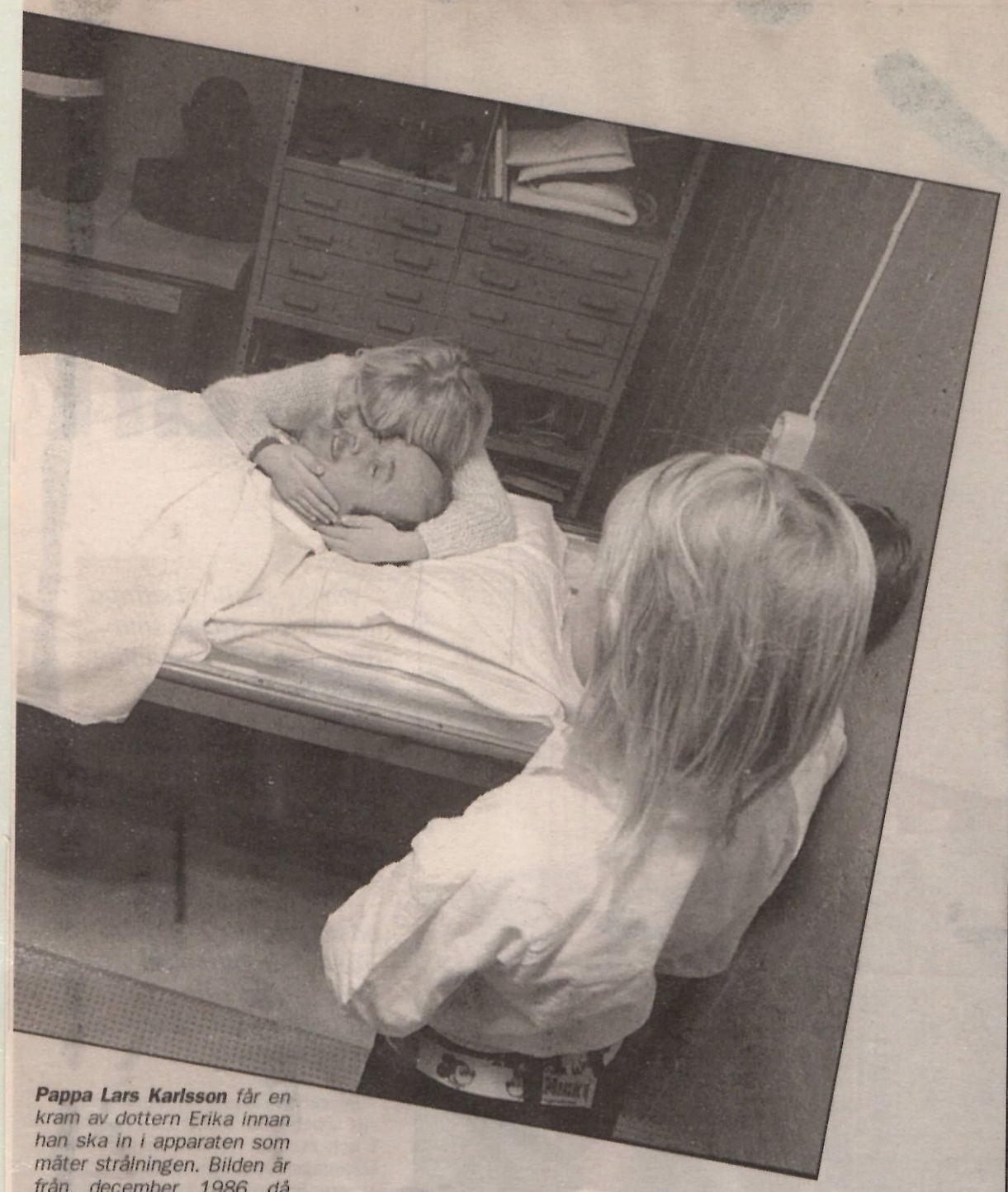
– Ett sånt tokeri.

Andra bönder drabbades ändå värre. Det var de som tvingades köpa hö från första nedfallsdagen. Elisbeth och Hans Olof Larsson i Backås fick hö från en foderhandlare i Västergötland. Han hade blandat wirestumpar i hölasset för att få upp vikten och därmed mer betalt. Larssons kor fick ”vasst”. Två kor fick nödslaktas och hela gårdens mjölkproduktion sjönk dramatiskt.

De enda som är kvar

Även övriga mjölkbönder i trakten drabbades av minskad avkastning och inte minst av en känsla av meningslös-

7:16

Pappa Lars Karlsson *får en kram av dottern Erika innan han ska in i apparaten som mäter strålningen. Bilden är från december 1986 då familjen från Tynderö fick flyga ner till Stockholm för undersökning.*

SUNDSVALLS TIDNING

Tisdagen den 29 april 1986

Arbetarna flyr Forsmark efter strållarm orsakat av

RYSKT KÄRN-KRAFTSHAVERI

ST den 29 april 1986.

med fördubblat sin besättning. Deras olyckskollegor har hängt upp mjölkorganen för gott.

– Av oss som var mest illa ute är det nog bara vi kvar, konstaterar Lena och Lars.

Skilsåker–bönderna kom så småningom över Tjernobylverkningarna och 1989 bestämde de sig för att utöka från 12 till 24 mjölkkor. Ungdjursdelen i ladugården byggdes om till mjölkstall. En tämligen måttlig investering. En ny gödselbrunn byggdes också. Det visade sig vara mumma till investering – EU–anpassat i förskott.

– Vi stod inför valet att sluta eller fortsätta. Det blev fortsätta och det är vi nöjda med. För själva jordbruket känner vi ingen strålningsoro, det är mest vår egen framtida hälsa som kan få en på dysterhumör ibland, säger Lena Åhlund.

EU värre än Tjernobyl

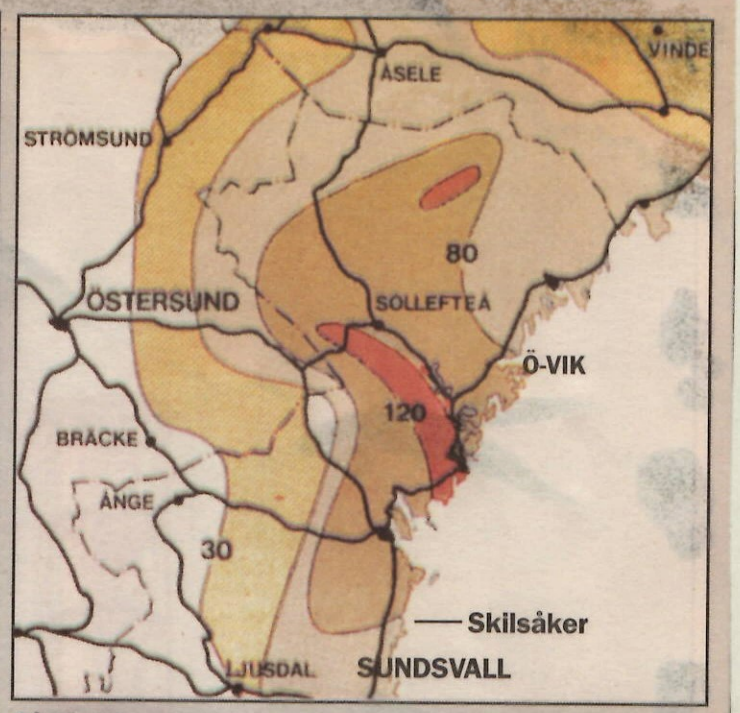
Det har gått Skilsåkerfamiljen väl i händer. Husfar själv har vinterjobb på Midlanda, anställd av Luftfartsverket. Den snöfria halvan av året är han heltidsbonde. Mor Lena är biblotekarie i Tynderö två kvällar i veckan och har tagit över huvudansvaret för mjölkningen. Färskpotatisen till traktens sommargäster är bra komplement, både för växtföljd och plånbok.

I huvudsak befriade från tankarna på kärnkraft och radioaktivt nedfall har de idoga mjölkbönderna i Skilsåker fått annat att bry hjärnan med: EU–byråkratin.

Just nu är det mjölkkvoten som irriterar mest. Men även blankettifyllandet med arealuppgifter och stenrösestöd kan få även optimister som Lena och Lars att känna en viss uppgivenhet.

– Det skall ständigt vara något att ävlas med. Vete sjutton om inte EU–byråkratin blir en mera seglivad bondeplåga än Tjernobyl–nedfallet, filosoferar Lars Carlsson.

GUSTAF ERIKSSON

Så här föll ceciumregnet. *Kartan visar strålnivån på marken i slutet av maj 1986. I det vita området var strålnivån mindre än 30 mikroröntgen per timme. I det mörkaste området var nivån över 120 mikroröntgen.*

300 kommer att dö i Sverige

300 personer i Sverige kommer att dö i cancer under de första 50 åren på grund av nedfallet från Tjernobyl. Den beräkningen gör Statens strålskyddsinstitut.

– Men antalet fall är så få att det inte kommer att märkas i den normala cancerstatistiken, säger Leif Moberg på SSI.

Som jämförelse nämner SSI att det varje år i Sverige dör 20.000 människor i cancer. Av dem beräknas 2.000 orsakas av strålning – främst naturlig bakgrundsstrålning, radon i bostäder och röntgenundersökningar.

En svensk undersökning av barn födda under perioden 1980-92 visar att man inte hittat någon ökning av antalet leukemifall till följd av Tjernobyl, uppger SSI.

– Däremot har förstås olyckan medfört stora problem för många människor, påpekar Moberg.

Rennäringen drabbades hårt, liksom bönderna. Älgar, rådjur, fisk, svamp och bär innehöll halter som ibland låg skyhögt över livsmedelsverkets gränsvärde på 1.500 bequerel per kilo.

Långsam minskning

Så är det fortfarande i vissa områden i landet, konstaterar SSI. Halterna av det radioaktiva cesium 137 minskar långsammare än vad man tidigare trott.

Sverige fick cirka fem procent av det totala nedfallet från Tjernobyl och Västernorrland, Gävleborg och Jämtland var bland de områden som drabbades mest. Och mätningar från 1994-95 visar att cesiumhalterna i Sundsvallstrakten ännu i vissa fall är klart för höga.

Rådjur: flera av rådjuren på Björkön (Njurunda) hade halter på över 2.000 Bq/kilo. Den högsta noteringen var 5.520 Bq/kilo. Rådjur skjutna i Kvissleby, Matfors, Attmar och Essvik låg däremot klart under gränsvärdet.

Älg: här var älgarna på Bremön (Njurunda) de värst drabbade. Cesiumhalten på de undersökta älgarna varierade mellan 1.980 Bq och 3.870 Bq – alla över gränsvärdet. Älgar från andra områden låg vid eller under gränsvärdet.

Fisk: i många insjöar ligger fisken (främst abborre och gädda) fortfarande klart över gränsvärdet. Det gäller främst områden som Holm, Indal, Liden och Ljustorp. Men även i Segersjön väster om Selånger fanns fisk med halter på över 8.000 Bq.

Svamp: högsta halten, 17.240 Bq, hittades i trattkantareller från Årskogen (på gränsen mellan Medelpad och Hälsingland). Många av proverna från Hassela låg också klart över gränsvärdet.

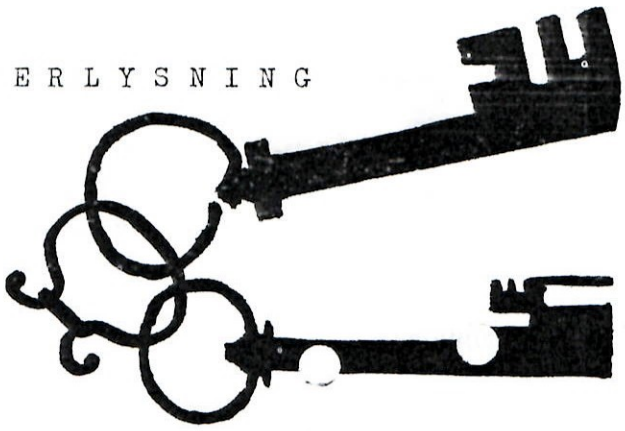
Ren: det finns områden i Jämtland och Västerbotten där nästan allt renkött måste kasseras. Totalt för rennäringen kasseras dock mindre än tio procent av köttet.

Leif Moberg på SSI konstaterar dock att Sveriges beredskap i dag är mycket bättre. 1986 tog det två dygn innan vi upptäckte Tjernobyl-olyckan. Nu skulle det gå på några timmar. Detta tack vare de 37 gammastationerna i landet, varav en i Njurunda, som rapporterar strålningsvärden dygnet runt och som larmar om värdet blir för högt.

TOMMY LINDBERG

7:17

E F T E R L Y S N I N G

NATTEN TILL NYÄRSAFTON STALS NYCKLARNA TILL S K E P P S H A M N S KAPELL. TJUVARNA BRÖT SIG IN I BÅT-LASSES STUGA OCH TOG NYCKLARNA. NYCKLARNA ÄR STORA OCH TUNGA, C:A 30-35 CM LÅNGA OCH GJORDA I NÅGON SLAGS KOPPARLEGERING. NYCKLARNA KANSKE ÄR SLÄNGDA I OMRÅDET RUNT MUSEET, KAPELLET ELLER UPP MOT MÄSSEN DÄR DET OCKSÅ FÖREKOM VISS SKADEGÖRELSE.

Om du hittar nycklarna lämna in dem i TYNDERÖ-BOA.

Maria och Nicklas, Smedsböle, Söråker, med lillebror William, Gunilla och Rolf Forsbergs son, född 25 mars, längd: 52 cm, vikt: 3945 gram.

-96

Traditionell Majbrasa

på Bygdegården

30 april kl 18.00

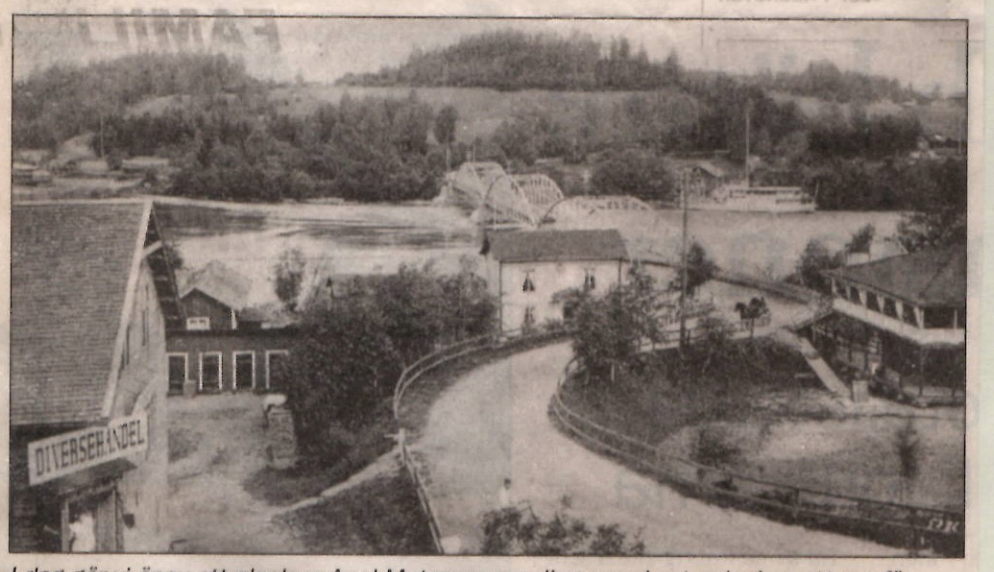
TYNDERÖ B K 1988

Arr: TBK

Försvunna idyller

ST 7-3-1996

I dag gör vi ännu ett plock ur Axel Matssons samling av vykort och visar ett par försvunna idyller. Den övre bilden är inte så gammal, kortet skickat 1954, men det visar den gamla sommarrestaurangen på Alnö, Vindhem, som försvann i en rasande brand. Den undre bilden är från den tid då seklet var ungt, passagerarbåtarna gick på Indalsälven och den gamla bron ännu inte har dränkts av Bergeforsdammen.

7:18

Bal 1-4-96

Den gamla bilden

■ Detta kort vill jag gärna förmedla till Dagbladets läsare, och mina söndagsskolekamrater säger Barbro (Högberg) Johansson i Ala, Söråker. Det är från söndagsskolan i Skäggsta och året är 1936.

– Ni får ha överseende om inte alla namnen är rätt, men jag har försökt att minnas, men det är ju som sagt 60 år sedan den tiden, säger Barbro.

Men som hon minns så är det i nedre raden från vänster: Gösta Engqvist, Bertil Byström, Rune Åhlund, Sven Ersson, Bengt Sjödin, Arne Ersson, Bertil Sjöström, Arne Sjöström, Gunnar Bergman, Eric Högberg.

Andra raden: Elsa Åsell, Clary Pettersson, Gudrun Sjödin, Lillan Nyman, Gullan Rönnberg, Valter, Bojan Köhl, Barbro Högberg, Maj-Lis Högstedt, Ingrid Högberg, Maja Åslin.

Tredje raden: Gunnar Högman, Greta Åström, Lisa Söderström, Ester Höglin, Inez Höglin, Anna Törnberg, Astrid Åhman, Lisa Åhlund, Astrid Nyman, söndagsskolläraren Ellen Bagelin och fru Ersson, även hon söndagsskollärare.

Fjärde raden: pastor Signar Öberg, Ingrid Svedin, Elin Höglin, Ellen Söderström, Gunvor Åslin, Gunnel Rönnberg, Gunvor Köhl, Doris Åslin och Gunvor Enqvist.

Svår krasch när vägen gav vika

Vid lunchtid i går eftermiddag åkte Inga-Lill Nyström tillbaka till kraschplatsen där hon tidigt på morgonen voltat med sin bil. Kvar fanns plåtdelar och glassplitter.
FOTO: HÅKAN HUMLA

”Alla har väntat på att något allvarligt skulle hända”

TYNDERÖ

Plötsligt gav dikeskanten vika. Trebarnsmamman Inga-Lill Nyström förlorade kontrollen över bilen och kraschade mot ett stenblock.

– De som grävt ur diket har skapat en livsfara, säger Dan Nyström.

Inga-Lill Nyström var på väg till jobbet i Finsta tidigt i går morse. Men hon hann inte långt från sommarstugan i Tynderö innan olyckan var ett faktum.

Vid en skarp kurva höll Inga-Lill Nyström ut långt åt höger, för säkerhets skull.

– Eftersom det inte går att se om man får möte i kurvan gör jag alltid det. Vägen är så smal här så om bussen kommer är det svårt att mötas, säger hon.

Vägen gav vika

Bilen kom en liten bit utanför vägen. Eftersom diket är under utgrävning var kanterna så svaga att marken gav vika.

– Allt gick så fort. Jag hann inte tänka, säger Inga-Lill Nyström.

En stor, svårflyttad stenbumling var kvarlämnad. Bilen slungades rakt emot den och voltade. Plåten på passagerarsidan revs upp som ett perforerat glasspaket.

Inga-Lill Nyström blev hängande upp och ner i säkerhetsbältet.

– Jag blev mest arg och hade inte en tanke på att det kunde gått mycket mer illa, säger hon.

Hon stängde av motorn, rullade ner fönstret och kröp ut. Strax efteråt kom en bilist som stannade för att hjälpa till. Inga-Lill Nyström fick skjuts till en telefon där hon kunde ringa sin make Dan.

– Jag trodde först att hon bara kört i diket. Men när jag kom fram och såg hur eländigt allt var, blev jag rädd. Tänk om Inga-Lill dött för att någon låtit bli att ta bort den där stenen. Jag vet inte vad jag skulle gjort då, säger han.

– När jag såg Dan komma släppte allting och tårarna började rinna, säger Inga-Lill Nyström.

Då kom chocken och tankarna på vad som skulle kunna ha hänt.

”Ingen är förvånad”

Dan Nyström hade under förmiddagen kontakt med boende i närheten av olyckan.

– Alla jag talat med säger att de väntat på att något allvarligt skulle inträffa. Ingen är förvånad, säger han.

Bilen bärgades från platsen. Kvar i diket låg plåtbitar, gummilister, glassplitter och en avsliten backspegel.

– Om inte stenen varit där hade bilen bara åkt ner diket. Då hade det förmodligen bara varit att dra upp den och åka vidare, säger Dan Nyström.

Både han och hans hustru tycker det är bra att diket grävs ur.

– Men jag har inte sett några skyltar som varnar för att det är svag vägkant. Dessutom får det inte gå till så att så stora stenar lämnas kvar i diket. Jag är glad att det var Inga-Lill själv som ringde. Tänk om jag fått samtalet från sjukhuset och våra barn kanske varit utan mamma. Vem hade varit ansvarig om hon dött? Det var tur att hon inte hade en liten bil utan en stor Mercedes, säger Dan Nyström.

Han ska nu undersöka fallet närmare.

MARIA WIGUR

18-4-1996

FÖR 50 ÅR SE'N

I den amerikanska pluton, som först av alla slog sig över Rhen på Remagenbron, befann sig även en svensk-amerikan, Dane Erik Norrgård i Skäggsta, Hässjö. Han hade då vistats i Amerika i ungefär fem år och hunnit bli amerikansk medborgare. I förrgår kväll kom han helt oförhappandes på besök i hemmet.

7:19

Dagbladet
MÅNDAG 15 APRIL 1996

Industri- och Villastängsel
Allt i stängsel, kompletta anläggningar, stolpar, grindar.
Även montage och reparationer.
Köp direkt från tillverkaren utan mellanhänder.
Sundsvalls Industristängsel
Tel 060-56 37 75. Fax 060-55 29 63.

RYGG & NACKBESVÄR?
Vänd Er med förtroende till
Sundsvalls Kiropraktik AB
Leg. Kiropraktor GÖRAN HAAK
Storg. 46. Tel 060-15 61 61

***VÄRLDENS KLOKASTE DJUR** får sin första promenad i vårsolen. – Piggelina skulle kunna lära sig mer saker än en hund, säger lantbrukaren Nils Högstedt.* Foto: RALF BERGMAN

Människans bästa vän är – grisen

Världens bästa djur är grisen.

Det tycker Nils Högstedt, lantbrukare från Tynderö.

– De är mycket klokare än hundar. Man kan lära dem allt, säger han.

Minigrisar som keldjur hemma är ingenting som lockar Nils Högstedt. Däremot tycker han att riktiga ordentliga nassar är människans bästa vän.

Själv har han mellan 40 och 50 grisar i olika storlekar hemma i ladugården, så han borde veta.

Åt upp rabatterna

– Vi hade en gång en liten kulting som förlorade sin mamma. Min fru tog in henne och matade henne. Hon döptes till Smurfan och sprang lös ute på gården.

– Men trots att hon aldrig rymde fick vi till slut placera henne i ladugården, eftersom hon åt upp rabatterna.

Nils Högstedt minns också när hans dotterdotter och en kompis till henne hade två grisar som hundar.

– De knöt en rosett runt halsen på grisarna och promenerade runt med dem i koppel.

Kräver stor plats

Men inte vem som helst kan skaffa sig en egen liten gris. Man måste ha lite plats på gården.

– Att sedan sköta om dem är det enklaste i världen. De äter precis allt och är för det mesta snälla.

Det faktum att de förr eller senare ska slaktas är ingenting som gör Nils särskilt nedstämd.

– Att äta en gris som man vet haft ett bra liv måste ju kännas bättre än att äta fläsk som man inte vet varifrån det kommer.

***PÅ KNÄ** för världens bästa djur.*

CYKLAR
Försäsongserbjudande!
MOPED-&MOTOR TJÄNST
Björneborgsg. 29. Tel. 61 33 15

Byt luckor och få ett nytt kök!
Ring för kostnadsfri visning i hemmet
060-53 75 90
Jämför alltid med oss, det lönar sig.
NordDesign
KÖKSINREDARNA ab

7:20

Försvaret ska städa efter sig

MILJÖFARLIGA LÄMNINGAR. *Skjutbanan vid gamla LV 5 är en av försvarets miljöfarliga lämningar i Medelpad. I kulfånget ligger gammal ammunition och sprider bly till marken och kanske också till grundvattnet.* Foto: THORD ERIKSSON

Gamla miljöförsyndelser i hela landet kartläggs nu

Nu ska försvaret städa upp sina miljöfarliga lämningar.

En stor utredning pågår, för att kartlägga miljöfarligt avfall efter militär verksamhet i landet.

I Sundsvall har man bland hittat dumpad ammunition i Sundsvallsbukten och utsläpp från flygfält i Sättna.

På botten av Sundsvallsbukten ligger 40 lådor med ammunition och 1 100 tändrör till granater. De dumpades av försvaret 1954.

Flygbränsle och bly

I Sättna har flygfältet orsakat utsläpp av flygbränsle och vid skjutbanorna gör ammunition att bly förgiftar marken.

Nu ska försvaret städa upp sina synder från tidigare. Sedan 1992 pågår ett projekt i samarbete med naturvårdsverket, för att kartlägga de miljöfarliga lämningarna.

Totalt har 2 300 lämningar hittats, 37 av dem ligger i Medelpad. Områdena har naturvårdsverket delat in i fyra riskkategorier.

– Ingen plats i landet har hamnat i klass 1. I klass två finns 400 objekt. De har stor risk och skyddsåtgärder kan behövas, säger Nils Runberg, överstelöjtnant på försvarsmakten i Stockholm.

Kan nå grundvattnet

I Sundsvall finns två klass 2-områden. Det ena är Sättna flygfält. Området ska undersökas närmare under det här året.

– När det gäller tankanläggningar så kan man behöva sanera, eftersom spill av drivmedel kan hamna i grundvattnet, säger Nils Runberg.

Det andra högriskområdet i Sundsvalls kommun är en skjutbana vid gamla LV 5. Gammal ammunition ligger och släpper ut bly, som sprids via regnvatten och kan nå grundvattnet.

Skilja bort ammunitionen

Just nu forskar försvaret om hur man på bästa sätt ska ta till vara sanden från skjutfältens kulfång.

– Det klassas som miljöfarligt avfall. Det arbetas på en metod att skilja blyinnehållet från sanden, berättar Nils Runberg.

Skjutfältet vid LV 5 ska undersökas noggrannare under året. Om stora halter bly hittas, måste området saneras och sanden fraktas bort.

Den dumpade ammunitionen i Sundsvallsbukten klassas i grupp 4. Försvaret anser att inga större åtgärder behövs, eftersom detonationsrisken är liten. Miljöpåverkan ska dock kontrolleras varje år från och med 1997.

Unn Edberg

Sundsvalls kommun

Lämning	Riskgrupp	plats
Dumpad ammunition	4	Sundsvallsbukten
Ammunitionsrester på tillfällig skjutplats	3	Nybyggarsmyran
Ammunitionsrester i kulfång i drift	3	Före detta LV 5
Ammunitionsrester i nedlagda kulfång	2	Före detta LV 5
Övriga kemikalier	4	Före detta LV 5
Övriga kemikalier	3	Före detta LV 5
Distributionsanläggning i drift	4	Sättna
Nedlagda distributionsanläggningar	4	–
Nedlagda fatförråd	4	–
Icke permanenta tankningsplatser	4	Backen
Icke permanenta tankningsplatser	4	Kävsta
Icke permanenta tankningsplatser	4	Värptjärnen
Spill	2	Sättna
Övrigt	4	–
Övrigt	4	Selånger
Övrigt	4	–

Timrå kommun

Dumpad ammunition	4	Utanför skeppshamn på Åstön
Ammunitionsrester på skjutfält i drift	4	Riskområde utanför Åstön
Ammunitionsrester på skjutfält i drift	4	Österskatan
Ammunition på tillfälliga skjutplatser	4	Laxsjö
Ammunitionsrester i kulfång i drift	3	Åstön
Ammunitionsrester i kulfång i drift	3	Åstön
Rester efter ABC- och brandövningar	4	Åstön
Rester efter ABC- och brandövningar	4	Åstön
Övriga kemikalier	4	Åstön
Distributionsanläggningar i drift	3	Åstön
Nedlagda distributionsanläggningar	4	Åstön
Icke permanenta tankningsplatser	4	Åstön
Icke permanenta tankningsplatser	4	Kammaråsen
Icke permanenta tankningsplatser	4	Åsäng
Icke permanenta tankningsplatser	4	Skeppsholmen
Icke permanenta tankningsplatser	4	Grönudden

Ånge kommun

Ammunitionsrester på tillfälliga skjutplatser		
	3	Fällåsberget
	3	Tälje
	3	Lombäcken

7:21

VÅR ERBJUDANDE!

Hej alla Tynderös fågelskådare!

Nu är det snart dax att skåda in alla vårens nykomlingar i fågelvärlden.

Gemensamma fågelexkusioner under våren.

Utrustning:
Kikare och fälthandbok
Varma och oömma kläder.
Fika med tilltugg.
Artlista och penna (jag har listor om du har penna)

1:a	**Orrar och andra på Åstön**
Tid:	96 04 20 Lördag
	Vi träffas kl. 6.00 vid Tynderö Bygdegård för gemensam färd.

2:a	**Flyttfåglar vid Åstön**
Tid:	96 05 11 Lördag
	Vi träffas kl. 6.00 vid Tynderö Bygdegård för gemensam färd.

3:e	**Flyttfåglar vid Stornäset**
Tid:	96 05 18 Lördag
	Vi träffas kl. 6.00 vid Tynderö Bygdegård för gemensam färd.

4:e	**Sångare och sjöfåglar vid Tynderösundet**
Tid:	96 06 08 Lördag
	Vi träffas kl. 6.00 vid Tynderö Bygdegård för gemensam färd.

Med många fågelhälsningar
Lasse Åkerlund Tel: 425 50

VÄRDSHUSET
Sjdullen

Gourmetrestaurang
i genuin sekelskiftesmiljö

Säsongspremiär 1 maj

Skärgårdsbord 175:- varje söndag hela sommaren.
Vardagar `a la carte.

Lunch, Supé, Konferens, Rum
Gästplatser för 85 personer i 2 plan.
En "avskild" **Kärleksmåltid** för två serverar vi i "Tant Elins lilla kammare"

Bordsbeställning - Ej drop in.

Den enda restaurangen i Västernorrland med titeln "Sveriges Bästa Bord" 1994-1995-1996

10 års jubileum 1 juni 1996
Skärgårdsmarknad

Porter Café

Farbror Blå's Punchveranda & Tant Guls Matsal
Premiär! Sista april - säsongens första Räkfrossa.
Ring för bokning & upplysning om sommarens öppettider.
Öl, kaffe, hembakat bröd, smörgåsar, "dagens" och "kvällsmys"
Vi finns på Merlo slott och Torget under Timrå Festspel.

Åstön tel. 060 - 480 20 - Välkommen!
MEDLEM I GASTRONOMISKA AKADEMINS VÄNNER

Tynderö 4760#
Våle. 1 plans fritidshus byggt 1960. Renoverat och tillbyggt 1982. Samfällt sommarvatten. 20 m till havet.

Tynderö 4714#
Här kan du bo året runt. Vinterbonat fritidshus + gäststuga. Eget va & avlopp. Tvättmaskin + tumlare. Högt fint läge med uppvuxen tomt.

Havstomt Åstön
Söderläge, strandnära, med väg, el, vatten och avlopp vid tomtgräns. Byggrätt 125 m² byggyta. Välskött fritidsomr. Tel. 060-61 86 65.

SKILLINGE
1-plans fritids/perm-hus om 3 rok i Tynderö. Ca 200 meter till strand.

MYCKELÄNG
Mindre hus om 2 rok i Tynderö. Stor strandtomt på 2140 kvm.

OSTRONSKIVLING
&
Andra Läckerheter

VÄLKOMMEN *till vår gårdsbutik*

Öppet: Ons-Fre 14-18 • Lör-Sön 12-16

Tynderö Svamp & Kryddbod
060 / 425 39

• BUSKAR och TRÄD
• SOMMARPLANTOR
• TRÄDGÅRDSANLÄGGNINGAR
• SKÖTSEL och UNDERHÅLL

Häggströms
PLANTSKOLA
Tel. 460 44 010-260 39 08

Åk förbi Söråkers centrum, tag vänster vid Skäggsta 1,5 km mot Rosböle

7:22

Flitigt Röda kors i Tynderö

Sidan 7

Karin Sjögren.

Onsdag 17 april 1996

Välkommen starthjälp lämnar Tynderö

TYNDERÖ

Av Tynderös 684 invånare är 145 medlemmar i Röda korset, alltså nästan var femte Tynderöbo.

Det stora engagemanget innebär bland annat att man nu kan skicka 75 babypaket som innehåller kläder, tygblöjor och en filt för nyfödda barn i u-länderna.

Under vintern har ett antal flitiga medlemmar i kretsen stickat, virkat och sytt. I går var det dags för den årliga packningen av paketen för vidare leverans till centrallagret i Halmstad.

– Varje tisdag har vi träffats på församlingsgården, Hyddan, men det mesta har vi gjort hemma, berättar föreningens ordförande Karin Sjögren.

Under vintern har medlemmarna i Tynderö Röda korskrets stickat, virkat och sytt babykläder och i går var det dags för den årliga packningen av paketen. FOTO: TORBJÖRN ELVERHEIM

Långvarig kontakt

Tidigare år har det hänt att man lagt i en liten hälsning till den okände mottagaren och en gång fick man ett tackkort från en kvinna i Zimbabwe. Det var ett par år sedan och kontakten har hållits.

– Det är många som skänker tyger, garn, gamla lakan och annat som vi använder till kläderna. Annars skulle vi inte ha råd. Varje paket ska ju innehålla elva artiklar, säger Karin Sjögren.

Paketen går till kvinnor som föder sina barn på något sjukhus. Meningen är att kläderna ska räcka tills barnet är 18 månader.

Då ingår bland annat två skjortor, en kofta, två par byxor, en mössa, en handduk och en barnfilt.

TORBJÖRN ELVERHEIM

SUNDSVALLS TIDNING ONSDAG 17 APRIL 1996

Gullfiber har ansvaret i Gasabäck

Tippen måste täckas

SÖRÅKER

Gullfiber ska svara för att Gasabäckstippen täcks över med minst ett metertjockt lager av lämpligt material och att området städas upp.

Det har nu länsstyrelsen beslutat efter flera år av förhandlingar med bolaget och kommunen. Även Timrå kommun ska ta sitt ansvar för en mindre del av tippen som man utnyttjade för bland annat byggavfall under några år.

Gullfiber anser att området inte behöver några mer omfattande åtgärder, men den bedömningen delar inte länsstyrelsen.

Länsstyrelsen konstaterar i sitt beslut att kraven att återställa och förebygga läckage och andra framtida skador blivit allt strängare. Bland annat hänvisar man till de regler som EU arbetar efter.

Stora krav på materialet

Naturvårdsverket har yttrat sig över det förslag till övertäckning av den gamla industritippen som utarbetats av ett konsultföretag. Verket betonar att man måste ställa stora krav på täckningsmaterialet, att det inte är för genomsläppligt och kan vålla onödiga lakvattenproblem.

– Täckskiktet bör vara så tjockt att frostfritt djup uppnås, dock minst en meter, kräver naturvårdsverket.

Kommunens miljö- och hälsoskyddskontor har i stort sett haft samma uppfattning.

Gullfiber har inte ansett att några mer omfattande åtgärder behövs. Från och med 1988 har bolaget sagt upp avtalet med Timrå kommun och anser att man därefter "inte har någon rådighet" över området.

Eftersom det handlar om ett stort markområde kommer det att bli kostsamt att täcka hela ytan med ett metertjockt lager.

Slam från Östrand

Man har tidigare talat om att använda kalkhaltigt slam från Östrandsfabriken som ett tätande skikt. Det har länge betraktats som ett avfall som SCA tvingats köra till Blåberget.

För täckning av soptippar är det emellertid mycket lämpligt och har ingen mätbar negativ miljöpåverkan, utan snarare en positiv eftersom slammet till allra största delen utgörs av kalk.

Frågan är dock om det finns i sådana mängder att det kan räcka till Gasabäck.

Länsstyrelsen begär nu att Gullfiber före maj månads utgång redovisar en arbets- och tidsplan för den slutliga täckningen av tippen.

TORBJÖRN ELVERHEIM

7:23

MÅNDAG
13 maj 1996

Fartyg ger Söråker ett uppsving

■ Trafiken på de nya fartygslinjerna mellan Söråker, Härnösand och mellersta Finland kan vara igång i höst.

Det väcker förhoppningar om ett uppsving för Söråkers hamn.

Sannolikt ger fartygstrafiken nya jobb på sikt.

SIDAN 9

SKISSAR PÅ GODSLÄNK. *Delta Terminals platschef Johan Stén tror att fartygslinjerna mellan Söråker och Finland är i gång till hösten.*

Renslakt i Tynderö

Det är inte bara i fjällvärlden som renarna lever farligt läser vi i Jägarförbundet i Västernorrlands tidning Jakt. En stor rentjur som förirrat sig till Åstön, Tynderö har hittats riven av, som man tror, två lodjur. Hårtussar och blod fanns på ett stort område. Lodjuren har ätit på halsen och ena låret på renen.

Å andra sidan ser vi också att en fullvuxen lohanne fastnat i en rävfälla på Gärdeberget – två kilometer nordost om Sundsvall. Förmodligen var det haren, som var betet i fällan, lodjuret inte kunde motstå.

Dagbladet Nya Samhället **Nyheter** Månda

SÖRÅKERS HAMN *får livlig trafik om planerna går i lås. – Kajerna ska renoveras och hamnen byggas ut i etapper, säger Johan Stén, Mikael West och marknadsassistent Karin Österström.*

Foto: THORD ERIKSSON

Fartygstrafik kan ge nya jobb i Söråker

Trafiken på de nya fartygslinjerna mellan Söråker, Härnösand och mellersta Finland kan vara igång i höst.

Hittills har förberelserna gått som planerat. Idégivarna bakom projektet Johan Stén, Delta Terminal AB och Mikael West, Delta Trading AB är positiva:

– Bara sena myndighetsbeslut kan fördröja starten.

Den nödvändiga muddringen av Söråkers hamn har fått klartecken och ska ske i sommar. Djupet måste öka från dagens 5,80 meter till nio meter. Samtidigt ska hamnen renoveras och byggas ut.

I början av veckan mötte Delta Terminal AB finska Botnia Shipping och Wicoria i Helsingfors. Nu väntar ett samarbetsavtal parterna emellan på underskrift.

Till hösten

– Vi siktar på att vara igång till hösten, säger Johan Stén, platschef på Delta Terminal som äger hamnen i Söråker och som i sin tur ägs av Sundfrakt.

Som Dagbladet tidigare berättat innebär projektet fasta fartygslinjer mellan hamnarna i Söråker och Härnösand och de tre finska kommuner som deltar i projektet — Karleby, Jakobstad och Kristinestad.

Linjerna blir en del av en planerad godslänk mellan Norden, Ryssland och kontinenten. Archangelsk och Trondheim ska på sikt via järnväg knytas ihop med sjövägen mellan Sverige och Finland.

– Godset blir mest containrar men också råmaterial som skogsprodukter och mineral, säger Johan Stén.

– Ryssarna är också intresserade av livsmedel från Mellannorrland, säger Mikael West, marknadschef på nybildade Delta Trading AB.

Uppsving i Söråker

Projektet, som har stöd från kommunledningarna i de berörda kommunerna och länsstyrelsen i Västernorrland väcker förhoppningar om ett uppsving för Söråkers hamn och regionen.

Sannolikt ger trafiken nya jobb på sikt. Intresserade nyföretagare har hört av sig.

– Vi har fått förfrågningar om industrietableringar i Söråkers hamn, säger Johan Stén.

Eva-Lena Lindbäck

Strömmingen går till

Ett säkert vårtecken som pekar mot hösten. Strömmingsfisket har börjat bra i Medelpad, för de få fiskare som fortfarande ägnar sig åt denna fångst. Här är det **Stig-Olof Boman**, som tillsammans med kollegan **Börje Nordström** lossar en dagsfångst vid vid kajen i Tynderösundet.

Vårströmmingen är den finaste, menar många, då fisken är fet och fullproppad med rom och mjölke. Den här fångsten går till Oskars salteri för att bli surströmming. I Tynderö möts således just nu den motsträviga våren och kommande höstfester. Optimisten vidhåller att däremellan ligger en fager sommar att uppleva.

Hon har en del att stå i nu, sömmerskan Åsa Högstedt i Tynderö. Här håller hon på med en underkjol till en av bröllopsklänningarna.

FOTO: SÖREN WALLDIN

Fyra bröllop och en som syr

Nästa helg kommer Åsa Högstedt att vara nervös – igen.

Pingst betyder bröllop och Åsa är inblandad i fyra av dem. Hon har nämligen sytt klänningarna till fyra av pingstens brudar.

– Ja, och jag är livrädd varje gång att något ska gå fel. Visserligen har det aldrig hänt ännu, men ändå, säger hon.

I dagens Porträttet i ST Söndag möter du Åsa Högstedt, sömmerskan i Tynderö. Hon berättar bland annat om vad som är det svåraste med att sy en bröllopsklänning och varför hon inte gifte sig till pingst.

7:24

Porträttet

Namn: Åsa Högstedt.
Ålder: 33 år.
Yrke: designer och sömmerska.
Familj: maken Jonas och barnen Kalle, 8 år, Emil, 6, och Oskar, 2.
Bor: hus i Tynderö.
Inkomst: 87.000 kronor.

Åsa fixar BRUDEN *till pingst*

Grönt inför prästen? *Nja, det är en balklänning Åsa Högstedt visar upp. Bröllopsklänningarna hon nu syr vill de blivande brudarna inte att hon ska visa upp.* FOTO: SÖREN WALLDIN

Det är bråda tider nu för Åsa Högstedt i Tynderö. Hon har fyra bröllopsklänningar på gång inför pingsten.

En dubbel bigami? Inte alls, Åsa är sömmerska och syr åt andra.

Klänningen hon själv gifte sig i hade hon däremot inte sytt.

– Nej, till allas förvåning. Men det lär betyda otur, så det vågade jag inte, säger hon.

Hur lång tid tar det att sy upp en bröllopsklänning?

– Mellan sju och nio dagar. Då ska bruden hinna prova den två eller helst tre gånger också.

Hur mycket tyg går åt?

– Allt från sex meter upp till 36 beroende på hur mycket underkjolar, tyll och släp det ska vara.

Syr du vissa speciella modeller, eller får bruden själv välja?

– Jag jobbar inte efter några modeller, utan bruden säger hur hon vill ha det och sedan gör jag en skiss av det.

Vad är svårast med att sy en bröllopsklänning?

– Att få applikationerna snygga, det tar tid. Kanske är jag för noggrann ibland också, men samtidigt ska bruden ha den på den viktigaste dagen i sitt liv och då får det inte finnas några fel.

Hur ser årets modeller ut?

– Modet från 70-talet är ju tillbaka och det avspeglar sig även här: Modellerna är enklare och slankare. I fjol var det bara prinsessmodeller som gällde.

Vad kostar en bröllopsklänning?

– Mellan 5.000 och 10.000 kronor. En del vill ha den så att den enkelt kan göras om efteråt och användas vid andra sammanhang. Andra beställer för att den ska gå i arv sedan.

Får man garanti?

– Nej (skratt), men om jag gjort något fel, så visst ordnar jag till det. Hittills har det gått bra, men jag är livrädd inför varje vigsel och skulle helst vilja vara på plats för att se hur det går. Därför är det också en höjdare att få kort av brudparen efteråt och få veta att det gick bra och få se hur vackra de var.

Tål dina bröllopsklänningar vanlig maskintvätt?

– Nja, man bör nog lämna in dem. Dels är spetsen så skir att den kan gå sönder och dels är de svåra att stryka.

Du själv gifte dig inte till pingst?

– Jag var gravid då och kom inte i klänningen. Jag hade min mors bröllopsklänning när vi sedan gifte oss den 1 augusti för nio år sedan. Och den passade bra, men eftersom min man hade frack så förlängde jag släpet lite.

Är det svårt att sy om gamla bröllopsklänningar?

– Ibland kan det vara trixigt att hitta rätt tyg. Men i fjol var det en som kom med sin mammas klänning och jag klippte om den och blandade det med nytt tyg och det blev jättefint.

Ska alla klänningar vara vita?

– Nejdå, de kan vara blandade, exempelvis krämfärgad och aprikos. I vintras sydde jag en i siden och sammet som var lila.

Du som också jobbar i skinn, har du sytt någon bröllopsklänning i det materialet, exempelvis till en hojåkare eller spätta?

– Aldrig (skratt). Det jag syr i skinn är mest jackor och kavajer.

Har det hänt någon gång att du fått sy en andra brudklänning åt samma person?

– Nej, jag tror inte att man gärna bär brudklänning andra gången.

Du har din butik och ateljé hemma på gården ute på landet, hur skaffar du kunder?

– De tipsar varandra, så jag har rätt fullt upp.

Går det bra att kombinera jobbet med tre barn?

– Ja, barnen är i skola och på dagis och jag försöker att sluta arbeta i ateljén klockan 17, så det går rätt bra.

Syr du mycket åt den egna familjen?

– Nej, jag sydde en jacka åt min man, men det är åtta år sedan nu. Däremot har jag sytt en del åt barnen, jackor och så. Vardagskläder är ju ganska billiga, så det ägnar jag inte tid åt. Ibland syr jag också något till mig själv om jag ska på fest.

Din garderob är gissningsvis rätt stor. Är det alltså ändå så att när ni ska på fest, så står du där och säger "jag har ingenting att ha på mig"?

– Ja, precis så är det. Jag gillar ju fina kläder, men problemet då är att det mesta jag har är för fint till en vanlig fest. Så då måste jag sy något kvällen innan.

Så kläder är din passion?

– Nja, egentligen är skor min stora passion. Högklackade skor. Fast modet är ju inte sådant nu. Men jag har sparat nästan alla mina skor, jag vet inte hur många par. När jag fyllde 30 år så hade kompisarna fyllt hela scenen i bygdegården med skokartonger och i en av dem låg presenten. Fast jag tyckte att några av kartongerna var så fina att jag tog hem dem också.

Vad säger du om jag säger…

Surströmming?

– Oscars. Nu har jag blivit så duktig att jag är uppe i två strömmingar.

Kyrkan?

– Bröllop och dop.

Hobby?

– Att snickra, måla och texta. Jag tycker det är kul att snickra.

TOMMY LINDBERG

7:25

Tynderö-boa lever vidare

TYNDERÖ(N-S) I september förra året övertog Kerstin Johansson lanthandeln i Tynderö. Börjes livs bytte namn till TynderöBoa.

Lars Johansson i Tyderöboa.

Kerstin och hennes familj har en stuga ute på Åstön, och handlade regelbundet i affären. I somras fick hon erbjudande om att ta över butiken av dåvarande ägaren, som ville dra sig tillbaka.
Kerstin trivs mycket bra i affären.

– Det har varit lite tufft att få det hela att gå runt under vintern, berättar Kerstin.

– Jag blev tvungen att bygga upp ett nytt lager och investera för att förbättra affären. Men alla trevliga kunder och människor jag möter varje dag gör det väl värt det. Bygden behöver en affär, slår Kerstin fast.

I Tynderö bor det permanent 650 personer. Under sommarhalvåret stiger invånarantalet till 4000. Kerstin ser fram emot sommargästernas ankomst, som kommer att liva upp verksamheten, och ge ett tillskott i kassan.

Mötesplats

Lanthandeln spelar en stor roll som mötesplats även här på Tynderö. Här träffar man gamla bekanta och vänner samtidigt som man handlar. Även sommargästerna uppskattar affärens sociala funktion. Många har vuxit upp här i bygden och sedan flyttat in till staden. På sommaren återser man barndomskamrater och gamla vänner.

Varje fredag kör Kerstin hem varor till de kunder som behöver det.

– Några kunder behöver hemkörning oftare, så jag kör även ut varor mitti veckan emellanåt, säger Kerstin. Det bor många äldre kvar här som inte själva kan ta sig till affären så ofta som de kanske skulle behöva.

Traktens bönder

Gunnel Pettersson började arbeta i affären 1956, och även om hon slutat nu så har hon mycket att berätta.

– Affären startade 1910 som en föreningsbod driven av traktens bönder, säger Gunnel. Man köpte varor av båtarna som gick förbi under sommaren. Varorna lades sedan på lager och skulle räcka i ett år till nästkommande sommar då nya båtlaster kom.

– Det bör också tilläggas att även om sortimentet var stort så handlade man inte mat i affären, utan främst andra förnödenheter som tjära, fotogen, spik och hästskor.

Extrapriser

Under årens lopp har befolkningen minskat, främst till följd av industrins tillväxt. Många arbetade på industrierna och valde snart att flytta närmare sina arbeten. Villkoren för lanthandlare har också förändrats genom åren. Varuhus och stormarknader har vuxit upp i städernas utkant. Priskrig har skapat de lägsta möjliga priserna och därmed stor efterfrågan.

– Tynderöboa har inte samma förutsättningar att konkurrera med stormarknaderna om extrapriser och kampanjerbjudanden, säger Kerstin.

– Men affären finns och skall förhoppningsvis finnas kvar länge än.

Susanne Öberg

7:26

NORD SVERIGE

TYNDERÖBOA LEVER VIDARE

I september ifjol övertog **Kerstin Johansson** lanthandeln i Tynderö. Den bytte då namn till TynderöBoa och både ortsbor och sommargäster tycker det är bra att lanthandeln lever vidare.

Varje fredag kör Kerstin, och hennes man Lars (på bilden) hem varor till de kunder som behöver det.

Även om TynderöBoa inte kan konkurrera på samma villkor som stormarknaderna hoppas Johanssons att affären ska finnas kvar länge än.

Se mitten

Högsäsong hos Häggströms

Just nu är det högsäsong för Bengt-Olov och Else-Marie Häggström på trädgården i Skäggsta.

Häggströms plantskola HB i Skäggsta drivs av Else-Marie och Bengt-Olov Häggström. Trädgården lockar många, inte bara kunder från bygden, utan mer långväga intressenter.

Attraktionen är främst en särskilt härdig ros som de är ensamma om, och har blivit så omtyckt och berömd att den kallas Söråkersrosen. De odlar det mesta av träd och buskar och plantor själva, och utbudet är stort. Den fasta kundkretsen består av de närliggande församlingarna. Bengt-Olov berättar att han också utför markarbeten på grönytor i bostadsområden och golfgreener. Else-Marie och Bengt-Olov har drivit trädgården i 21 år. De står själva för verksamheten, men har de tre sönerna till hjälp under sommarhalvåret. Säsongen börjar på allvar under de första veckorna i maj, och håller i sig till efter midsommar.

– För oss är det viktigt att kunna ge råd till våra kunder, att det finns tid över till att hjälpa och svara på frågor, säger Else-Marie. Den personliga servicen är också en av anledningarna till att Häggströms trädgård är så omtyckt och välbesökt.

– Det vi inte har hemma kan vi beställa, säger Else-Marie.

Susanne Öberg

Söråkersrosen är attraktion nummer ett på Bengt-Olov och Else-Marie Häggströms plantskola i Skäggsta.

Nytt eldorado för husvagnsägare

Efter fyra år av överklaganden har familjerna Högstedt i Tynderö nu kunnat börja bygga sin uppställningsplats för husvagnar vid Holmö Brygga. En odlingslott på 60 kvadratmeter erbjuds varje husvagnsägare, med en bedårande utsikt över Tynderösundet.

TYNDERÖ

Nu grävs grunden för servicebyggnaden intill den nya uppställningsplatsen för husvagnar vid Holmö Brygga, Tynderö. Efter flera års fördröjning på grund av att bygglovet överklagades ända upp i regeringsrätten, har den länge planerade anläggningen nu börjat ta form. Tio husvagnsplatser med tillhörande odlingslotter handlar det om.

I förra veckan borrade man efter vatten och fick fullträff på 48 meters djup.

– Det verkar finnas gott om vatten och det ser fint ut, säger Nisse Högstedt som tillsammans med den övriga släkten som bor i Tynderö ska driva anläggningen.

Erbjuds odlingslotter

Servicehuset blir inte färdigt förrän i slutet av säsongen och under tiden ska tillfälliga toaletter och andra sanitära anordningar sättas upp.

Intill husvagnsplatserna har en åker plöjts upp och där erbjuds hyresgästerna odlingslotter på 60 kvadratmeter vardera.

En lekplats med gungor och sandlåda och en fast grillplats är också inritade på anläggningen.

– Någon stor anläggning är det inte fråga om, men ett bidrag för att skapa sysselsättning till ett par pesoner, resonerar Nisse Högstedt.

TORBJÖRN ELVERHEIM

sommar på
Tynderö

Vill du hyra?!
- Båtplats
- Husvagnsplats med odlingslott
- Egen stuga på liten ö med båt

Holmö Brygga
060-425 62
060-420 71

30/5 -96

Vid Tynderö-strand

Nu knoppas björk
Nu blommar sälj
Det grönskar på äng och i diken
Leker gör gädda, öring och siken
Nu väntas varma dagar och nätter
Med utsökt goda fiskerätter
Nätet i viken – meter i hand
Står Du och drömmer vid Holmö strand

Ove J-sson

FÖDELSEDAGAR

90 år

90 år fyller på fredag Verner Höglund, Strandbo, Söråker.

Verner Höglund är en pigg och vital jubilar, som varit en stor tillgång för Tynderöborna i hembygdsforskningens tjänst. Han är en genuin Tynderöbo, född i Nyckeläng. Han kan sin hembygd där han bott hela livet förutom på 30-talet då han arbetade vid Eriksbergs Varv och sedan i AK-jobb vid Finnboda varv. Då kriget bröt ut blev det militärtjänst till 1945 varpå han började arbeta hos SCA Östrand där han sedan var verksam fram till sin pensionering 1972.

Verner Höglund har även erfarenheter av den livliga båtrafiken i Sundsvallsfjärden från förr, då han arbetade som eldare på SS Timrå och SS Tynderö i slutet av 1920-talet.

Inom politik och föreningsliv har han också varit verksam, under många år som ledamot i Tynderö arbetarkommun och har sedan 1924 varit medlem i IOGT/NTO. Som pensionär anslöt han sig till Hässjö/Tynderö PRO.

Sedan 1941 är han gift med Elin från Sunne i Värmland och familjen består numera, förutom de sex egna barnen, av barnbarn och barnbarnsbarn.

Verner Höglund bor sedan fem år på Strandbo.

Tisdag 21 maj 1996

FYRA GENERATIONER

Här presenterar vi en fyrklöver män, alla från Söråker, även om Urban och lille Jonas, numera bor i Östersund. Häromdagen fyllde Werner Höglund, nu bosatt på Strandbo i Söråker, 90 år. Här syns han i mitten med sin son Sten Höglund till höger och sonsonen Urban till vänster, med minste lille Höglund, Jonas nu snart 3 år.

TYNDERÖ

Eva Lisbeth och **Tage Emanuel Andersson** har köpt Myckeläng 4:26 av Aili Eriksson, Bryggaregatan 3, Timrå och Britt Adele Sundqvist, Dimvägen 2, Timrå, för 250 000 kronor. Taxeringsvärde 131 000 kronor.

Sune Jönsson
- 50 år -

Ni som vill fira Sune är välkomna till Tynderö Bygdegård lördagen den 22 juni.
O.s.a. sen 10 juni till
tel. 060-480 40, 421 34.
Ingen uppvaktning i hemmet.

TYNDERÖ

Lars-Erik Jönsson har köpt Våle 1:23 av Maud Patrik Lindahl, Postlåda 2202, Söråker för 420 000 kronor. Taxeringsvärde 192 000 kronor.

... till **May Thomson-Höglund** som ställde upp och visade hundtrimning för valpköpare. Speciell klapp från **hunden Lisa** som blev extra fin.

Kerstin och Solvieg

7:27

• **Nadja Åkerberg,** 7 år i morgon.
I Edsgården hon bor denna sköna, som blir stor, ja, en riktig böna. En underbar, sprallig och go tjej, ja, vi älskar alla dig!!!
Gratis önskar mamma, pappa, Jonna, Katinka och Yves och BARNBLADET sällar sig till gratulanterna med en glasstårta i famnen.

EN VACKER SOMMARÄNG. *Väl värd att bevara, anser naturvårdsverket.*
Foto: MICHAEL BERGGREN

Sommarängen värd att rädda

Finns din sommaräng med på naturvårdsverkets skyddslista?

Naturvårdsverket har tagit fram en lista över hagar och ängar, som man anser ska bevaras för kommande generationer.

På skyddslistan för Västernorrlands län finns det totalt 52 objekt.

Utmärkande för de utvalda ängarna och hagarna är att de är representativa för regionen, har hotad naturtyp eller mycket rik flora och fauna.

Naturvårdsverket hävdar att naturvärdena är så höga vid de 52 ängarna, att det finns motiv för att skydda objekten med stöd av naturvårdslagen.

Finns din sommaräng med?

Alf-Åke Runering

Här är hela listan på skyddsvärda ängar i länet:

Rönningsvik	Flärks
Skjulsta	Granbodåsen
Billfallet	Gammelbodarna
Tunbyn	Nyängen
Östanskär	Julåsen
Järvik	Finnsjön
Pottäng	Naggen
Släda	Högänga
Smedgården	Hassel
Långharaholmen	Blåsttorpet
Stornäset	Nora
Myckeläng	Fagerviken
Ytterå	Rigåsen
Muggård.	Fåren
Nora Berg	Bodsvall
Nora Prästbord	Ås
Älgsjö	Jansjö
Myckelby	Hålaforsen
Lid	Utanede
Vallen Västby	Tynnerås
Höven	Nässjö
Myre	Nordsjö
Tängsta	Lillgård
Sorte	Källom
Otterlandet	Myckelgensjö
Getingstabodum	Lillsjöslåttern

VÄRDSHUSET

Idyllen

Gourmetrestaurang
i genuin sekelskiftesmiljö

Alá carté
Tisdagar - Lördagar

Skärgårdsbord
varje söndag hela sommaren.

Lunch, Supé, Konferens, Rum
Gästplatser för 85 personer i 2 plan.
En "avskild" Kärleksmåltid för två serverar vi i "Tant Elins lilla kammare"
Den enda restaurangen i Västernorrland med titeln "Sveriges Bästa Bord" 1994-1995 1996

Bordsbeställning - Ej drop in.

Porter Café

Farbror Blå's Punchveranda & Tant Guls Matsal
Räkfrossa fredag - lördag • Öl, kaffe och hembakat

- Vi finns på Merlo Slott och Torget under Timrå Festspel -

10- års Jubileum
Lördagen 1 juni -96 kl. 12-24

Gourmetrestaurang
Serverar skärgårdsbord till 1986 års premiärpris 95:-

Porter Café
Dagens Rätt i "Tant Guls spis" 12-17
Räkfrossa kl. 17.00-19.00 19.30-23.00
Boka bord!

Skärgårdsmarknad *Lokala hantverkare från Tynderö kl. 12-21*
Fisk. & Snusboden *Vårt lilla hembageri öppet 9-21*

Trädgårdsfest kl. 12-24
Servering av mat-öl-vin hela dagen och kvällen.
Jubiléet öppnar 12 av Tynderö Spelmanslag, Alf Marlinsson och Lane Carlsson Västansjö revyn. Dubbelkvartett ur Timrå Manskör, Maria Granberg valthorn.
Kl. 17 Nicke Sjödin, Lennart Bjärmqvist, trio di Gioia.
Konferenscier Sam Madsen.
Från 20-24 sommardans på lövad dansbana. Inproviserat Buskspel av Arne Ahlman, Knut Lundberg, Bert Högberg - delar ut spelmanslaget Bjärmqvist, Robertsson samt samtliga närvarande spelmän.
Klä dig gärna i gamla kläder och medtag paraply och regnställ vid oväder. Övriga aktiviteter: Barnridning - tipstolva, mm.

Hjärtligt välkomna att fira med oss,
onskar Hjärdis och Tommie Brandt.
Fri entré!

Åstön tel. 060 - 480 20 - Välkommen!
MEDLEM I GASTRONOMISKA AKADEMINS VÄNNER

LEUNERTS 18 57

Idyllen fyllde tio år

ÅSTÖN

Det bjöds på revy, underhållning, ponnyridning, försäljning av lokalt tillverkade produkter, god mat och mycket annat när Världshuset Idyllen på Åstön firade tio-års jubileum i går.

– Tänk att det gått så här bra. När vi började renovera husen för 14 år sedan undrade människor om vi var riktigt kloka, säger Hjördis Brandt, som tillsammans med sin man Tommy driver Värdshuset Idyllen på Åstön.

Med åren har en omfattande verksamhet vuxit fram i den före detta barnkolonin på Åstön med restaurang i två hus, egna odlingar av kryddor och grönsaker samt rum till uthyrning.

En händelse väl värd att fira tycker värdparet Hjördis och Tommy Brandt som bjöd in till tio-årsjubileum i går med 1986 års priser på maten som serverades i värdshuset och speciellt uppsatta tält.

Ett uppskattat evenemang för Tynderöbor och andra som fyllde platserna till sista bänk för att njuta av god mat, underhållning och försäljning av lokalt tillverkade produkter på skärgårdsmarknaden.

FRANZISKA EGGER-NILSSON

DIAMANTBRÖLLOP

Hulda, född Ge[illegible] och Sven Andersson vigdes i Häggdångers kyrka pingstdagen den 31 maj 1936. Vigselförrättare var kyrkoherde Hemer Gidlund, som varit brudens konfirmationslärare. I morgon firar makarna Andersson i Berge, Söråker sin diamantbröllopsdag och har alltså varit gifta i 60 år.

Välkommen till Hembygdens Dag!

Lördag den 13:e juli 1996 Kl. 11.00 - 15.00
Vid Hembygdsgården, Tynderö (Kyrkskolan)

FÖRSÄLJNING AV:

Hembakat tunnbröd samt nybakat mjukt tunnbröd direkt från bagarstugan.
Rökt sik, lax och strömmingsmackor.
Hembakade rån, m m.
Glass, läsk och kaffeservering.

LOPPMARKNAD.

Massor av prylar till otroligt låga priser.
Ponnyridning, fiskdamm och släktforskning.
Vävning pågår i vävstugan.

UTSTÄLLNINGAR & FÖRSÄLJNING:

Keramik Berits lerbod och ev. Margareta Åkerberg.
Hemslöjd av Kersti Danell.
Getmese och ost Eina & Mats Holmlund.
Svamp från Tynderö Svamp.
Tynderötröjan Åsa Högstedt.
Handstickat Margareta Falldén
Gamla kort och tidningsurklipp från bygden.
Textilutställning.
Lotterier.

UNDERHÅLLNING.

Eva-Britts spelmanslag underhåller hela dagen.

Trevlig sommar

Önskar
Tynderö Hembygdsförening

Tynderö Hembygdsför.: Tisdag 23/7 kl 19, berättarkväll i Hembygdsgården, fika, tipsslinga mm.

Tynderö

Holmö 1:15. Sälj.: Aina Ulander. Köp.: Anna Pernilla Ulander. Pris: 150.000 kronor. Tax.v.: 125.000 kronor.

Märrgård 1:47. Sälj.: Laila Lööf och Håkan Hallin. Köp.: Yvonne Johansson och Glenn Andersson. Pris: 955.000 kronor. Tax.v.: 453.000 kronor. Exekutiv försäljning.

TYNDERÖ

Gerd Jansson har köpt Mällby 1:60 av Bror Arne och Anna Karolina Persson, Frölandsvägen 3, Timrå, för 270 000 kronor. Taxeringsvärde 139 000 kronor.

3-7-96

TYNDERÖ

Åke Nyberg och **Ann-Christin Olsson** har köpt Bäräng 1:53 av Gunvor och Toivo Nyberg, Frölandsvägen 60, Timrå, för 300 000 kronor. Taxeringsvärde 190 000 kronor.

Tynderö

Bryttmor 1:9, 1:11 och 1:14. Vid bodelning har Britta Sofia Åkerberg fått fastigheterna av Leif Torbjörn Åkerberg. Tax.v: 279.000 kr.

Granön 1:10. Sälj: Inga-Maj Söderström. Köp: Elisabeth Birgitta Gidlund och Per Olof Unander. Pris: 230.000 kr. Tax.v: 76.000 kr.

TYNDERÖ

Leif Staffan Sundberg har köpt Åstön 1:46 av Karin Englund, Bryggargatan 3, Timrå, för 200 000 kronor. Taxeringsvärde 161 000 kronor.

TYNDERÖ

Anders Wedin och **Mats Vedin** har köpt Åstön 2:70 av Ivonny Rigmor Vedin för136 000 kronor. Taxeringsvärde 97 000 kronor.

VIK-KVÄLL I TYNDERÖ FÖRSAMLING

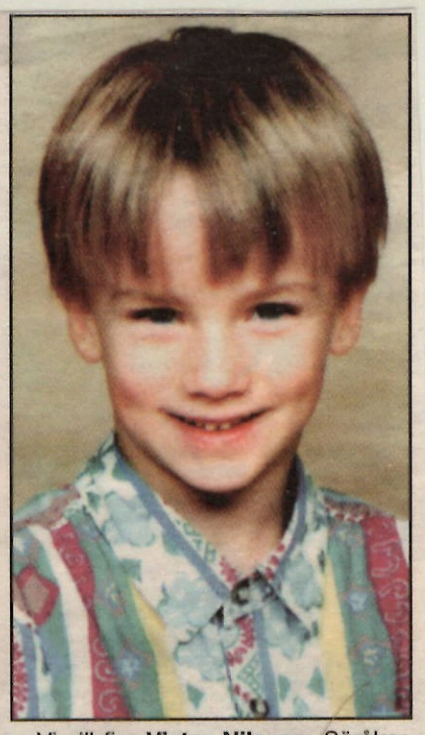
Lördag 27 juli kl. 18

I Vedlastarhålet, Sörsidan, Åstön

"Fånga din dag!" Sång och lyrik med 'Cape diem', Ingrid Jansson, Jenny Eriksson samt Sara Wedin.
Andakt: Anders Lindberg
Kaffeservering (vid regn i partytältet)

... om den nybildade gruppen **Carpe Diem** (bilden) som ger viskväll på Åstön, Tynderö på lördag. Gruppens namn betyder "fånga dagen" och de ger även torsdag till veckan musik i sommarkväll i Lögdö Bruks kyrka.

— Vi vill fira **Victor Nilsson**, Söråker, som fyller 6 år den 31 juli. Han tycker om att fiska lax med pappa och simma fastän vattnet är kallt. Ha en jättefin dag. Grattiskramar från mamma, pappa, Linda, Beatrice och Oscar. Grattis Oscar säger även vi på Barnbladet, du har vunnit en glasstårta.

VIK-KVÄLL I TYNDERÖ FÖRSAMLING

Lördag 13 juli kl. 18 hos Tage Norgren, Våle

"Två röster till gitarr"
Erik Häggström och Peter Lötman.
Andakt: Eva S Isaksson
Kaffeservering

• Vi vill fira vår prinsessa i Bäräng, Beatrice som i dag fyller 4 år. Hoppas du får en riktig solskensdag. Grattis önskar mamma och pappa, Linda, Victor och Oscar.

19-7-96

Thomas Wrang, 33 år, servicetekniker, Tynderö:

7:29

Josefin fick fel namn

Tyvärr blev det fel i bildtexten till påvebilden i gårdagens tidning. Körmedlemmen som står närmast påven och körledaren heter Josefin Hägglöf, inte Sofia Löfberg som det av misstag råkade stå.

Påven hälsar på Elisabeth Modén-Hallgren. Sofia Löfberg har turen att stå på rätt sida om körledaren och får strax en klapp på axeln. FOTO: FELICI

Flickkör välsignades i Vatikanen

SUNDSVALL

Medlemmarna i Sundsvalls flickkör har blivit välsignade av påven.

Och de har sjungit i Peterskyrkan.

– Det var helt otroligt, en känsla som inte går att beskriva, säger Sofia Löfberg, en av körmedlemmarna.

Påven kom fram och hälsade på körledaren Elisabeth Modén-Hallgren efter att de sjungit för honom vid en audiens i Rom. Resan med flickkören var Elisabeths stora dröm.

– Jag tycker om staden och det här är något jag har velat göra länge. En dröm som blev så mycket mer än vad vi hade hoppats, säger hon.

Planeringen började för två år sedan och alla hjälptes åt att samla in pengar. Elisabeth kontaktade Svenska kyrkan i Rom, svenska ambassaden och Vatikanambassaden. Hon berättade att de ville komma på audiens hos påven och gärna sjunga i Peterskyrkan.

Kören fick alla sina önskningar uppfyllda.

– Jag vet inte varför just vi fick vara med om det här. Jag kan bara säga att jag hade ett enormt flyt, och lyckades hitta rätt personer, säger Elisabeth.

Tillsammans med två körer från USA fick Sundsvalls flickkör vara med om en audiens där påven presenterade de anmälda grupperna och hälsade körerna välkomna.

– Han hälsade oss välkomna på svenska, säger Elisabeth Modén-Hallgren.

En audiens har över 10.000 besökare och eftersom Elisabeth varit med två gånger förut visste hon att påven brukar gå ner i mitten av kyrkan för att ta besökarna i hand. Därför tog hon med sig kören mot mittgången och väntade där. Men påven kom inte ner den här gången.

– En grupp med barn från Tjernobyl var där och det var fantastiskt att se hur han tog sig tid att prata med dem, säger Elisabeth.

Sedan går allt mycket fort. En av de amerikanska körerna får komma upp och sjunga. Så blir det flickkörens tur. De sjunger Sanktus och tror att det är dags för fotografering. Då kommer påven fram till dem.

Höjdpunkten

– Först hälsar han på Elisabeth och efter det lägger han handen på axeln på dem som står på ena sidan om henne. Det var helt otroligt, säger Sofia Löfberg, som hade turen att stå på rätt sida om sin körledare.

Påven berättar att han ofta tänker på Sverige och tycker att det är ett föregångsland. Han hälsar till Sverige och välsignar kören.

– När han hälsade på mig kändes han ungefär som en morfar. Som någon man har känt länge, jag var inte ens skakis efteråt. Han var så familjär, säger Elisabeth Modén-Hallgren.

Sofia Löfgren var inte bara tagen av sin egen upplevelse. De övriga besökarnas reaktioner förstärkte intrycken. Hon såg handikappade och sjuka människor som hade fått påvens välsignelse.

– De grät och man såg hur mycket han betydde för dem, säger hon.

Tre hela dagar spenderade kören i Rom och de skulle hinna med mycket. Redan nästa dag var de inbjudna av Vatikanen att sjunga fem sånger i Peterskyrkan. Något som inte många får chansen att göra.

– Jag har läst konstvetenskap på högskolan och nu fick jag stå mitt i alltihop och sjunga, säger Sofia Löfgren lyriskt.

Sofia har varit med i kören i sju år och tycker helt klart att det här var höjdpunkten. En åsikt som hon verkar dela med sin körledare.

– Det var mäktigt och utan att vara kaxig måste jag få säga att vi gjorde succé, Maestro Cappone i Peterskyrkan hälsade oss nämligen välkomna tillbaka, säger Elisabeth Modén-Hallgren.

MALIN ÅHNBERG

Lördagen den 15 juni ägde vigsel rum i Tynderö kyrka mellan Jonas Nygren och Maria Bygdeson, Gävle. Brudgummen är bördig från Linköping och bruden från Sundsvall. Komminister Inga-Lill Olsson var vigselförrättare. Bröllopsmusiken spelades på orgel av Set Hägglöv, sångsolist var Karina Granbom och på fiol och piano spelade Malin Bygdesson och Åsa Sällvin Brudmarsch. Brudparet har antagit efternamnet Bygdeson. (Foto: Anitas Ateljé, Sundsvall).

7:30

I Skeppshamns kapell har vigsel ägt rum mellan Magnus Anclair och Malin Gelfgren. Brudgummen är bördig från Uppsala och bruden från Alnö. Vigselförrättare var komminister Margaretha Juhlin Lundquist. In- och utgångsmusik spelades av kantor Ragnvald Wiklund. Vigselakten inramades av musik och sång av Henrik Winzell (cello), Staffan Tjernell (gitarr) och Karin Lönnå (sång). Diktläsning framfördes av Elisabeth Flodman och Claes Olsson. (Foto: Kristoffer Lönnå)

Maritza Villanueva Conteras och José Luis Ahumada Arenas, Timrå. Komminister Olof Montelius vigde paret i Tynderö kyrka. (Foto: Anders Hansson, Lenår-Bild, Timrå).

Nu får det vara nog...

***STIG-OLOF BOMAN** äter snart sin sista surströmming från Oxvikens salteri. – Det känns ändå som en lättnad, säger han.*
Foto: ARKIV

Oxviken har gjort sin sista surströmming

Oxvikens salteri i Tynderö, lägger ned sin produktion av surströmming. Endast saltströmmingen blir kvar. Oscars surströmming blir nu ensam kvar i Tynderö.

– Jag blir tvungen att lägga ner på grund av konkurrensen, säger fiskaren Stig-Olof Boman.

Oxvikens salteri är ett av Medelpads anrika fisksalterier. Men nu slutar man att salta in surströmming.

– Vårt salteri är för litet och kan inte konkurrera. Vi har heller inga lokaler.

"Skönt att vara ledig"

– Själv fyller jag 59 år och vill trappa ner. Det ska bli skönt att få vara ledig och umgås med barnen under sommaren. Jag har jobbat jämt sedan 1958, berättar Stig-Olof Boman, som äger Oxvikens tillsammans med sin fru.

Han tog över verksamheten efter sin far 1976. På sommaren har de hjälp av sommarjobbare. Ingen blir därmed uppsagd i och med nedläggningen av surströmmingsproduktionen.

Saltströmmingen fortsätter

Stig-Olof Boman fiskar strömming åt mågen Jan Söderström, som äger Oscars surströmming.

– Saltströmmingen blir kvar. Jag har fyra stora uppköpare, så den verksamheten går bra. Mågen vill inte ha saltströmmingsdelen, så jag hoppas på att någon yrkesfiskare köper upp salteriet när jag trappar ned, avslutar Stig-Olof Boman.

Ellinor Eriksson

Till Tynderö för att sjunga

■ **Margareta Kjellberg,** vissångerska och historieberättare (i TV), har bjudits till Tynderö bygdegård.

Margareta Kjellberg.

Sålunda ska hon den 9 juni sjunga skillingtryck för de som kommer. Hon ska även kåsera om de gamla skillingtryck som finns bevarade.

LÖRDAG 11 MAJ 1996

Jordbruksfastighet – Tynderö, Söråker
Timrå Märrgård 1:47, äldre bostadsus i 1 1/2 plan utan källare, 4 rok, samt alkov, vedspis, boyta ca 180 m², jordvärme, solfångare, huset tillbyggt och renoverat 1992, ladugård om ca 230 m2, areal 40,0783 ha i tre områden varav ca 8 ha åker, ca 30 ha produktiv skogsmark, ca 1 ha impediment (myr) och ca 1 ha övrid mark, tax.värde 453 000 kr, beräknat marknadsvärde 1 000 000 kr.
Visning sker den 3 maj 1996, kl 10.00 genom Svensk Fastighetssvärdering AB, Rune Johansson, tel 0611–297 79.

Intensiv budgivning när jordbruksfastighet såldes

SUNDSVALL

Det blev en lång budgivning när en jordbruksfastighet i Märrgård, Tynderö, såldes på exekutiv auktion.

Över 50 rop noterades innan Glenn Andersson och Yvonne Johansson, Timrå, kunde hala upp checkblocket och betala handpenningen. 955.000 kronor blev priset.

Fastigheten var värderad till en miljon kronor, mindre än hälften av vad långivaren – Föreningsbanken – hade att fordra. Slutbudet hamnade ganska nära värderingen, vilket fick både bankens representant och auktionisten, kronofogde Jeanette Karlsson, att godta budet.

Från början var det flera budgivare och priset steg då, från första budets 308.000 kronor, med 50.000-kronorskliv upp till 600.000 kronor. Sedan gick det i mindre beloppsintervaller fram till 730.000 kronor, då det blev raskare steg igen. Efter 860.000 kvarstod bara två spekulanter, varav den ena höjde med 5.000 kronor i stöten, den andra hakade på med 1.000-kronorshöjningar.

Fastigheten innehåller både jordbruks- och skogsmark, dock i praktiken utan avverkningsbar skog. Mangårdsbyggnadens renovering är inte helt färdigställd. Läget är dock utmärkt, nära landsvägen och inte alltför långt från havet.

1-6-96

Åstön Tynderö

Skogsområde för fritidsändamål

Åstön 2:17, Timrå kommun • Areal: 10 ha (100 000 m²), beläget vid Sörsidans fritidsområde • Ungskog och hällmarker med utsikt över Klingerfjärden och 180 meter strand med fiskerätt i havet utanför • Kommunen har medgivit tillstånd till detaljplanläggning för fritidsbebyggelse.
PM med fastighetsbeskrivning erhålls på tel 060-12 80 70 eller fax 060-61 97 19

Skogsbyrån • Fredsgatan 5, Sundsvall — LRF KONSULT — Vi ger mindre företag bättre ekonomi

Tynderö och Hässjö hembygdsföreningar har också laddat upp inför sommaren. I kyrkskolan i Tynderö har man en riktig *hemvändarkväll* den 23 juli. En hemlig förplägnad ska förgylla kvällen för alla som kommer dit och berättar eller lyssnar om gamla upplevelser i Tynderö.

Men redan den 13 juli är det *Hembygdens dag*. Klockan 11 startar man och då blir det bland annat loppmarknad, fotoutställning, konst- och hantverk, underhållning m.m. Den som är intresserad bör söka sig till kyrkskolan då också. Detta och mycket mer kan **Bengt Nordlöf** berätta om; **060-423 44.**

Att rädda en *unik slåtteräng* i Torsboda åt eftervärlden är en av **Hässjö hembygdsförenings** stora projekt. Arbetet sker i samverkan med den lokala naturskyddsföreningen, och den som vill delta och "offra" en sommardag för en bestående miljöinsats (eller bara veta mer om vad som händer i Hässjö), ring **Lars-Göran Ålund; 060-411 14.**

Åstön och Fiskaremuséet är också något som alltid lockar många besökare. Sedvanliga "Åstödagen" med bl.a. kapprodd på programmet infaller i sommar den 21 juli.

– Annars börjar vi redan på midsommardagen och fortsätter varannan söndag med *gudstjänst i kapellet.* Från och med midsommar håller vi också *muséet* öppet varje helg mellan 12.30–15.00, berättar **Nils Högstedt.**

Vill man ha guidning eller information, kontakta **Nils; 060-420 71** eller **Magnus Medin; 060-423 21.**

1-6-96

***KLENODER AV ALLA DE SLAG** plockas fram till hugade spekulanter. Här är det Lage Lundgren från Söråker, som lyfter fram en Apollo moped.*

7:31

För tio år sedan *tänkte kocken Tommie Brandt och servitrisen Hjördis Brandt öppna ett sommarkafé på Åstön. Kaféet blev istället en prisad gourmetrestaurang. Dessutom har de också startat ett bageri, delikatessaffär och en lunchrestaurang på samma plats.*
FOTO: LINUS WALLIN

I "Tant Elins lilla kammare" *kan man bli serverad en avskild måltid. Tant Elins fotografi hänger på väggen.*

Marulk *inbakad i purjolök tillsammans med laxfärs. Det kan vara en av rätterna på värdshuset. Tunnbrödet är bakat i Tynderö*

Tommie Brandt *regerar i köket. Tillsammans med kocken Mikael Wermelin skapar han sommarens läckerheter.*

Krögarparet Hjördis och Tommie Brandt på Åstön

Tio år i Idyllen

Ta en tur till sekelskiftet. Det är inte längre än till Åstön i Medelpad.

Mötet mellan nu och då sker på Värdshuset Idyllen. Den ljusa, 1800-talsinredda matsalen blandas med utsökta, moderna maträtter på tallriken.

Hand i hand i tio års tid har värdshusparet Hjördis och Tommie Brandt med mycket kärlek utsmyckat både matsalar och maträtter.

Det var många olyckskorpar i Sundsvall som kraxade om att Tynderö och Åstön är "världens ände" när Hjördis och Tommie flyttade dit. Han jobbade som kock på Hotell Strand och hon serverade.

– "Tror ni att ni ska kunna öppna restaurang i Tynderö och få gäster" sade en del. Men vi trodde på det och i dag känns det helt underbart, säger Hjördis Brandt.

Det kanske är så att alla stressade stadsmänniskor behöver en "världens ände" ibland, där man kan njuta av god mat och en avslappnad miljö.

När man kör över Tynderökanalen glittrar det havsblått till vänster och uppe i backen till höger skiner två byggnader i kapp med solen. Där ligger Värdshuset Idyllen på ena sidan av vägen och Porter Café och Fisk & Snusboden på den andra sidan.

Det är lätt att förstå att platsen var tänkt som Sundsvalls svar på Sandhamn, ett riktigt sommarnöje. När kung Oscar II invigde kanalen år 1894 var det ångbåten Tynderö som dagligdags fraktade folket dit ut.

Från macka till gourmé

– Vi hade tänkt öppna ett kafé. På söndagarna skulle vi ha ett skärgårdsbord med olika slags fisk-och strömmingsrätter. Första gången visste vi inte om det skulle komma 5 eller 50 personer. Det kom 252. Dagen efter kom ett par från Sundsvall hit ut. De vill ha mat. Då tog vi de färska råvaror som fanns. Vi hade torsk, och på den vägen är det, berättar Hjördis.

Det är just de fina, färska råvarorna som gjort att Idyllen hamnat på den svenska gourmékartan.

Sex för smaklökarna

Först en liten läckerbit för gommen, en mikroskopisk smörgås med sikrom.

Sedan importerad färsk sparris, både grön och vit, tillsammans med lite lax och sauterade räkor.

Vinägerstänkt sallad med getost från Tynderö och rökt renbog dyker sedan upp.

På fjärde tallriken ligger en färsk marulk, direkt från västkusten, omsvept i laxfärs. Allt inbakat i purjolök. Till det en gräddig hummersås och en majsdegsskorg med morot, zucciner, purjolök och rotselleri.

För att neutralisera smaklökarna kommer Hjördis med citronsorbé.

Hon bär sedan in de örtbräserade lammkotletterna med skogssvampskompott.

Som avrundning en konfektyrkaka med hallon- och svartvinsbärsås och färska jordgubbar, blåbär och björnbär. Kakan med nötbotten och olika slags chockladmousse är bakad i Idyllens bageri.

Så kan en sexrättersmåltid se ut i Värdshuset Idyllen.

Varje tallrik ser ut som en tavla och varje rätt är väl anpassad för att mättnaden inte ska komma förän på slutet.

– Det har alltid varit viktigt hur maten ser ut. Vi brukar skörfa inspiration genom resor. De kan räcka att åka till Stockholm och gå ut och äta. När maten kommer in brukar jag fundera "Hur har de gjort det här", berättar Tommie.

Prisad mat

1994 fick restaurangen titeln "Sveriges Bästa Bord". Idyllen tillhörde de 70 restauranger som valdes ut bland 30.000 i Sverige. Även 1995 och 1996 fick den utmärkelsen. Redan 1992 ingick värdshuset bland de "199 bord" som tidningen Gourmet prisar.

– Det sporrar och samtidigt ger det extra tryck på oss. De första sju åren serverade vi mest fisk. Men nu är det hälften kött och hälften fisk. Vi har många utländska gäster som vill ha kött. Men vi serverar inget nötkött. Vi har rådjur, lamm, och ren, säger Tommie.

7:32

***Sekelskiftet och 1800-talet** andas inredningen i den stora matsalen. Hjördis serveringsdräkt med vitt förkläde passar perfekt in i den atmosvär av högtidligt lugn som skapats. Linnedukar, servetter och silverljustakarna är ytterligare detaljer att vila ögonen på i väntan på den riktiga höjdpunten: maten.*

FOTO: LINUS WALLIN

Innan sommaren sparkar igång lagar han och kocken Mikael Wermelin mat och smakar av och tittar på hur maträtterna ser ut. De prövar om det funger och kanske lägger de till någon rätt på matsedeln.

– Vi får kompromissa. Vi törs inte ändra på favoriträtterna. Många kommer hit en gång varje sommar för att äta till exempel Idyllens fisksoppa, berättar Tommie.

Han försöker handla från bygden: fisk, lamm, ostronskivling och getost. I sommar arrenderar de mark i Tynderö för att odla Matilda-potatis, lök, vitlök och olika rotfrukter. Tunnbrödet på bordet kommer från bagarstugan i Tynderö.

Sekelskiftetsklädd

Iklädd svart blus och kjol med ett vitt spetsförkläde passar Hjördis perfekt in i matsalen. Vita väggar med gulddekorationer. Porträttfotografier från sekelskiftet i guldramar blickar ner på matgästerna. Gustavianskinspirerade stolar, linnedukar, kristallkronor och silverljusstakar.

De har verkligen lyckats fånga en atmosvär av lite högtidligt lugn.

Huset byggdes 1849 och hade flera ägare innan det 1906 blev barnkoloni och användes bara på somrarna. På 40-talet blev huset en plats där husmödrar fick vila upp sig.

Samlade gamla burkar

När Tommie och Hjördis flyttade dit 1982 hade ingen bott där på vintern sedan 1906. När värdshuset öppnade 1996 köpte de också huset tvärs över vägen. Där hade bland annat handlaren "tackar-tackar" haft lanthandel. Det blev varulager och året därpå öppnade de en Fisk & Snusbod.

Hembageriet ligger i samma hus. Där gräddas mat- och kaffebröd till värdshuset men också till försäljning i boden. Där säljs också inlagd strömming och andra fiskdelikatesser.

Inredningen är ett äventy för ögat. Överallt står det gamla färgglada plåtburkar och matförpackningar.

– Vi åkte runt i Medelpad och Ångermanland innan vi öppnade och samlade gamla saker till affären, säger Hjördis och visar upp schampo i påse och toalettpapper i lösa ark.

– Vi är mycket roade av antikviteter, och nu har vi flera hus att inreda.

De första fyra åren var det representerande företag som åt på värdshusets gourmerestaurang. Privatpersoner kom dit vid något speciellt tillfälle. God mat med bra råvaror kostar lite extra.

– "Nej", sa jag, "vi öppnar en bakficka dit alla har råd att gå". 1993 var den klar. Det skulle vara lättsamt och hemtrevligt, men med samma krav på råvaror som i värdshuset, berättar Hjördis.

Porter Cafét fick plats ovanpå snusboden. Med en utbyggnad föddes "Farbro Blås punchveranda" och "Tant Guls matsal". En dagens för 69 kronor och "räkfrossa" för 84 kronor på fredag-och lördagkväll sätter sprätt på sommargäster och ortsbefolkningen. Att boka bord är nästan ett måste.

Jobb dygnet om

Tommie lastar in några stora fiskar i röken. Bredvid fiskröken ligger längan med värdshusets övernattningsrum. Han går vidare för att ta hand om dagens råvaror. Sedan väntar en stund vid spisen. Så snurrar det på för Tommie och Hjördis och de sex anställda under hela sommaren. Under dessa månader jobbar de i timmar in hela årsarbetet.

Det som för tio år sedan skulle bli ett sommarkafé är nu mer eller mindre en året-runt-gourmerestaurang, med kompletterande restaurang och matbod.

I vintras hade de en vintermarknad. Ritningar ligger klara till ett nytt kök och ett nytt hus för övernattningsrum. Men ingenting är bestämt.

– Nått nytt måste hända varje år för att man ska få en kick, menar Tommie.

Jubileet firades 1 juni med skärgårdsbord. Köket pressades till det yttersta och 400 personer åt i fem olika sittningar.

Sedan kom det årliga japanska besöket. En höjdpunkt för dem är när de ute i värdshusets trädgård får/måste smaka surströmming.

Så visst går det att hitta till "världens ände".

LASSE HALLBERG

GRAFIK: LARSERIK BJÖRLING

Sommar Mums

Sundsvall/Timrå

Café Juniskär, vid affären i Juniskär.

Café Tunet, Alnö hembygdsgård.

Galtströms café, Galtströms bruk, Njurunda.

Gudmunstjärn. 37 km nord väst om Sundsvall.

Hamnstugan, Spikarna, Alnö.

Kävsta krog, Indal.

Lustgården, Alnö.

M/S Elvira Madigan, hamnen Sundsvall

Restaurang Löruddden, Löruddens fiskeläger i Njurunda.

Solums kvarn & café, Kovland.

Lögdö Herrgård, Bergeforsen.

Utsiktens Turistgård, Sillre.

Wifstavarfs herrgård, Timrå.

Wärdshuset Lanternan, Lörudden i Njurunda.

Österströms konferens & rekreation, vid Holmsjön.

Nordanstig

Restaurang Sjömärket, Mellanfjärden.

Café Måsen, Stocka.

Café Hamnlyckan, Mellanfjärden.

Härnösand

Spjute gästgiveri, länsmuseet Murberget.

Sommargården, Nickebo.

Hälledals värdshus.

Kramfors

Arnes sjöbod, Bönhamn.

Café Mannaminne, Häggvik.

Hotell Höga Kusten, Hornön.

Norrfällsvikens restaurang.

Restaurang Flottare, Sandslån.

Villa Fraxinus, Hyndtjärn, Höga kusten.

Örnsköldsvik

Almagränd, vid hamnen på Ulvön.

Café Måsen, Ulvön.

Café Linlyckan, Blåvik mellan Bjästa och Sidensjö.

Café Spillkråkan. Gene fornby, Örnsköldsvik.

7:33

När steg blir stig blir väg

***Här var det**, jag satt som grindpojke, berättar Yngve Viklander. Vägen till Rosböle och Tynderö går längs en vindlande väg där korna förr gick på skogen.*

***Hässjorna står** sedan åratal. Ängarna mörknar, inga kopinglor hörs. En svunnen skönhet.*

***Älgtornet väntar** – men inte älgarna. Vi hörde och kände älgens ögon på oss.*

***Allt brukades**. Tidningspapper blev isolering för att åter bli läst, ett evigt kretslopp.*

7:34

Lämna raka vägens svartdallrande asfalt för en krokig byväg. Gör en avstickare från det nya till det gamla.

Hitta omvägen som blir genvägen till lugnet och stillheten lite på sidan av.

Europaväg fyra pressar sig fram vid kyrkor och rakt genom deltan. Varje minut är dyrbar i jakten mot målet.

Det kostar på att vara effektiv, synen skärps till det yttersta när bilarna tränger sig förbi i hundratio på 70-sträckorna. Andra sinnen – lukt, känsel, hörsel och smak är bedövade av farten och tristessen.

Den som kommer norrifrån kan ge sig några minuter i gåva i Svarvarböle för att fira inträdet i Medelpad.

Efter en vådlig sväng behöver högerfoten inte längre pressas i botten, grusvägen kräver en värdigare framfart. Dammet står som en kvast bakom oss, vi vevar ner rutorna och spejar nyfiket över nysådda fält, glittrande sjöar och hus som lever fast de som kan berätta sedan länge är döda.

I Backås gör vi första stoppet och näsan får en dos koskit i näsborrarna. Där står ett hus nästan mitt i vägen med gapande trasiga fönster mot en osannolikt öde hockeyrink. Nässelfjärilarna trivs i sitt rätta element, det är stilla förutom ljudet av en traktor som harvar ilsket. Kornet måste i jorden för att hinna mogna före den första svåra frosten i september. Här känns det som om bondens brådska har en mening.

Ett rum med oändlig takhöjd

Nej, han visste inte något om byggnaderna, men Yngve Viklander kanske vet.

Den 86-årige gentlemannen kunde inte heller dra sig till minnes husets historia. Vi skapar en egen av hur en familj skrattade och slogs, grälade och trälade på tunet mellan de tre husen som ger lä och värme. ett extra rum där taket är oändligt högt.

– Men här satt jag som pojke och öppnade grinden, säger han och pekar på ett omärkligt märke vid vägkanten.

Det var före 1924 då "nya" vägen blev till – en annan grusväg som fortsätter mot kusten. Vägen där Yngve nu står måste vara en av dessa stigar som nötts av våra förfäders steg på väg mot kyrkan i Tynderö eller för att mjölka korna som gick på skogen mellan Backås och Rosböle.

– Det var därför jag måste se till så grinden blev riktigt stängd, så inte korna smet, säger Yngve. Som tack för hjälpen kunde kusken kasta åt pojken en två-öring eller i bästa fall hela fem öre.

Maskinens tänder putsar

Vi fortsätter grusvägen fram som slingrar sig likt en berusad orm över knallarna. Koskogen är ogenomtränglig. Var den ljusare när korna gick här?, undrar vi när vi passerar frodiga ängar som mörknar allt mer när gran och sälg kryper närmare vägkanten.

Blomstren trivs i vägdammet där klippmaskinens tänder numera putsar grönskan – rara blommor på mager mark.

När vi stannar en stund och saknar kaffekorgen brakar det till nere i svackan. Fläset tystnar plötsligt och vi känner ältgens ögon på oss.

Trots sitt namn såg jag inga rosor i Rosböle, men det kanske var en annan ros som hade sin boplats där.

Nästa stopp blev Kallbäcken där Sven Tunfors förbarmade sig över två törstiga strupar. Lite längre bort står ännu ett av vägens gamla hus och vi blir lovade tillträde.

– Passa på och titta för snart måste det rivas, säger Sven.

På timmerstockarna finns rester av gamla tidningar som isolering, delar av en koboltblå tapet med guldmönster fladdrar, en krok är rejält fastsatt på väggen i kammaren där utdragssoffan måste ha stått. Teglet till bakugnen ligger i en utstjälpt hög.

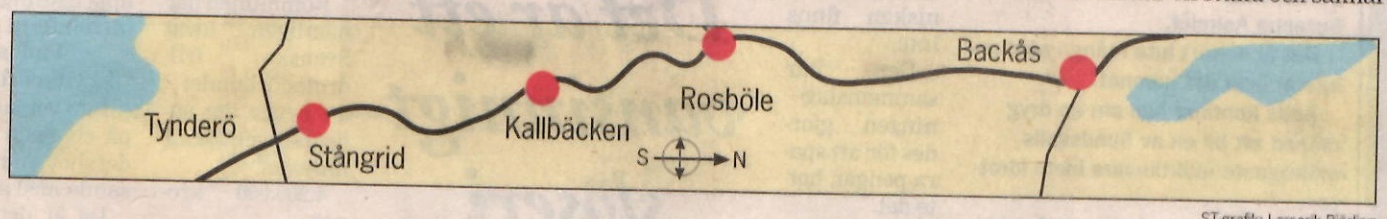
Fyllda av historier som ingen berättat sätter vi oss åter i vår fartbubbla. Ett hårt hopp känns när vi tar oss ut på asfaltvägen igen.

I Söråker äter vi pizza.

LOTTE NORD

Tur med cykel. *Hans Östman har både pump, liggunderlag och termos med på turen. Som vi avundades honom.*

ST-grafik: Larserik Björling

Inget slängt*, men mycket glömt. Historien finns där, men du får själv berätta den.*

Rivningshotad *skönhet. Här finns brokiga tapeter och nötta bräder. Men också en lukt av fattigdom.*

7:35

Lodjur skrämmer ung familj

”De kommer ända in i vår trädgård”

TYNDERÖ

I skogsbrynet där vägen slutar i Gäddviken på Tynderö bor Vanja Aldengård och Martin Hälleberg med barnen Amanda ett år och tvååriga Emilia. En idyllisk plats om det inte varit för lodjuren som ofta kommer på besök i trädgården.

– Man förstår inte hur stora de är förrän man sett dem på nära håll. Jag är rädd för mina barns skull, säger Martin Hälleberg.

Ett stort lodjur dök upp i trädgården för bara några dagar sedan. Det satte sig bara några meter från barnens gungställning och tittade på grannarna och familjen som satt och fikade.

– Jag och grannen följde efter lodjuret för att schasa undan det. Jag höll en sten i handen som jag tänkte kasta. Men jag vågade inte för lodjuret vände sig om och tog några steg mot oss.

Det här var inte första gången ett lodjur vistades i familjens trädgård. Varje vinter syns det spår efter dem. Ibland bara några meter från husknuten.

– För några år sedan såg min sambo ett lodjur som jagade vår katt. Den gången kom hon riktigt nära innan hon upptäckte lodjuret. Samma sak hände, djuret vände sig om och fixerade henne med ögonen, berättar Martin Hälleberg.

Får inte sova i vagnen

Efter händelsen för några dagar sedan vågar Vanja Aldengård och Martin Hälleberg inte längre släppa ut tvååringen Emilia på tomten. Minstingen Amanda får inte längre sova i vagnen mot skogsbrynet.

– Jag ringde till naturvårdsverket som sa att lodjuren inte var farliga för människor. Sen ringde jag till Timrå kommuns naturvårdare och fick helt andra uppgifter.

– Naturvårdaren Stefan Nilsson gav oss rådet att hålla undan barnen. Han tyckte också att man kunde slänga en sten efter lodjuren så att de blev skrämda. Han påpekade att det var fel med fridlysningen eftersom antalet lodjur ökat.

Martin Hälleberg berättar om den lodjursinventering som gjordes i Tynderö för några år sedan. Enligt inventeringen ska det finnas 14 lodjur i Timrå .

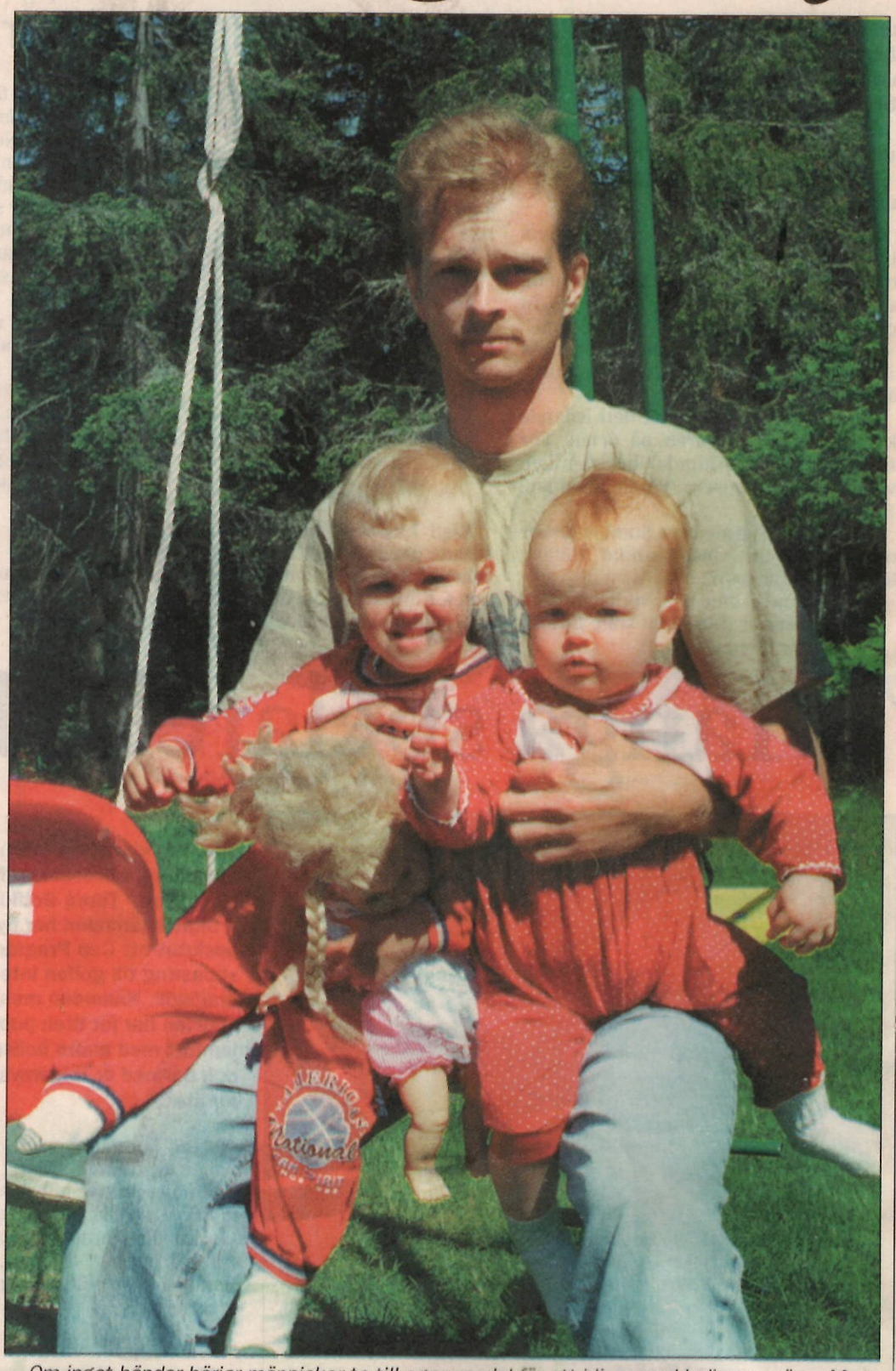
– En lodjurshona föder två till tre ungar per år och stammen fördubblas snabbt.

Under förra året begärde enkilda markägare och Jägarförbundet att några djur skulle skjutas i Västernorrland. De fick stöd av länsstyrelsen som tillstyrkte jakt på åtta lodjur.

– Men naturvårdsverket gick emot och tillät bara jakt i de områden där det finns renar. Förstår man inte att det finns lodjur också hos oss här på Tynderö?

Martin Hälleberg säger att han är djurvän och inte har något emot vilda djur. Men djuren ska hålla sig i skogen och inte gå fram på tomterna och skrämma människorna.

FRANZISKA EGGER-NILSSON

– Om inget händer börjar människor ta till egna medel för att bli av med lodjuren, säger Martin Hälleberg tillsammans med barnen Emilia och Amanda i Gäddviken på Tynderö.

FOTO: FRANZISKA EGGER-NILSSON

Sjuka djur kan vara farliga

– Normalt ska man inte behöva vara rädd för lodjur. Men visst finns det sjuka individer med ett ändrat beteende eller honor som skyddar sina ungar, säger Rune Wiklund från Rovdjursgruppen i Sundsvall-Nordanstig.

Enligt Rune Wiklund finns det inga kända exempel på att lodjur angripit människor. Tama djur, som hundar och katter, är däremot villebråd. Lodjuret lever av att äta kött.

– Det finns all anledning att vara försiktig. Lodjuret är ett rovdjur och man ska inte provocera det, till exempel kasta stenar. Då kan det gå till anfall eller varna genom att morra i trängda lägen.

De rapporter som rovdjursgruppen samlat in tyder på att lodjuren blivit mindre skygga för människor.

Måste acceptera

En av anledningarna är att rådjuren numera allt oftare uppehåller sig i närheten av människor där det finns mat.

– Människor som bor i eller nära skogen måste acceptera att lodjuren finns där.

Den lodjursinventering som utfördes 1995 visar att det finns 165 lodjur i Västernorrland. Då har 113 djur gallrats bort på grund av osäkra observationer.

– Västernorrland är ett av det mest lodjurstätastes länen i Sverige. Detta är naturvårsverket medveten om och vill att djur från länets stam ska sprida sig till andra delar av landet.

Rune Wiklund anser att informationen om rovdjur har varit otillräcklig och inte objektiv. Många människor har inte tillräcklig kunskap och vet inte hur de ska hantera kontakten med vilda djur. De blir rädda.

• Vi vill fira våran lilla solstråle **Julia Frisk** i Söråker på hennes 1-årsdag.
Grattis gumman önskar mamma och pappa.

8-6-96

... vill vi ge till **värdshuset Idyllen** på Åstön för den välorganiserade skärsgårdsmarknaden den 1 juni samt ett stort tack till Gördis och Tommy för den välsmakande skärgårdsbuffén som vi fick avnjuta.
Familjen Borg i Rosböle.

... vill jag ge till väntjänsten Sundsvalls PRO för den trevliga resan till Tynderö där **Nils Högstedt** berättade om bygden, den goda maten som intogs på hembygdgården, chauffören **Rolf Boväng** som rattade bussen, **Arthur** och **Emma** som sjöng och spelade och **Johan** och **Margit** som hämtade upp mig.
Kjell Östman.
20-6-96

KL 13.00–15.00
DRÖMSTÄLLET
Åstön ca 300 m från brofästet vid kanalen. Ca 180 kvm boyta. Fin sjöbod med isolerat gästrum och båtplats. 8.350 kvm tomt med egen badstrand. **Skyltat.**
15-6-96

Tynderö
Åstön 2:80. Sälj.: Håkan Säll, Gävle. Köp.: Riitta och Ove Eriksson. Pris: 150.000 kronor. Tax.v.: 74.000 kronor.
Bäräng 1:34. Sälj.: Lennart Backlund. Köp.: Lisbeth och Rolf Andersson. Pris: 360.000 kronor. Tax.v.: 138.000 kronor.

Chulalongkorns liv blir revy
Sidan 6
Gerd Holm som förförisk nipkatt

Chulalongkorn i Gullkusten
Musikalisk Sommar-revy om kungen av Siams resa i länet
Gränslöst och **Lars T Johansson**
Söråker lördag kl. 18.00, söndag kl 16.00
Biljetter: Turistbyrån, Timståhls, Olssons Herr, Stiftsgården.

7:36

En fena på strömming

Bråda dagar hos Oskars på Tynderö inför premiären

Det är lite drygt en månad kvar till surströmmings premiären och på Oskars i Tynderö är det högsäsong.

300 000 burkar med jäst strömming ska var färdiga till den 15 augusti.

– Vi har högsäsong när andra har semesterstängt, säger Janne Söderström.

Det finns inget mittemellan, antingen älskar eller hatar man surströmming. Vare sig man tycker den är en delikatess eller bara avskyvärd så är det full fart hos Oskars i Tynderö.

Inte så sugen på premiären

190 ton strömming ska ner i burkarna. Och allt ska provsmakas, nästan i alla fall.

– Jag provsmakar en strömming ur varje tunna. Det blir väl ungefär 1 800 stycken, säger Janne Söderström som äger Oskars surströmming.

Han medger att aptiten på surströmming inte är så stor när premiären infaller.

– Nej, trots att jag tycker om surströmming brukar jag ha min premiär lite senare.

Traktens ungdomar hjälper till

Det är juli och första halvan som är Janne Söderströms mest hektiska period på året.

Under fem veckor jobbar 22 personer med att få ner de små läckerheterna i burkarna. Och det är i första hand ungdomar från trakten.

– Jag tror inte ens att kommunen håller i gång så mycket folk här under sommaren, säger Janne Söderström.

Under lågsäsong är personalstyrkan fem personer.

Naturligtvis är Janne Söderström surströmmingsälskare själv. Det vore knappast möjligt att ha det jobb han har annars.

Och han äter sina strömmingar på traditionellt vis med lök, tunnbröd, potatis och Västerbottenost.

– Är jag dessutom ledig dan efter blir det gärna en och och en snaps eller två, säger han.

Tycker det är kul med variation

Många anser att det är det enda sättet att äta surströmming på. Och ryggar för nydanare som anser att det finns andra sätt att äta den.

Janne Söderström är dock inte främmande för nya varianter.

– Varför inte, jag tycker det är kul om någon kommer på nya sätt att äta surströmming. Dessutom kan det vara ett bra sätt för nybörjaren att lära sig tycka om den, säger han.

– Surströmming är något man måste lära sig att gilla.

Han tror att återväxten är god. Försäljningen anser han skvallrar om det.

– Traditionen är så djupt rotad att jag inte tror det är någon fara att surströmmingen faller i glömska.

Besökande japaner vill prova

Det är framförallt i norra Skandinavien surströmming äts, men ryktet har spridit sig andra delar av världen.

– I höst kommer ett TV team från Japan hit. Av någon anledning har de hört talas om surströmmingen och vi ska bjuda dem på ett riktigt surströmmingskalas, säger Janne Söderström.

Anders Danielsson

Jan Söderström provsmakar minst en strömming från var och en av de 1.700 tunnorna.

Jan provsmakar 1.700 fiskar på fem veckor

TYNDERÖ

Under de första dagarna i juli började förpackningen av årets surströmming ute vid Oskars i Tynderö. Då rasslade banden med de gulröda burkarna i gång för en ny säsongs delikatesser.

Här ska under några hektiska sommarveckor ett drygt 20-tal ungdomar packa över 300.000 burkar som kommer att ge så många med smak för norrländsk matupplevelse en kulinarisk njutning.

Drygt 20 skolungdomar plockar under några hektiska sommarveckor med flinka fingrar i tio till tolv surströmmingar i över 300.000 gula och röda burkar.

Fem hektiska veckor

Cirka fem veckor brukar det ta innan den sista burken lämnar bandet och den drygt 50-åriga burkmaskinen i gjutjärn stansat fast det sista locket för säsongen.

När allt är klart och den sista blå tunnan med lagrad strömming är tömd kommer 300.000 burkar med de läckra och doftande norrländska delikatesserna att finnas lagrade i kylrummen för den sista mognadsprocessen.

Nyfikenheten på hur årets delikatesser blir är, som alltid, stor. Något riktigt bottennapp har aldrig ägaren Jan Söderström varit med om. Han har alltid varit noga med att hålla hög kvalitet på de som säljs i Oskars burkar. Det handlar strängt taget om slutprodukten kommer att bli bra eller jättebra.

Smakar från varje tunna

För att hålla den höga kvaliteten provsmakar därför Jan själv fisk från varje tunna. Det blir många provbitar med tanke på att det när burkningen börjar finns det över 1.700 tunnor med lagrad fisk i kylrummen.

Han har redan provsmakat fisk från ett 50-tal tunnor och tror att årets årgång kommer att bli bra. Det finns till och med möjligheter att det blir ett mycket bra år med jättefin surströmming med gott om rom i. Det slutliga betyget väntar han med tills fisken mognat färdigt om några veckor.

Att årets inläggning ser så bra ut kan te sig märkligt med tanke på den kalla våren och försommaren. Inget har varit sig likt enligt Jan. I stället för att som brukligt kyla ner den lagrade fisken har han fått sätta på värmen i lagringsrummen. Tillverkningen av den här norrländska kulinariska läckerheten är en hantering med mycket tradition.

Det är bara små förändringar som skett i hanteringen genom åren. Den största delen av processen sker enligt samma gamla mönster som hans far började med.

Den viktigaste delen är rensningen och inläggning av fisken i tunnor. Den första strömmingen börjar rensas i slutet av mars och är inte färdig förrän i mitten av maj. Sedan skall fisken lagras på plastfat fram till i början av juli då den är tillräckligt mogen för att packas på burk.

För cirka 40 år sedan började Tynderös nuvarande surströmmingskung Jan Söderströms far Oskar att jäsa och förpacka de första surströmmingarna ute i Tynderö.

Sedan dess har hanteringen bara vuxit genom åren och allt större mängder av den norrländska delikatessen har funnit vägarna ut till konsumenten.

Merparten av den strömmingen som lämnar Oskars i Tynderö sprids i närområdet. Produktionen har helt enkelt inte räckt till för att göra några stora inbrytningar i södra delarna av landet.

Trots att året produktion är tio ton större än förra året räcker den inte till. Året förhandsbeställningar har varit ovanligt stora och det finns därför en risk att årets delikatesser blir en bristvara.

Oskars i Tynderö och Röda Ulven från höga kusten är de två stora. De har cirka 60 procent av marknaden. Resten delas av en mängd mindre lokala tillverkare.

LEIF HJÄLTMAN

7:37

Surströmming

FLINKA FINGRAR. *Över 300.000 surströmmingsburkar ska lämna bandet fyllda med strömningar som ett drygt 20-tal skolungdomar med flinka fingrar laddat.*

Någon riktig surströmmingsälskare är inte Anna Högstedt trots att hon skall jobba under fem sommarveckor med att plocka de norrländska delikatesserna i burkar.

FOTO: NIKLAS MODIG

7:38

på löpande band

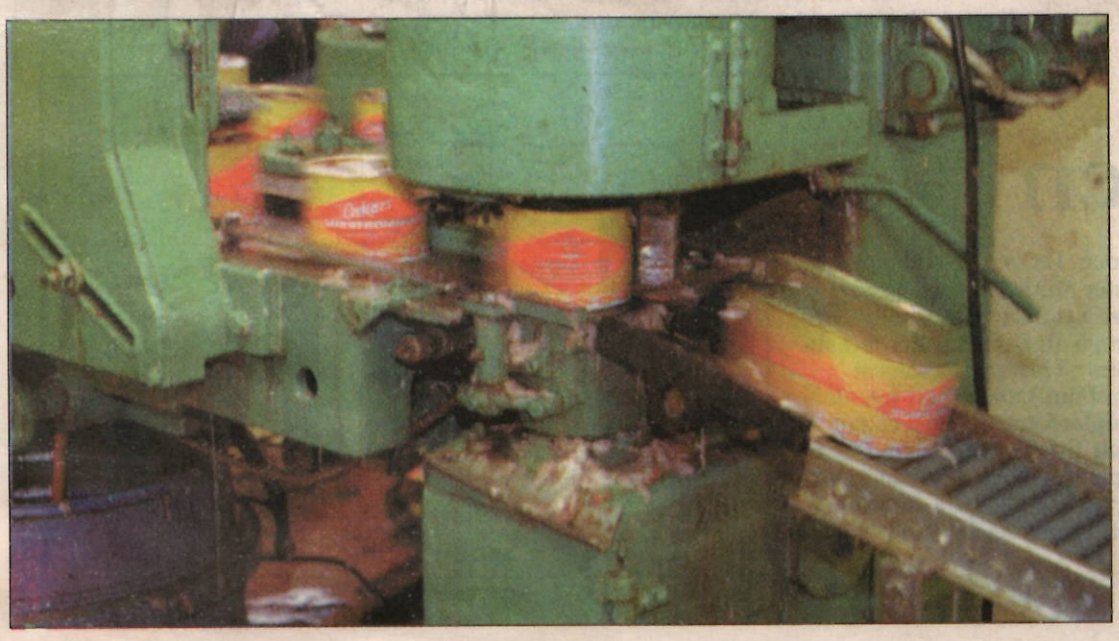
tio50 kartonger på varje pall med 10 burkar i varje kartong hjälps Magnus Lööf, Jonas Frisk och Tobias Sundström åt packa när de färdiga surströmmingsburkarna.

Vad gör man inte för att få tag i en surströmming. Jan Söderström går till botten på tunnan för att få upp sista fisken.

Det blir många hinkar surströmming som Fredrik Moe kommer att bära från tunnorna fram till bandet innan alla 190 ton fisk är färdigförpackade.

Den gamla burkmaskinen i gjutjärn är tillverkad någon gång på 1940-talet. Den går fortfarande som en klocka, trots alla burkar den satt lock på.

Snacka om surt sommarjobb ...

Nu är det snart dags för årets surströmming.

Under de första dagarna i juli började förpackningen av årets delikatesser ute hos Oskars i Tynderö.

Ett 20-tal ungdomar kommer, under fem veckors sommarjobb, att packa över 300.000 burkar med den norrländska delikatessen

Årets inläggning ser enligt ägaren Jan Söderström ut att kunna bli ovanligt bra.

Hur bra betyget blir vill han dock avvakta med tills fisken mognat färdigt om några veckor.

Suget efter att öppna en burk med surströmming och känna den karakteristiska doften och uppleva en norrländsk kulinarisk matupplevelse som växer för varje år.

Trots att årets inläggning är tio ton större än förra året är nästan hela inläggningen hos Oskars förhandsbeställd. Så den som vill vara med om årets pys bör vara ute i tid.

Söndag 14 juli 1996

Jakten på nattens

En gammal klockstapel av trä som den vid Tynderö kyrka är en bra sovplats och ett utmärkt övervintringsställe för fladdermöss, enligt Johan Giertz som inventerar fladdermusbeståndet i Timrå. **FOTO: SÖREN WALLDIN**

Det krävs både koncentration och tålamod när Johan Giertz pejlar in fladdermössen på sin ultraljudsdetektor. **FOTO: SÖREN WALLDIN**

Det smyger runt en mystisk figur på kyrkogården i Tynderö under nätterna. Tyst och försiktigt tassar han runt med hörlurar för öronen och en ultraljudsdetektor på magen. Han stannar till en liten stund. Lyssnar intensivt och fortsätter letandet.

Han blir glad när han hör en långörad i lurarna, sen blir han aningen osäker på om det är en mustasch eller möjligtvis en Brandts som ger sig till känna.

Johan Giertz, Uppsala, är inhyrd av Timrå kommun för att undersöka hur många fladdermöss det finns på sex bestämda platser i kommunen.

Hittills har han konstaterat att det finns både vatten-, nordisk- och långörad fladdermus.

Den fjärde arten är han osäker på. Möjligtvis är det en mustaschfladdermus. Helt klart är att det inte är en vampyr i alla fall.

fakta

■ Fladdermössen är däggdjur. Det finns en stor mängd arter. De förekommer i hela världen, utom polartrakterna.

Alla i Sverige förekommande fladdermöss är små, 4–7cm. De livnär sig på insekter och är aktiva bara nattetid.

Fladdermössens syn är svag. De orienterar sig genom att sända ut ljudsignaler med extremt hög frekvens.

Om dagarna sover fladdermössen, hängande upp och ner i sina bon. På vintern försjunker de i ett dvalliknande tillstånd.

I Syd- och Mellanamerika bor vampyrerna (ja, de finns), vilka uteslutande livnär sig på blod från däggdjur.

Fladdermössen har ofta uppfattats som något ont.

I själva verket är de oförargliga, nyttiga och milda till sinnet.

7:40

mytomspunna jägare

TYNDERÖ

Under två sommarveckor i juli smyger det runt en mystisk figur under nätterna på olika platser i Timrå. Tyst och försiktigt tassar han runt med hörlurar för öronen och en ultraljudsdetektor på magen. Han stannar till en liten stund. Lyssnar intensivt och fortsätter letandet.

Det är Johan Giertz, musiklärare som läst biologi, från Uppsala som är ute på nattspaning och inventerar fladdermöss på uppdrag av miljökontoret i Timrå kommun.

För en utomstående verkar hans beteende helt ologiskt. Men det finns en enkel förklaring: han undersöker för kommunens räkning hur många fladdermöss det finns på sex bestämda platser. Om det går försöker han också fastställa vilka arter det finns på de olika lokalerna.

Hans något udda sommararbete, som han troligen är helt ensam om i landet, är ett ensamt och nattligt jobb som kräver både koncentration och tålmodighet.

Som redskap för sin kartläggning har han en ultraljudsdetektor med vars hjälp han pejlar in de små djuren när de i skymningen och under natten lämnar sina sovplatser och kommer ut och jagar insekter som är deras föda.

Variationen avgör

När han får in rätta frekvensen på en fladdermus hör han i lurarna små korta ljudstötar från deras ekopejling när de lokaliserat ett byte. Ju närmare bytet djuret kommer ökar intensiteten med allt snabbare mellanrum mellan ljudstötarna tills bytet är fångat.

Just variation i ljudet är en av de faktorer som gör det möjligt att artbestämma fladdermössen. Vissa är dock så snarlika att det krävs en datakörning av banden för att vara säker på vad det är för sort.

Kartläggningen av fladdermöss är inte slumpmässig. Förekomsten av djuren är en säker miljöindikator på att miljön i närområdet på de platser djuren finns är bra.

Behöver småkryp

Flera av arterna är knutna till äldre kulturbebyggelse då de är beroende av både sovplatser för dagen och övervintringsplatser.

De trivs i odlingslandskapet och behöver i anslutning till sina sovplatser insektsrika miljöer som lövskogar, småvatten, bäckar och sumpskogar.

Under den första veckan har Johan Giertz konstaterat att det finns minst fyra arter i Timrå. Trots att vädret inte varit perfekt, regn och dis stört hans arbete, har han hört fladdermöss på alla undersökningsplatser.

Hoppas på mer

Undersökningarna sker nattetid vid kyrkorna i Hässjö och Tynderö. Vid Merlo slott och intill Mjällån samt vid Lögdö och Åvike bruk.

Nordisk fladdermus är en av arterna som hittats. Den är landets vanligaste fladdermus och finns i hela landet och är cirka 50 millimeter stor.

De andra tre arterna han hittat har alla sin nordgräns i Mellannorrland. Johan Giertz har konstaterat att här finns både vattenfladdermus och långörad fladdermus. Den fjärde arten han hört är han inte säker på om det är mustaschfladdermusen eller Brandts fladdermus.

Den kommer definitivt att artbestämmas under datakörningen.

– Resultatet är det vi förväntat oss, säger Stefan Grundström, kommunekolog i Timrå. Men vi hoppas att han fortfarande skall hitta två till tre nya andra arter.

Hotet mot fladdermössen är främst att yngel och övervintringsplatser förstörs. För skogsbruket gäller det att spara träd vid vatten och undvika dikning och gynna lövträd.

Mycket av de mytomspunna djurens beteende är fortfarande outforskat. Därför behövs det mer kunskap för att skydda dem. De fladdermöss som finns i vår region övervintrar förmodligen här.

Under vintern sänks kroppstemperaturen och de går de i dvala och behöver svala utrymmen som kyrktorn, vindar, grottor och jordkällare för sin övervintring.

Kan flytta långt

Några flyttar förmodligen söderut och det finns uppgifter på djur som flyttat över 100 mil söderut under vintern.

Undersökningen är ingen dyr historia utan beräknas kosta cirka 15.000 kronor och då är både SCA och kyrkan med och sponsrar inventeringen.

LEIF HJÄLTMAN

En representant för släktet Chiro'ptera, den enda däggdjursart i hela världen som kan flyga aktivt. Det finns drygt 750 sorters småfladdermöss. FOTO: FLT

Det gäller att hela tiden söka efter rätt frekvens på ultraljudsdetektorn för att pejla in fladdermössen.

Av PER NILSSON
TIMRÅ (Expressen)

Johan Gertz har obekväma arbetstider.

Det blir så när man räknar fladdermöss.

Det är strax midnatt vid Hässjö kyrka, långt in i Medelpadsskogen.

Mellan gravstenarna smyger en man. Den unge mannens drömska blick är riktad mot himlen, stundom slår han på sin pannlampa. Här arbetas det, med gravallvar.

Johan Gertz, 35-åring från Uppsala, är under några sommarveckor anställd av Timrå kommun som fladdermusinventerare.

En liten dosa i näven är en ultraljudsdetektor som omvandlar fladdermössens för människan normalt ohörbara, högfrekventa ljud till mänsklig nivå.

– Pjupp, pjupp, pjupp, så låter det med rätt inställning, förklarar Johan.

Resten av året arbetar Johan som gitarrlärare hemma i Uppsala.

– Det hjälper lite att ha ett bra musiköra. En del fladdermusarter skiljs åt genom ljudens frekvens.

I Timrå har han hittills konstaterat hela fem sorters flygande däggdjur: den vanliga nordiska fladdermusen, den långörade samt vattenfladdermusen och antingen Brandts fladdermus eller mustaschfladdermusen.

Det senare är knivigt att avgöra.

– De låter oerhört lika och ser nästan likadana ut, det är någon tand som skiljer, säger Johan.

Han har observerat ännu en art i Timrå.

– Stora fladdermusen, viskar Johan. Egentligen ska den inte finnas så här långt norrut.

23.44 blir det napp, Johan blir blickstilla.

Där är den, sju meter upp, svirrar mellan björkarna, svänger bort över gravstenarna, kommer åter, försvinner.

Johan undersöker sex utvalda platser i kommunen enligt ett bestämt schema.

Varför man räknar fladdermöss? Ja, alla arter i naturen har sitt värde, så är det väl.

Nästa mål är Tynderö kyrka. Det är bråttom. Fladdermöss flyger bara i mörker och Medelpads natt är ännu kort.

7:41

NJÖT I SOLEN. *På en sten satt Marika Strömberg och hennes dotter Patricia, två år, och hade picknick tillsammans med Paula Höglund.*

Foto: MICHAEL BERGGREN

ÅSTÖDAGEN – EN FOLKFEST

■ Den årliga Åstödagen i går blev en riktig folkfest. Hemvändar- och familjedagen lockade närmare 4 000 besökare. Strålande solsken och allehanda aktiviteter kombinerat med god mat förnöjde besökarna. Enda minus – notlaget (bilden till vänster) fick inte upp en enda fisk.

SIDAN 7

Isabelle Sundin, 6 år, var en av de yngre besökarna som njöt av den härliga julidagen på Åstödagen.

FOTO: HÅKAN HUMLA

Interiör från Museistugan där det bl. a. finns "Pellerinask", strykjärn med lod, 3-bent kaffepetter, våffeljärn, Stekpanna, Kopparkaffepanna m.m.

HALLÅ DÄR... Pia Sundholm, Åstö museinämnd, inför Åstödagen på söndag:

– Den traditionella Åstödagen arrangeras nu på söndag. Den ordnas i samverkan mellan I 21/Västernorrlands Försvarsområde och Åstö Fiskarmuseinämnd.

Vad händer i år?

– Som vanligt blir det högmässa med påföljande kyrkkaffe på hällarna. Sedan ordnas det folkdans, kapprodd, uppvisningar och lättsamma tävlingar.

Vem är du?

– Jag sitter med i museinämndens styrelse där Nils Högstedt är ordförande. Jag är ansvarig utgivare för årets Åstökrönika.

Vad är Åstökrönikan?

– Det är en årlig bygdekrönika som tidigare Carl Olof Svensson varit ansvarig för i många år. Det känns som ett verkligt hedersuppdrag att ta över efter honom. Magnus Medin är min medarbetare.

Pia Sundholm

Något att tillägga?

– Vi hoppas på bra väder och mycket besökare på söndag.

7:42

Åstöns hemvändardag lockade 4 000 besökare

ÅTERVÄNDARDAG. *Mycket folk kom till den årliga Åstödagen för att delta i allehanda aktiviteter och titta på uppvisningar av olika slag.* Foto: MICHAEL BERGGREN

För 27:e året i rad genomfördes i går Åstödagen.

En folkfest som bjöd på både fint väder och allehanda aktiviteter.

– Det har bara regnat en enda gång under alla våra dagar här ute, säger Nils Högstedt som är ordförande i fiskarmuseinämnden.

Folkfesten genomfördes för 27:e gången

Närmare fyra tusen besökare samlades på Åstöns årliga hemvändardag.

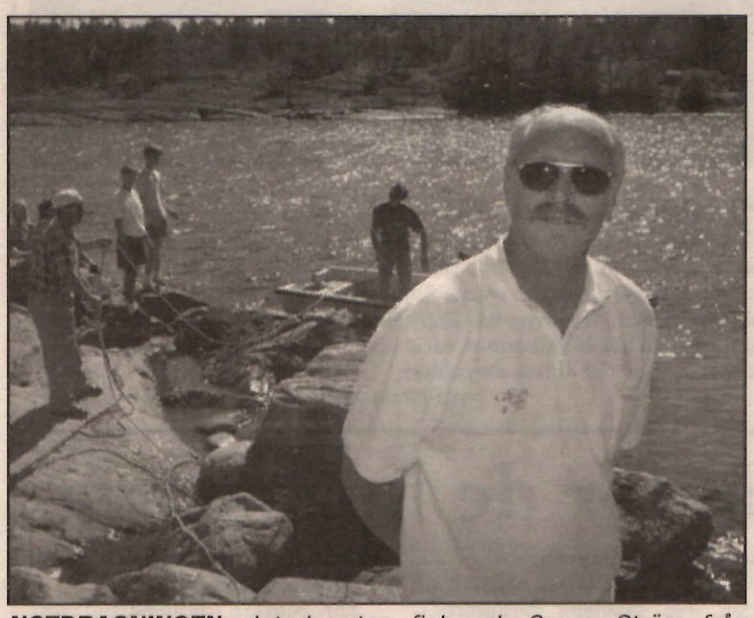
Skeppshamnen visade upp sin allra bästa sida, när solen sken från en blå himmel och glittrade i det klara vattnet.

Carl-Olof Svenson var med och startade Åstödagen för 27 år sedan.

Picknick på stenhäll

– Kronan köpte in 800 hektar mark och vi fick arrendera det här området. Värnpliktiga samlade in gamla saker till vad som sedan blev vårt museum, berättar han.

I dag erbjuder Åstödagen allehanda aktiviteter och uppvisningar.

NOTDRAGNINGEN *slutade utan fisk och Conny Ström från Sundsvall, som bjöd 100 kronor för innehållet, fick nöja sig med en ål och lite surströmming.*

UPPVISNINGEN *med en militärbåt fick applåder från en fascinerad publik. Bland dem fanns Emil Högstedt, fem år, och Kalle Högstedt, åtta år.*

På en stenhäll sitter Marika Strömberg och hennes dotter Patricia, två år, tillsammans med Paula Höglund. De äter picknick och lyssnar på sång av en trubadur.

Finns något för alla

– Det var en slump att vi kom ut hit i dag. Det var så fint väder och nu ska vi se notdragningen och båtuppvisningen, berättar Marika Strömberg.

Åstödagen inleddes med en gudstjänst i Skeppshamns kapell.

Efter det har det varit musik, försäljning och olika sorters tävlingar.

– Den här dagen ska fungera som en hemvändar- och familjedag. Meningen är att alla ska hitta någonting som de tycker om och att de har roligt, berättar Nils Högstedt som är ordförande i fiskarmuseinämnden.

Åstödagen bjuder inte bara på aktiviteter, utan även på olika maträtter.

Tynderökött med roder

Vad sägs om Tynderökött med roder eller Tynderöfläsk med roder. Humoristiska namn på strömming respektive gravad lax som självklart serveras med nybakat tunnbröd.

När noten drogs upp ropade de två männen i roddbåten att publiken skulle ge sitt bud på den fisk som fanns däri.

Budet slutade på 100 kronor, men när hela nätet var uppdraget visade det sig enbart innehålla sjögräs.

Mannen som gav budet fick dock en ål och lite surströmming som tröst.

Hanna-Sofia Stegeryd

7:43

TISDAG
2 juli 1996

Poeten vilar ut under sälgen

Ove Johansson ger inte särskilt mycket för Y:et vid Midlanda flygplats.

Nej han sätter sig hellre under den knotiga sälgen i Tynderö och skriver dikter.

– Ett träd betyder så mycket mer än ett Y, säger han.

Ove Johansson var tidigare socialdemokrat och aktiv koomunpolitiker i Timrå. Han var en av dem som protesterade häftigast mot Kenneth Westbergs planer på att bygga en staty i form av ett jättelikt Y.

Lämnade partiet

Diskussionerna kring Y:et fick honom att lämna socialdemokraterna till förmån för sjukvårdspartiet. Men nu har Ove Johansson dragit sig tillbaka från politiken.

Han har sitt eget smultronställe ute i Tynderö. Och när andan faller på tar han block och penna och går och sätter sig under en gammal sälg en bit från sitt hus.

– Jag finner frid och ro här. Jag brukar hämta inspiration till mina dikter under det här gamla trädet, säger han.

"Ett billigt nöje"

Det är just närheten till naturen som återspeglas i hans dikter.

– Jag är naturromantiker. Dessutom är det ett billigt nöje att ge sig ut i skogen. Det borde fler tänka på, nu när många har det tungt ekonomiskt och ont i själen av all stress.

Anders Danielsson

***UNDER DEN GAMLA SÄLGEN** i Tynderö finner Ove Johansson ro för själen. När andan faller på tar han block och penna och sätter sig under trädet och skriver dikter. – Träd betyder så mycket mer än jätte-Y:et vid Midlanda, säger han.*

Foto: THORD ERIKSSON

INVID EN SÄLG I TYNDERÖ

Den står i skogen så ståtlig
och grann
Med rynkor från fot och till topp
En graciös sälg bland blommor
och blad
Vad kan den tro viska till dig
Med penna och block man
sätter sig ned
Och får kontakt med en svunnen tid
Med romantiska kvällar med stoj
och smek
Som bara en sommarnatt ger
Vid en sälg i Tynderö

Kom med en sommarnatt min vän
Och låt din själ få ro
Och kramas vid en gammal sälg
Tills morgondagen gryr
En kväll så sitter vi där två
Det må va ödets drag
Och känna sommarnattens fröjd
Tills natten blir till dag
Invid en gamma rynkig sälg
I en skog i Tynderö

En vindpust leker med ditt hår
Den kvällen den är vår
Den kvällen är det du och jag
Och en gammal rynkig sälg
Ett smultronställe för oss tre
Vid en sälg i Tynderö

Ove Johansson

I Tynderö kyrka vigdes Alexander Fafrowicz och Anna-Maria Viklund, Sundsvall. Brudgummen är bördig från Nowy Targ, Polen och bruden från Indal. Kyrkoherde Eva Sundelin Isaksson var vigselförrättare. Brudparet uppvaktades av Erica Carlsson, Linda Viklund, André Carlsson och Pär Jansson. Paret har antagit efternamnet Viklund.

Västernorrlännings hädanfärd år 2000

Min gode vän, en gång när du skall till att dö
Då ringer du 90 000 och får stå i kö
Som rör sig lika långsamt som lusen
Sen blir du upplyst om att doktorn som har jour
Har svårt att hitta den adress där du bor
Ta magnecyl och lägg dej sedan still
För han är upptagen minst fyra timmar till
Men febern stiger, pulsen ökar och du ringer ambulansen
Börjar nu din sista kamp och får inte ens en veterinär från Skansen
När du är medvetslös, då spränger man din dörr
Och undrar varför du inte ringt förr
Sirenen tjuter när till sjukhuset man kör
Godafton, syster och ursäkta att vi stör
"Vi kan tyvärr inte ta emot er denna gång
Ni tillhör fel provins och just nu har vi dösäsong"
Du far till sjukhus, sjukstuga och lasarett
Men blir överallt bemött på samma sätt
Till sist blir du lagd på bår
Och får dö i nån j-a korridor
Så blir det min vän, men vore du rik
Kunde du få plats på en privat klinik
Med enkelrum där arvingarna vakar natt och dag
Där blir du uppassad precis efter behag
Så tänk på vad du gör innan du dör
Se till att vara rik, ha bil – och en chaufför

Owe Johansson,
Tynderö

4-6-96

• Vi vill fira vårt älskade barnbarn **Daniel Sandström,** Timrå, som fyller 1 år på lördag. Många grattiskramar från farmor Yvonné och farfar Kjell. Hoppas du får en fin födelsedag med många paket.

*Den 11 juli var det fyra år sedan vår son och sonhustru **Eva** och **Joackim Sandström** gifte sig i Svartviks kyrka. På bröllopet sjöng solisterna Sofia Vikberg och Anette Rodin-Wiklander. Marsalk var Mats Brodén och Camilla Wentus var tärna. Bröllopsmiddagen (med dans) intogs på Idyllen i Tynderö och bröllopsresan gick till Maldiverna. Den 10 augusti blir deras son, lilla charmtrollet, Daniel 1 år. Yvonne och Kjell Sanström önskar dem många lyckliga år tilsammans.*

7:44

ONSDAG
10 juli 1996

Svampodlingen är huvudnäringen, *men i Tynderö svamp och kryddbod säljer de en hel del annat. – Det enda kravet är att varorna kommer från lokala odlare och tillverkare, säger Maria Österborg.*

Foto: THORD ERIKSSON

Framgångsrik svampodling i Tynderö

För tio år sedan lämnade Maria Österborg och Bengt Wiklund Stockholm för lugnet i Tynderö.

I dag odlar de svamp i en gammal ladugård och driver gårdsbutik med varor från lokala tillverkare.

– Vi började med svampodlingen för att ha något att göra och nu är efterfrågan större än vi hinner med, säger Maria Österborg.

När det var dags för barn bestämde sig Maria Österborg och Bengt Wikblom för att lämna stressen i Stockholm. De köpte en gård i Tynderö som de började renovera. Det var tio år sedan.

Maria tycke så småningom att dagarna blev långtråkiga. Hon såg en annons om en kurs i svampodling. Den kursen blev starten på det företag som i dag producerar närmare åtta ton ostronskivling per år.

Två ton första året

– Jag tyckte det verkade intressant och eftersom ladugården stod tom var ju lokalerna givna, säger Maria Österborg.

Svampodlingen kom i gång på allvar 1990 och första året gav den lite drygt två ton. Men allt eftersom ryktet spred sig ökade efterfrågan på svampen.

– I fjol byggde vi ut lokalerna med 250 kvadratmeter, men de börjar redan kännas i minsta laget, säger Maria Österborg.

– Det är roligt att det går bra, men det kräver en hel del arbete.

Försäljning på gården

Svampen säljs i första hand till affärer, men de har även försäljning direkt på gården och naturligtvis Tynderö svamp och kryddbod.

Affären ser ut som en gammaldags handelsbod. Borden och hyllorna dignar av allt från kryddor och honung till matolja och godis.

– Sedan vi började med affären har vi upptäckt allt fler lokala tillverkare av olika matvaror.

Det enda kravet är att varorna kommer från odlare i Västernorrland och att de uppfyller vissa miljökrav, säger Maria Österborg.

Egen gårdskrydda

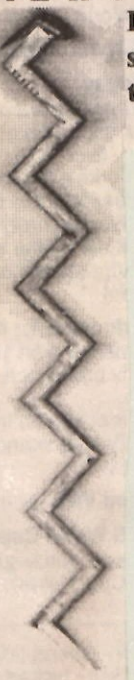
Den riktiga storsäljaren, förutom ostronskivlingen förstås, är den egna gårdskryddan. Men även i den ingår ostronskivling som en viktig ingrediens.

– Passar utmärkt i såser, men receptet avslöjar jag inte. Det är hemligt, säger Maria Österborg.

Anders Danielsson

TRAPPSPIK

Lämplig för spikning av trappor.

(ord 190:-)

Tynderö

Våle 1:8. Ingela Christina Nordin. Köp: Inger Andersson och Bengt Backlund. Pris: 170.000 kr. Tax.v: 104.000 kr.

Våle 1:21. Sälj.: Gunilla och Håkan Qvarnström. Köp.: Pirkko och Matti Vuorenmaa. Pris: 300.000 kronor. Tax.v.: 129.000 kronor.

Tynderö

Tynderö–Svedje 1:15. Efter boupptecknin efter Anna Vilhelmina Byström har Gustaf Adolf Byström, tidigare hälftendelägare, fått lagfart på hela fastigheten. Tax.v: 61.000 kr.

Tynderö JVO

Ordinarie jaktstämma Bygdegården 4/8 kl 18. Sista anmälningsdag för älgjakten 4/8.

SKÖN 30-7

Gunnar Kvist och **Kristina**

Mimersdotter Kvist har köpt Filla 8:220 av Håkan Mattsson, Ava, Söråker och Mari-Anne Mattsson, Gillegränd 1, Sundsvall, för 657 500 kronor. Taxeringsvärde 454 000 kronor.

Tynderö

Mällberg 1:61. Sälj.: Eva Katarina Roth, Norsborg. Köp.: Inga–Lisa och Kurt Abrahamsson. Pris: 260.000 kronor. Tax.v.: 138.000 kronor.

VI MÖTS I MEDELPAD

Åstö museinämnd

har haft årsmöte i Tynderö bygdegård. Nämndens ordförande Nils Högstedt välkomna de 19 som närvarade vid årsmötet. Han framhöll också den omfattande aktiva verksamheten i nämndens arbete med visningar och berättelser om den gamla boende- och fiskarkulturen i Skeppshamn.

Nils Högstedt.

Verksamhetsberättelsen föredrogs och beslut togs att ett vykort alternativt deklar med ängsnejlikan som inslag skall tas fram. Lars Sjöström, Per Åström och Monica Jönsson fick i uppdrag att ta fram kostnader för anskaffning av nytt laxakvarie.

FÖR 50 ÅR SE'N

Metallflyet har nu också börjat uppträda i Njurunda. I Dingersjö, Värsta och Stångom har metallflyets larver under de senaste dagarna förekommit ute på betongvägen, där de manglats sönder av den livliga trafiken. I Juni har en ärtaker förstörts av larverna.

*

Metallfyet nar nu nått Tynderö och angripit potatis och kornåkrar i bl.a. Holmö. Skadeinsekterna upptäcktes ute på landsvägen i söndags. De har förflyttat sig i rask takt, angripande vad som kommit i deras väg!

FÖR 50 ÅR SE'N

24-7-96

Söråkers trädgårdsskola kan av allt att döma i år få skörda en hel del bananer, enligt vad ST erfarit. Det är första gången man där ute har lyckats få ett bananträd att blomma. De gula han- och honblommorna sitter på samma stock. Allt lovar gott för den första bananskörden!

*

7:45

Surströmmingsframställaren Jan Söderström hoppas på export

Ett team från ett japansk TV-program är på besök hos Oskars Surströmming i Tynderö.

Programmet har 14 miljoner tittare och Oskars ägare Jan Söderström hoppas naturligtvis att japanerna ska få upp ögonen för surströmming.

– De har smakat och tycker det var gott så det vore ju roligt att få exportera till Japan, säger han.

Ryktet om surströmming har spridit sig över världen, faktiskt ända till Japan.

Och på en japansk TV-kanal blev de så nyfikna att de nu har fyra personer i Tynderö för att dokumentera den sura strömmingen.

Under två dagar ska TV-teamet göra ett program om Oskars i Tynderö.

– De ringde mig i våras och frågade om de fick komma hit och jag sa naturligtvis ja, berättar Oskars ägare Jan Söderström.

Forskningsprogram

Men det är inte på ett matprogram japanerna arbetar utan ett forskningsprogram i stil med det svenska Vetenskapens värld.

– Vi åker runt i världen och letar efter den mat som luktar mest, berättar tolken Fuji Emi.

Med en mätare registrerar de hur mycket maten luktar och hittills leder surströmming.

Men japanerna låt sig inte avskräckas av lukten.

Reportern Goda Toshiyuki berättar att man i Japan framställer en liknande rätt av flygfisk.

Och han är mycket förtjust i surströmming.

– Mycket gott, jag hoppas jag får med mig några burkar hem, säger han.

Goda Toshiyuki tror att surströmmingen skulle kunna bli en försäljningsframgång i Japan.

– Vi äter mycket fisk och jag tror att japanerna skulle tycka om det, säger han.

Hoppas på japanskt intresse

Jan Söderström hoppas naturligtvis att programmet som har 14 miljoner tittare väcker intresset för hans produkt.

– Visst skulle det vara kul att exportera till Japan. Det är en obegränsad marknad. Det skulle bli ett lyft för hela den svenska fiskindustrin, inte minst för fiskarna. Och japanerna köper aldrig mindre än 500 000 enheter när de importerar något. Men vi får väl avvakta och se vad som händer.

Tilläggas ska att Oskars årsproduktion ligger på 300 000 burkar.

Surströmmingsskiva

Goda Toshiyuki vill prova mer surströmming. Jan Söderström plockar fram en fyra år gammal, väljäst burk.

Spadet sprutar in en flera meter lång stråle när burken öppnas.

– Mycket gott, klart bäst hittills, säger Goda Toshiyuki.

De andra tre är nästan lika förtjusta.

Jan Söderström är förberedd inför en eventuell export.

– Jag har tagit fram skinnfria filéer. Det skulle passa bra eftersom japanerna är väldigt känsliga när det gäller ben och skinn på fisk, säger han.

I kväll bjuds de japanska gästerna på en traditionell surströmmingsskiva med potatis, lök och tunnbröd. Så förhoppningsvis håller det vackra vädret i sig.

Anders Danielsson

Foto: RALF BERGMAN

***DET JAPANSKA TV-TEAMET** tyckte inte surströmming var särskilt exotiskt och de lät sig inte skrämmas av lukten. I Japan finns en liknande rätt och de var överens om att det kan finnas en marknad för surströmming i Japan. Från vänster tolken Fujii Emi, kameramannen Uchida Kenichi och producenten Ueki Yutaka.*

7:46

Simmar surströmmingen mot öst?

TORSDAG
15 augusti 1996

Nu har lukten nått ända till Japan

SIDORNA 16-17

LÅTER SIG VÄL SMAKA. *Ett team från ett japanskt TV-program är hos Oskars i Tynderö för att prova surströmming. Programmet har 14 miljoner tittare och kan öppna en ny marknad. Reportern Goda Toshiyuki blev överförtjust och lät sig väl smaka. – Det vore skoj om japanerna blir intresserade, det är en oändlig marknad, säger Oskars ägare Jan Söderström.* Foto: RALF BERGMAN

DEN JAPANSKE REPORTERN *Goda Toshiyuki blev genast förtjust i surströmming. Oskars ägare Jan Söderström hoppas naturligtvis att fler japaner får upp ögonen och att en ny marknad öppnas.*

JAPANERNA TROR ATT *det kan finnas en marknad för surströmming i Japan. De berättade att de har en liknande rätt som framställs på flygfisk.*

DET JAPANSKA TV-TEAMET *jobbade noggrant och metodiskt. Reportern Goda Toshiyuki och producenten Ueki Yutaka mäter ljuset innan de tar en närbild på en burk.*

7:47

SOMMARENS HÖJDPUNKT. *– Det här är det bästa man kan göra på sommarlovet, säger Erik Olsson till höger och Antonis Forsén håller med. De var två av 14 deltagare på helgens dykläger på Åstön.*

Foto: MICHAEL BERGGREN

Vått läger på Åstön

Något badväder har det inte varit i sommar, men det bekymrade inte de 14 deltagarna på helgens dykläger på Åstön.

– Det här är det bästa man kan göra på sommarlovet, säger Erik Åhlén innan han försvinner under ytan.

De så kallade äventyrssporterna som bergsklättring, mountainbike och inte minst dykning får fler och fler utövare.

Det är sporter som innehåller moment av spänning och som lämnar mer utrymme åt utövaren. Inget taktiksnack eller någon tränare som ger order från sidlinjen.

I helgen samlades 14 medlemmar Sundsvalls sportdykarklubb Lagun på Åstön för sitt årliga sommarläger.

– Det är ungdomar mellan 10 och 14 år som är med, berättar en av ledarna, Jonas Westberg.

– Det är roligt både för dem och oss att dyka en hel helg.

Kallt i vattnet

Än så länge är det bara fridykning som gäller, alltså dykning utan lufttuber. I övrigt är det samma utrustning med snorkel, cyklop, simfenor och naturligtvis en värmande våtdräkt.

– Det är bara tio grader varmt i vattnet så utan våtdräkt skulle det bli för kallt, säger Jonas Westberg.

De som är med på lägret får lära sig grunderna för dykning för att så småningom börja dyka med tuber.

Totalt har Sundsvalls sportdykarklubb fem läger i sommar. Bland annat har man varit till Norge i en vecka, men lägret på Åstön, närmare bestämt Skeppshamn. återkommer varje år.

– Det är en bra plats att hålla till på, säger Jonas Westberg.

Erik Åhlén har dykt i några år och är en entusiastisk fridykare.

– Det här är ungefär det roligaste man kan göra på sommarlovet, säger han.

Relativt billig sport

Jonas Westberg menar att dykning är en relativt billig sport, jämfört med till exempel ishockey.

– En våtdräkt kostar ungefär 1 000 kronor, men dem kan medlemmarna i klubben låna av oss. Det enda de behöver köpa är simfenor, snorkel och cyklop, berättar han.

Men när det är dags för dykning med lufttuber blir det dyrare. Från 10 000 kronor och uppåt kostar en komplett utrustning.

– Men det är grejor som man kan ha under många år. Det är inte som i ishockey där man måste köpa till exempel nya skridskor varje säsong.

Säkerheten är hög. Av de 14 som är med på lägret är sex ledare. Och det är sällan det sker några olyckor.

– Om det någon gång inträffar en olycka beror det på dumdristighet och vi har klarat oss från olyckor, säger Jonas Westberg.

Anders Danielsson

KLART FÖR DYKNING. *Grabbarna hämtar luft och sedan försvinner de ner under ytan igen. Att det bara är tio grader i vattnet spelar ingen roll. Från vänster Antonis Forsén, Mikael Spontan och Erik Olsson.*

FÖRBEREDELSER. *Antonis Forsén och Erik Olsson gör sig i ordning för att dyka. Ledaren Micke Eneryd hjälper grabbarna med utrustningen.*

FÖDELSEDAGAR

15-8-96

70 år

70 år fyller på lördag civilingenjör Tor Corneliussen, Rosböle, Tynderö.

Han är född i Fredrikstad i Norge och tog civilingenjörsexamen i kemi vid Norges Tekniske Högskola i Trondheim 1951.

De tio första åren efter utbildningen arbetade han inom gummi- och plastindustrin i Norge.

1961 kom han till Stockviksverken, där han i 25 år var chef för materialutvecklingslaboratoriet i Kema Nord Plaster.

När Norsk Hydro köpte PVC-delen från Kema Nord flyttade han till Hydros Industricentrum i Porsgrunn, Norge, där han perioden 1986 och fram till pensionsåldern 1991 byggde upp och var chef för ett brandforskningslaboratorium för plaster.

Han har i hela sin yrkesmässiga karriär varit mycket aktiv i internationella kommittéer för standardisering av plast.

Från att han var 12 år och till 60 års ålder har han varit aktiv orienterare.

Sedan dess är skogspromenader och cykling med terrängcykel motionsformer han helst utövar.

Högtidsdagen firas i Norge.

7:48

LÖRDAG
10 augusti 1996

ALLTID LIKA KUL. *Kerstin Hamnberg och Sten Rohlin besökte Ånäsparkens countryfestival för fjärde året i rad. – Det är alltid lika kul att dansa till countrymusik, säger Kerstin Hamnberg.*

Foto.: MICHAEL BERGGREN

Cowboyfest i Kovland i helgen

HUVUDATTRAKTIONEN. *Kicki Danielsson och Roosarna var huvudattraktionen i Kovland i går kväll.*

Just nu är det glada dagar för Sundsvalls alla countryfantaster.

I Ånäsparken i Kovland är det countryfestival i helgen, och i går inleddes festligheterna med Kicki Danielsson och Roosarna.

Att det var country som var temat i går kväll i Ånäsparken gick inte att ta miste på.

Flera av besökarna hade klätt upp sig i bästa western-stil med cowboyhatt och rätta sortens skjortor.

Fredrik Marell var en av alla killar i hatt.

– Countryfestivaler är kul. Egentligen tycker jag bäst om lite äldre countrymusik, men Kicki och Roosarna är också helt okej, säger Fredrik.

I dag fortsätter countryfestligheterna. Det blir uppträdande på scenen, och sedan kommer bland annat Mats Rådberg och Rankarna att uppträda.

Åsa Jansson

DAGENS ROS

... vill vi ge till sångparet **Gurli och Kjell Eliassen,** Göteborg, **Seth Hägglöf,** Tynerökören, **Eva Sundelin-Isaksson** och värdinnan för Hyddan-kaffet, Karin Eriksson. En oförglömlig kväll med programmet " Från operett till andlig sång". Inte att förglömma den fortsatta träffen i Hyddan med kaffe, mera sång och en del små överraskningar. Tack till er alla som kom och fyllde Tynerö kyrka.

Till vår ständige auktionist Nisse Högstedt, som varje år ställer upp på vår auktion, riktar vi också ett varmt tack. Rosor även till alla som skänkt prylar av allehanda slag, för kaffe och bröd och alla ni som gång efter annan ställer upp och jobbar. Varmt tack!.

...Rosor till nyanhälda faddrar och till ledarna för de olika "Mitt på dagen-träffarna" för att vi fått vara med och för de gåvor vi fått mottaga genom er.

För allt detta tackar vi på VOSA-Hjälpens vägnar, **Anna-Greta och Sonja.**

28-8-96

• Vi vill fira **Max Holm** som är vårt minsta gullgunge och den 1 september fyllde han 1 år. Vi som firar dig Max är farmor och farfar på Tynderö.

Röda Korsets öppet hus med Halmtillverkning startar i mitten av sept.

Blomstervandring
Lördag 31 augusti
Samling vid Hembygdsgården
(Kyrkskolan) kl 11.00
Medtag ev flora och fika
Ledare Karin och Klaus Oestereicher
Välkomna
Tynderö Hembygdsförening

INGA VINNARE? Nyss såg vi roddtävlingarna från OS i Atlanta men ingen bar sig åt som i det här ekipaget som deltog i roddtävlingen under Åstödagen.

FOTO: HÅKAN HUMLA

Tunnbrödsbakning
21 tim 655 kr exkl mat
Anmälan och besked om start
- kontakta Bengt Nordlöf tel 423 44

Lapptäckes-kurs
7 ggr 450 kr exkl mat.
måndagar med start 30 sept
kl 19.00
Ledare: Åsa Högstedt
Några platser kvar !

7:49

Killingen föddes i januari. Går allt enligt planerna ska hon själv få en liten killing i januari. Men än får hon vara liten och krypa upp i Eina Holmlunds famn hemma på gården i Tynderö. FOTO: BO HOLTSTAD

Kelig källa till mese och camembert

TYNDERÖ

Getter är inte dumma.

De äter allt och mjölkar duktigt.

– Och har man en gång skaffat sig getter är det svårt att vara utan. Det är som ett gift, säger Eina Holmlund i byn Ångesland i Tynderö.

Hon har 17 vuxna getter. Av mjölken gör hon camembert, vitlöksost, grönpepparost, färskost och lagrad ost.

Geten är kanske människans första husdjur.

Redan för 9000 år sedan hade människor tama getter.

Eina Holmlund har haft sina getter i sju år.

Både hennes mamma och mormor hade getter, och kärleken till getter finns förmodligen i hennes gener.

Kanske har jag det också, fast jag aldrig har varit i närheten av getter förut. Men de känns bekanta på något vis.

– De är "människovänliga", säger Eina.

Nosarna är ofattbart lena, ögonen är väna och de utstrålar någon slags visdom. Precis som om de har sett människans hela register. Allt från den ömkliga och sköra personen till den stora och starka.

Vi hör liksom i hop.

Det lär finnas 526 miljoner tama getter ute i världen.

De har dyrkats för sin livskraft och fruktbarhet.

Och de har fördömts för sina sattyg.

Satan fick sina horn och klövar efter getabocken, och under medeltiden tog prästerskapet avstånd från geten som var "ett liderligt och skamlöst djur, alltid brinnande efter samlag."

Geten har varit syndabock och offerdjur.

Bocken luktar

Och den har säkerligen räddat livet på åtskilliga barn. För geten var allmogens "fattigmansko". Hon ger alltid en skvätt mjölk även om hon tvingas leva på bark och kvistar under en hård vinter.

Einas 17 getter står i hagen och äter hö. Den här veckan har de besök av en inlånad bock. Han är sju år, stor och raggig.

– Skamlös är han då inte! Han är erfaren och vet precis när geten är brunstig och villig att ta emot honom. Diskret tar han henne åt sidan och gör det han ska. Sedan lämnar han henne ifred, berättar Eina.

Fast hon skulle aldrig drömma om att vända bocken ryggen.

– Alla bockar kan komma och knuffas. Man ska aldrig lita på en bock, säger hon. Och de luktar så illa...

Om bocken har skött sig väl ska alla de 17 getterna snart vara dräktiga och " få sina killingar i januari.

– Det är så rörande att se getter killa. När det är dags för en get kommer alla de andra och ställer sig i ring kring henne, för det får inte hända killingen något. För mig känns det som om livet börjat på nytt.

Förstföderskorna brukar få en killing, två-åriga getter brukar få två.

En gång om året killar de. På så sätt hålls mjölkproduktionen i gång.

Mycket kraftfoder

Vill man få ut jättemycket mjölk så ska geten ha mycket kraftfoder. Då kan hon ge fem liter per dygn. Efter ett par år är de utslitna och slaktfärdiga.

Eina nöjer sig med 1,5–3 liter per dygn. Getterna får lite mindre kraftfoder och sparar på så sätt sina kroppar.

– Mina getter blir 5–6 år.

Av mjölken gör Eina olika sorters ostar. Camembert, färskost, lagrad ost, vitlöksost och grönpepparost. Av vasslan kokar hon mese.

Ostarna är ganska milda men har ändå en speciell smak som dröjer kvar i gommen.

Dessutom är getterna trevliga djur. Sällskapliga och kelsjuka.

Och utrotningshotade i Sverige, enligt EU.

– Så farligt kan det inte vara. Jag känner massor med folk som har getter, säger Eina Holmlund i Tynderö.

Hon har 17 vuxna getter, och hon älskar dem så mycket att hon inte kan tänka sig ett liv utan dem.

"Har man en gång skaffat sig getter är det svårt att vara utan"

Och du tjänar stora pengar på det här?

– Ha! Vi har investerat i mjölkmaskiner och ett eget litet gårdsmejeri, och när vi har betalat av lånen så kan det gå runt. Då kan förtjänsten av ostförsäljningen räcka till kraftfoder, säger Eina.

Användbara

Nu har inte Eina sina getter för att tjäna pengar.

– Det är ett sätt att leva, säger hon.

Getter är smarta. Det vet alla som bygger getstängsel. Haspar

7:50

Jag är vaksam och håller ett getöga

Geten har varit människans följeslagare i minst 9000 år, och det lär finnas 526 miljoner getter ute i världen. I Afrika står getterna för 17 procent av mjölkproduktionen. Här i Sverige produceras det väldigt lite getmjölk – men kanske blir det mer, för en del mjölkallergiker lär tåla getmjölk. **FOTO: BO HOLTSTAD**

räcker inte för getterna registrerar hur människorna öppnar grindarna och lär sig själva att öppna.

– Jag måste ha spännband, säger Eina.

Och det här med att "hålla ett getöga" på något är fullständigt begripligt, om man känner getter. De är mycket vaksamma och ser allt.

Slitstarkt garn

Så är de mycket användbara.

Raggen stöter bort fukt, och förr spann man ofta in getragg i ullen, för att få ett slitstarkt garn till just raggsockor.

Raggen duger även till pensselborst och möbelstoppningar.

Skinnet är fint och rökt bog lär smaka gott.

På 1500-talet ansågs killingkött vara en delikatess.

Mjölken och urinen användes som läkemedel av Gustav Vasa.

Hornen har fungerat som korvstoppare, kruthorn, bägare och blåsinstrument.

Den svenska lantrasen av get finns med på EU:s lista över utrotningshotade husdjur i Sverige.

Enligt jordbruksverket ska det finnas runt 2.000 getter i Sverige, och det är lite. 1927 fanns det 66.257 getter.

Exakt hur många det finns i dag är det ingen som vet, för ingen har räknat med "hobbygetterna".

Dessutom finns det minst 60.000 getter i Norge, och de ser ut som de svenska getterna.

Och hade Norge varit med i EU hade inte de svenska getterna klassats som utrotningshotade. 62.000 getter i Norden är inte så dåligt.

Duktiga buskröjare

Getter är även duktiga som gräsklippare och buskröjare.

Men man får tänka på att skydda stammar på de träd man vill ha kvar innan man släpper in getter i en hage. De är fenomenala på att gnaga bort bark – fast inte har några tänder i överkäken.

– De äter precis allt. Där en get har gått fram blir det öken. De äter till och med saltlakrits, säger Eina.

KIRSTEN BJERKNES

Eina Holmlund i Tynderö tycker mycket om sina getter – och de gillar henne. Det syns tydligt.

7:51

Solig hembygdsdag på Torkarls

Arne Ahlman från Sörberge kom till Torkarlsberget i Matfors med sin egenhändigt tillverkad nyckelharpa. FOTO: HÅKAN HUMLA

Torsdag 22 augusti 1996

De firade skolstarten med hamburgare

Malin Nordin och Maja Jacobsson tar för sig av sin första skollunch, hamburgare med potatismos och sallad.

Sofie Mellberg t.v. åt sin första skollunch med sina äldre klasskamrater Malin Vikström, Sara Olofsson och Anna Lundberg i nämnd ordning runt bordet.

SÖRÅKER

I går var det dags för 283 sjuåringar att börja skolan i Timrå kommun.

Lite spända och mycket förväntansfulla tog de plats i sina bänkar för sin första skoldagen.

I Söråker var det 62 nybörjare i de åtta åldersintegrerade klasserna. Varje elev har fått en fadder och en fadder-fadder att luta sig mot den första tiden, klasskamrater som är ett respektive två år äldre.

22-8-96

7:52

Gruppreklam til
Hushåll i Hässjö-T
församlinga

Kyrkbladet
för Dig i Hässjö och Tynderö församlingar
september 1996

****

Följ med Tynderökören på sommarens kyrkresa till Hälsingland! Söndag 1/9

Avresa kl. 07.45 från Åstön och färden går till Hälsingland.

I Njutångers kyrka sjunger Tynderökören under Seth Hägglöfs ledning vid hembygdsdagens 11-gudstjänst där också ortens dragspelsklubb medverkar.

Därefter går färden till Järvsö och Stenegård, där vi avnjuter ett sill- och salladsbord med varmrätt och tillbehör.
Efter lunchen ges tid för att besöka Stenegårds hantverkare, utställningar, leksaksmuseum, Barnens Djurgård, den vackra Örtagården mm.

Övriga sevärdheter som vi hoppas hinna med;
Järvsö kyrka, Stensme´n i Delsbo, Bror-Eric i Bjuråker och Avholmsbergets utsikt i Friggesund vid Norrdellen.

Kaffe på hemvägen dricker vi i det fria.

Beräknad hemkomst kl. 20.00.

Resan, inklusive måltid och två fika, erbjuds till ett subventionerat pris av 150.-, vilket betalas i bussen.

Chaufför med mikrofon är Lennart Isaksson.

Anmälan till Pastorsexpeditionen tel 408 20 vardagar kl. 9-12.

Välkommen med på en trevlig och innehållsrik dag av samvaro och upplevelser!

Eva Sundelin Isaksson, kyrkoherde

16-10-96

Än finns ingen slutnota för Y-et

TIMRÅ

För ett år sedan demonstrerade närmare tusen timråbor mot byggandet av Y-et. De ansåg att pengarna borde läggas på angelägnare saker.

Fortfarande har varken demonstranterna eller Timrås folkvalda politiker fått slutnotan för bygget. Till dags dato har själva bygget dragit 13.842.900 kronor i direkta kostnader. Av detta belopp har 1.843.000 kronor flutit in som statsbidrag.

När Y-et först dök upp skulle det kosta maximalt 5 miljoner för Timråborna. Merparten skulle flyta in i form av sponsorsbidrag från olika företag.

Successivt under byggtiden blev den färgstarka jätteskulpturen allt dyrare.

Ännu finns ingen slutredovisning hos kommunen. När statsbidraget räknats bort ligger nettokostnaden för Timråborna på ganska precis 12 mijoner. Den slutliga redovisningen återstår.

Med räntor och driftkostnader kostar det 1,3 miljoner per år att äga och driva denna informationsanläggning intill Deltavägen.

Några sponsorer har ännu inte dykt upp i räkenskaperna.

Pengarna till bygget har tagits via anslaget för sysselsättningsbefrämjande åtgärder. Mycket av denna sysselsättning gick till arbetskraft som inte var bosatt i Timrå, beroende på att så många moment krävde speciellt utbildad arbetskraft.

TYNDERÖ

Ulla och **Paul-Erik Arnold-Larsen** har köpt Åstön 1:4 av Frans Arne Wilhelm, Tullgatan 3, Sundsvall, för 750 000 kronor. Taxeringsvärde 426 000 kronor.

22-8-96

VIGSEL

I Hässjö kyrka *vigdes Mikael Sjöstedt och Lilian Lagergren. Vigseln förrättades av prästen Anders Lindberg brudparet. Uppvaktades av tärnan Maria Sjöstedt och marskalken Christer Lagergren.* Foto: LENNART LUNDBERG, LENAR-BILD, TIMRÅ

SVE

VILLA MED SJÖBOD VID HAVET

Belägen vid Tynderösundet på 8.532 kvm tomt som sluttar ner mot havet. Välhållen villa med stort "lantkök" m. utg. till uteplats, vard.r. allrum och 3 sovrum. Sjöbod uppförd 1988 med ett isol. rum. Ett stort uthus 10x9 m. **Pris: 895.000:-.**

21-9 96

LÖRDAGSÖPPET 11-14

Hörnet Köpmangatan–Esplanaden, Sundsvall. Tel. 060-15 04 00

Nya medarbetare

1-10-96

Tomas Roos
Kommer från Permobil, där han arbetat med systemutveckling i maskinnära miljö.

Cap Programator har bytt namn till Cap Gemini

Nu är vi samlade under ett namn och en logotype, i hela världen.

Cap Gemini är ett av världens största IT-tjänstföretag med 32 000 anställda i 17 länder. Här i Norden är vi cirka 3 000 medarbetare.

22-8-96

FÖR 25 ÅR SE'N

*

Gunnar Knaust är i stan – eller rättare sagt ute på Tynderö. För var skulle han vara, när han kommer till Sverige, om inte i sin sommarstuga därute vid Värkansviken. Gunnar gör en sverigevisit med ett par års mellanrum.

*

Årets spannmålsskörd väntas uppgå till 5.600 milj. kr och därmed den största genom tiderna. En av förklaringarna är att stora arealer som tidigare var vall har frilagts och nu kan utnyttjas till odling av fodersäd.

BENGT-OLOF

28-9-96

FÖR 50 ÅR SE'N

Fiskeläget i Tynderö har i år fått ett välkommet tillskott i sin näringsutövning. Ett helt nytt surströmmingssalteri, vederbörligen "provkört" och befunnet utomordentligt gott samt mycket välkommet för dem som har med inläggningen av den åtrådda delikatessen att göra.

*

7:53

Hembygdsgård med såpdoft

Under de senaste månaderna har Kurt Johansson, Bengt Nordlöf, Helene Ericsson och Susanne Hedenskog arbetat med att rengöra, inventera och katalogisera gamla bruksföremål på hembygdsgården i Tynderö. FOTO: FRANZISKA EGGER-NILSSON

TYNDERÖ

Runt midsommar började de tre ALU-arbetarna Kurt Johansson, Susanne Hedenskog och Helene Ericsson arbetet med att rengöra, inventera och katalogisera gamla föremål på hembygdsgården på Tynderö.

Nu, några månader senare, är borden i den före detta skolsalen fyllda av såpdoftande bruksföremål från jordbruk och fiske.

– Hur ska vi få ordning på allt detta? Det var den första tanken när vi började anställningen på hembygdgården, säger Helene Ericsson.

Tre decennier sedan

Hembygdföreningen på Tynderö startade för snart tre decennier sedan. Samtidigt började människor lämna in föremål på hembygdsgården. Föremål som de ville ha kvar på bygden.

Sedan dess har hundratals snickarverktyg, symaskiner, möbler, vävstolar, redskap för linhantering och mycket annat samlats på den oinredda övre våningen på bygdegården i det före detta skolhuset.

– Tyvärr gjordes inte alltid anteckningar om vem som lämnat eller vad föremålen används till, säger Bengt Nordlöf orförande för hembygdsföreningen på Tynderö sedan 1983.

Inga pengar

Behovet av att rengöra, inventera och katalogisera föremålen på hembygdgården har funnits sedan länge. Men inga pengar. Detta löstes med hjälp av tre halvårslånga ALU-anställningar.

– Det var svårt att hitta rätt personer till jobbet. En flicka, till exempel, var damm-allergiker. Så det gick bara inte.

Damm i stora mängder var också vad Susanne Hedenskog, Helene Ericsson och Kurt Johansson mötte när de skulle försöka ordna upp föremålen på hembygdsgården. Men ordnat blev det med hjälp av dammsugare, trasor och såpa.

Medan inventeringsarbetet pågick tackade hembygdsföreningen ja till ett erbjudande om att tömma de nedlagda skolorna i Sörvik och Strand på matrial.

Resultatet blev att böcker, plancher, skolbänkar och annat kördes till bygdegården på Tynderö.

Katalogiseras i databank

– Nu är allt skolmatrial rengjort och insatt i skåp och hyllor. Liksom bruksföremålen som fortfarande lämnas in, säger Susanne Hedenskog.

För Susanne, som ursprungligen kommer från Göteborg, tycker att hon lärt känna tynderö-bygden genom arbetet på bygdegården. Men vid årsskiftet är ALU-tiden slut för henne och de andra.

Fortfarande återstår åtskilligt arbete med katalogiseringen. Alla föremål ska registreras i en databank och därmed bli tillgängliga för allmänheten. I denna databank har varje hembygdsgård och typ av föremål ett standardiserat nummer.

När detta arbete är klart finns flera uppgifter kvar att lösa på hembygdsgården på Tynderö.

Det ena är att ta reda på vad några av föremålen använts till. De som visste har gått ur tiden.

– Sen börjar arbetet med att inreda den övre våningen till muséum. Där hoppas vi inom några år kunna visa föremålen, säger Bengt Nordlöf.

FRANZISKA EGGER-NILSSON

21-8-96

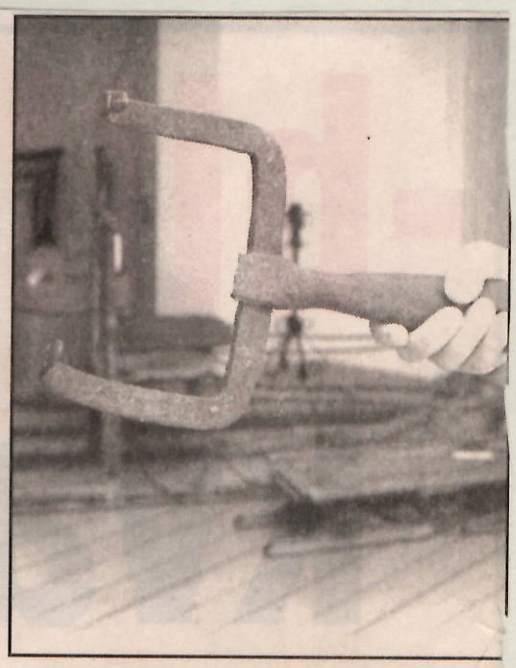
Inför skolstarten

På torsdag börjar skolan igen. Den 3 juni hade Söråkers skola en gammaldags skoldag, där barnen i 3:e klass fick klä ut sig och ha med sig matsäck till skolan, precis som förr i tiden. Från vänster: Veronika Örnbom, Kalle Högstedt och Nikolina Lundgren. Kolla in Kalles unikabox.

Den gamla sparken är ett av hundratals föremål som rengjorts med såpa och vatten av Helene Ericsson och Susanne Hedenskog.

Vad detta föremål har använts till har Bengt Nordlöf inte en aning om. Kanske användes redskapet i en kolmila.

7:54

Miljövänlig vecka i Tynderö

Tisdag 1 oktober 1996

Margareta Decker, anställd på Tynderö bygdegård, är en av många som kommer att berätta om årets miljövänliga vecka. En vecka med mängder av tips för den som vill spara energi och pengar.

FOTO: FRANZISKA EGGER-NILSSON

TYNDERÖ

All verksamhet ska inte koncentreras till Vivsta. Det anser Sandra Söderquist på miljö-och byggnadskontoret och konsumentvägledaren Gerd Nordenberg-Pettersson på Timrå kommun.

Därför har de valt att anordna årets miljövänlig vecka på Tynderö bygdegård med temat "att spara energi och pengar".

Igår, måndag, var skärmutställningen ännu inte riktigt komplett på Tynderö bygdegård. Bland annat saknades matrial från miljö-och byggnadskontoret om energisnåla vitvaror märkta med symbolen Eloff Strömsnål.

– Det matrialet kommer senare under dagen, berättar Margareta Decker som är anställd på bygdegården och visar på bordet med skrifter och annat från Närings-och Teknikutvecklingsverket Nutek.

Pengar att hämta

För den som vill veta mer om hur man spar energi och därmed pengar finns mycket kunskap att hämta på Tynderö bygdegård. Dels kan konsumenterna läsa sig till viss information i skrifterna men också studera en skärmutställning.

Skärmutställningen berättar bland annat om energi-användningen i vardagen, vad den kostar, hur man läser elräkningen och vad konsumenten själv kan tänka på för att minska kostnaderna.

Enkla tips leveras till konsumenterna om till exempel användning av termostater och regelcentraler, eller svårare som att tilläggsisolera tak och väggar. Mellan 10 och 30 procent av energin går ut denna väg.

– Dessutom finns det lästips för de intresserade om till exmpel vedhuggning, solvärme, bränslepumpar och vindenergi, säger Margareta Decker.

Öppet hus

Utställningen kompletteras med öppet hus, en avslutande maskeradfest och föreläsningar. Bland annat om vindkraft, solenergi och information från Norrlands Energi.

Besökarna får också tillfälle att studera en solfångare som tillfälligt ställts upp på en släpvagn utanför Tynderö bygdegård. Eloff Strömsnålmärkningen kommer från Nutek och garanterar att vitvaran är energisnål.

FRANZISKA EGGER-NILSSON

***MILJÖVÄNLIGA VECKAN** på Tynderö bygdegård innehåller både föreläsningar och utställningar. – Och på lördag blir det fest med maskerad, säger Margareta Decker.* Foto:RALF BERGMAN

Föredrag och maskerad på miljövänlig vecka i Tynderö

Miljövänliga veckan är i full gång i Tynderö.

Det handlar mycket om hur man kan värma upp sitt eget hem på ett sätt som inte skadar naturen.

Miljövänliga veckan är ingen nyhet. Den har ordnats flera gånger tidigare, men det här är första gången som den läggs i bygdegården i Tynderö.

Fram till på söndag håller en utställning på. I den finns information om vedeldning, el, värmepumpar, energieffektivisering och energisparande.

Olika aktiviteter

Dessutom har man ställt upp en solfångare på gårdsplanen.

Förutom utställningen är det varje dag någon typ av aktivitet. I går berättade Norrlands energi om el i din vardag och i kväll håller Stig Österman ett föredrag om elenergi.

Rensa sly

På lördag passar man på att göra höstfint runt bygdegården. Då hjälps Tynderöborna åt med att rensa bort sly och få lite öppna landskap.

Miljövänliga veckan avslutas med fest och miljömaskerad på lördag kväll.

***NU BULLAS** det upp för miljövänliga veckan i Tynderö. På bygdegården bjuds det på utställningar, föreläsningar och Margareta Deckers hembakta bröd.*

7:55

ST 19-10-96

Konsthallen dyrare än väntat

TIMRÅ

Driftkostnaderna för Midlanda Art Center, konsthallen som byggs i anslutning till den nya flygterminalen, beräknas bli tre miljoner kronor per år, netto. Det är under förutsättning att man får 40.000 besökare som vardera betalar 20 kronor i entré. Utan entréinkomsterna beräknas driften kosta 3,8 miljoner kronor.

Kulturförvaltningen i Timrå har tagit fram kalkylen som underlag för den pågående budgetberedningen.

De tyngsta posterna är personalkostnader och räntor. En heltidstjänst som chef beräknas kosta 360.000 kronor per år.

Månadslönen är beräknad till 30.000 kronor. 2,5 assistenttjänster kostar sammanlagt 560.000 kronor, en halvtidstjänst som lokalvårdare 120.000 kronor. Lika mycket beräknas en halvtidanställd hantverkare kosta. Till detta kommer sociala avgifter med mera. Lönekostnaderna hamnar totalt på drygt 1,6 miljoner kronor.

Bygget betalas till största delen av kommunen och är beräknat till 14 miljoner kronor. Räntekostnaderna har med den summan som grund satts till 1,1 miljoner kronor i dagens ränteläge.

Dyr belysning

Dessutom tillkommer investeringskostnader för inredning och utrustning. Här märks bland annat datorer och program för 1,4 miljoner kronor. På datorskärmarna ska besökarna kunna hämta fram uppgifter om den utställda konsten och de medverkande konstnärerna. Den speciella belysningen är också en tung post, en halv miljon beräknas den kosta. Den förefaller också dra ovanligt mycket el, där den årliga kostnaden uppges blir 225.000 kronor.

Trots att Timrå kommun svarar för de merkostnader som konsthallen orsakar terminalbygget, så har man ändå i avtal med Luftfartsverket förbundit sig att betala en hyra på 50.000 kronor per år till verket.

– Vi har reagerat för den posten men fått uppgiften bekräftad av kommunkansliet, säger Nil-Erik Ågren som svarat för sammantställningen till budgetberedningen.

Även den höga kostnaden för datorinstallationen har ifrågasatts men bekräftats av projektledningen.

Midlanda Art Center får en golvyta på 960 kvadratmeter. Den beräknade inflyttningen är satt till den 1 augusti nästa år. Konsthallen är tänkt att vara öppen alla dagar utom måndagar mellan klockan 10 och 18.

TORBJÖRN ELVERHEIM

Byggandet av Midlanda Art Center är i full gång. Nu visar det sig att driftskostnaderna för konsthallen kommer att bli betydligt högre än beräknat. FOTO: BO HOLTSTAD/ARKIV

ST 19-9-96

Miljöbelönad butik i Söråker

Under drygt ett halvt års tid har handlarna Jeanette Ivarsson och Per Boström arbetat hårt med att miljö-anpassa sortimentet. Nu har deras butik blivit den första med miljö-diplom i Timrå.

FRANZISKA EGGER-NILSSON

SÖRÅKER

Nu har Timrå fått sin första butik med miljödiplom. Det är Ica Stammen i Söråker. Där har ägarna Jeanette Ivarsson och Per Boström tillsammans med personalen jobbat hårt under drygt ett halvt år för att få den största delen av sortimentet att klara tuffa miljökrav.

– Drivkraften är vårt eget personliga intresse. Vi vill att våra barn och barnbarn ska ha en bra livsmiljö, säger Per Boström.

I januari i år köpte han och sambon Jeanette Ivarsson Icabutiken i Söråker. Nästan genast började miljösatsningen med en inventering av samtliga varor enligt de normer som satts upp centralt av Ica.

Utökar sortimentet

Första steget har varit att gå igenom kemartiklar som tandkräm, tvättmedel, tvål och andra rengöringsmedel.

Ett annat krav är att butiken ska utöka sortimentet med Kravmärkta varor.

– Butiken klarar kraven med råge. Nu är 96 procent av alla kemiartiklar märkta med bra miljöval.

För att klara kraven får bara en kemisk produkt i affären vara utan miljömärkning, säger Cecilia Lindqvist miljöledare för Ica på region norr.

Diplomet till Stammen

Det blev hon som tillsammans med säljkonsulenten Gun-Marie Johnsson delade ut miljödiplomet till Ica Stammen i Söråker på onsdagen.

En belöning för att butiken också allt mera satsar på lokalt odlade produkter. Nötkött köps till exempel in från en Hässjöbonde vars namn står på produkten.

För framtiden hoppas Jeanette Ivarsson och Per Boström att utöka sortimentet med lokalt producerade produkter för att kanske bli en av kommunens pilotbutiker för ett aktivt miljöarbete.

FRANZISKA EGGER-NILSSON

KALLBÄCKEN, *en flitigt använd avrättningsplats i länet. Här skedde den sista avrättningen 1866, av mördaren Petter Hedin från Ljustorp.*

Foto: ARNE HENRIKSSON

Här ligger länets

Flera av avrättningsplatserna har legat intill den gamla Norrstigen.

Hit hör till exempel den flitigt nyttjade galgbacken vid Kallbäcken, intill Kallbäckstjärnen mellan Bye och Öje utanför Härnösand.

I det området fanns för övrigt ytterligare ett antal kända avrättningsplatser.

– Förklaringen är att det ofta gick en lång tid mellan avrättningarna, kanske 30 år, och då bytte man ofta ut platserna, säger kriminalhistoriken Lennart Selling.

Svårt veta exakta läget

Det är heller inte alltid man vet det exakta läget. Att en avrättningsplats legat vid Kallbäcken är dock klarlagt.

Dessutom den sista avrättningsplatsen i länet. Flera mördare avrättades under 1800-talets mitt på platsen.

År 1860 avrättades till exempel två personer, en man och en kvinna.

– Det ena fallet gällde Sara

7:56

Tynderö

Tynderö kyrka: Sönd 14 Familjegudstjänst m. "Öppet Kyrkisfamiljerna" och Juniorerna. Församlingens barnledare: Catharina o. Veronica. Präst Eva S Isaksson. Kantor Seth Hägglöf. Vi dukar upp ett skördebord i koret. Bibel- och bokutdelning till 6- o. 9-åringar. Sång och glad gudstjänstgemenskap. Kyrkkaffe i vapenhuset. Onsd 18.30 Skörde-vesper i kyrkan som inledning av årets traditionella skördefest. Sång: Tynderökören samt solisterna Gerd, Roland och Malte, Jossi och Linda. Körledare: Seth Hägglöf. Andakt Eva S Isaksson. Avtacknig av avgående körsångare samt barnledaren Mona Christmansson. Därefter fortsätter gemenskapen i **Hyddan** med själva skördefesten. Servering, lotteri samt auktion av skördegåvor. Gåvor mottages tacksamt! Auktionist Bengt Nordlöf. Intäkterna delas lika mellan Svenska Kyrkans Mission samt Tynderö församlingsverksamhet. Inbj: Kyrkorådet.

Tynderökörens ledare Seth Hägglöf, till höger, och ordförande Bengt Nordlöf flankerar avtackade barn- och ungdomsledaren Mona Christmansson. FOTO: NIKLAS MODIG

Hög- och skördetid i kyrka och hydda

Få är så måna om sin bygd som Tynderöborna. I onsdags slöt de upp både i kyrkan och i Hyddan till en skördevesper i kölvattnet av den Tacksägelsedag vi firade i söndags.

STRÖGET

– Här skall vara glädje och tacksamhet, sa kyrkoherde Eva S. Isaksson när hon inledde det välkomponerade program som kantorn och körledaren Seth Hägglöf stod bakom.

Tacksägelsen kom redan i första psalmen och blev än påtagligare när kyrkorådets unga ordförande Karin Öhlund överräckte guldmedalj med inskriften "Musica Sacra" till makarna Ellen och Bertil Öberg. I 63 år har Ellen och i 34 år har Bertil medverkat i Tynderökören.

– Sjunger ni hemma i Skilsåker tillsammans, undrade Flanör, men fick veta att en bas och sopran inte går så bra ihop.

– Har något förändrats på alla dessa år?

– Rytmen är svängigare nu, sa Ellen och det märktes minsann i ett av körens nummer.

Bertil prisade den gemenskap alla körsångare upplever.

Märta Andersson avtackades med en silvernål för elva år i kören. Ungdomsledaren Mona Christmansson, som verkat i Hässjö och Tynderö församlingar, hyllades av Eva S. Isaksson, som överräckte en keramikskål och ett collage med bilder av de lokaler där Mona arbetat.

Eva kyrkoherde gav oss sanktion att applådera kören efter välförrättat värv, men redan efter Linda Öhlunds och Josefine Hägglöfs "Amacing grace" kunde vi inte hålla oss. Själv kliade mina handflator redan efter Gerd Holms och Malte Sjölunds duett "Min fader vakar över mig".

Kyrkoherden talade om morötter och andra jordens gåvor som en övergång till skördeauktionen i Hyddan.

Tillsammans har de sjungit i Tynderökören i nära 100 år, makarna Bertil och Ellen Öberg. Guldmedalj till båda med inskriften "Musica sacra".

Mång- och bisysslare tog hand om klubban.

I församlingshemmet Hyddan blev det kaffe och bröd och munter samvaro tills mång- och bisysslaren Bengt Nordlöf slog klubban i bordet. Han är ordförande både i Tynderökören och Hembygdsföreningen förutom att han är biodlare och livligt anlitad auktionist.

Borden dignade av alla jordens håvor och behållningen av alla dessa gåvor delades lika mellan Svenska Kyrkans Mission och Tynderö församlingsverksamhet.

Denna medaljernas kväll hade medaljen ingen baksida.

– Och ni skall veta att baksidan ligger närmast hjärtat, påpekade kyrkoherden.

Den här kvällen låg även plånboken nära hjärtat.

FLANÖR

sista avrättningsplats

Zetterlund från Nora socken som avrättades för giftmord.

Dog under svåra plågor

Hon arbetade vid Sandö glasbruk och hade där kommit över giftet, arsenik. Arseniken blandade hon sedan i ett bullbak som hon bjöd sin inte ont anande man på.

– Mannen dog under svåra plågor och giftmordet avslöjades sedan vid en obduktion, berättar Lennart Selling.

Den andra mördaren var Jonas Jonsson från Själevads socken. Han avrättades vid samma tillfälle, för ett rånmord han begått mot en blott 14-årig pojke i trakterna av Trehörningsjö.

Minnessten eller grav?

Den sista avrättningen på platsen utfördes 1866, av skarprättaren Anders Lundh. Även denna gång handlade det om en mördare, Petter Hedin från Ljusstorps socken.

Detta blev dessutom den sista verkställda avrättningen i Västernorrlands län.

Intill Kallbäcken står i dag åtminstone på en plats en sten uppställd. Kanske en minnessten, eller möjligen kan det vara en grav från en avrättning eller en "självspilling".

– Det är inte alls uteslutet att det är en grav. Det vilar många människor på den platsen.

– Förr begravdes de avrättade vid avrättningsplatsen. Samma gällde även självmördare, som inte fick ligga i vigd jord, berättar kriminalhistorikern Lennart Selling från Örnsköldsvik.

Anders Lidén

Fakta/Dödstraff i Sverige och Västernorrland

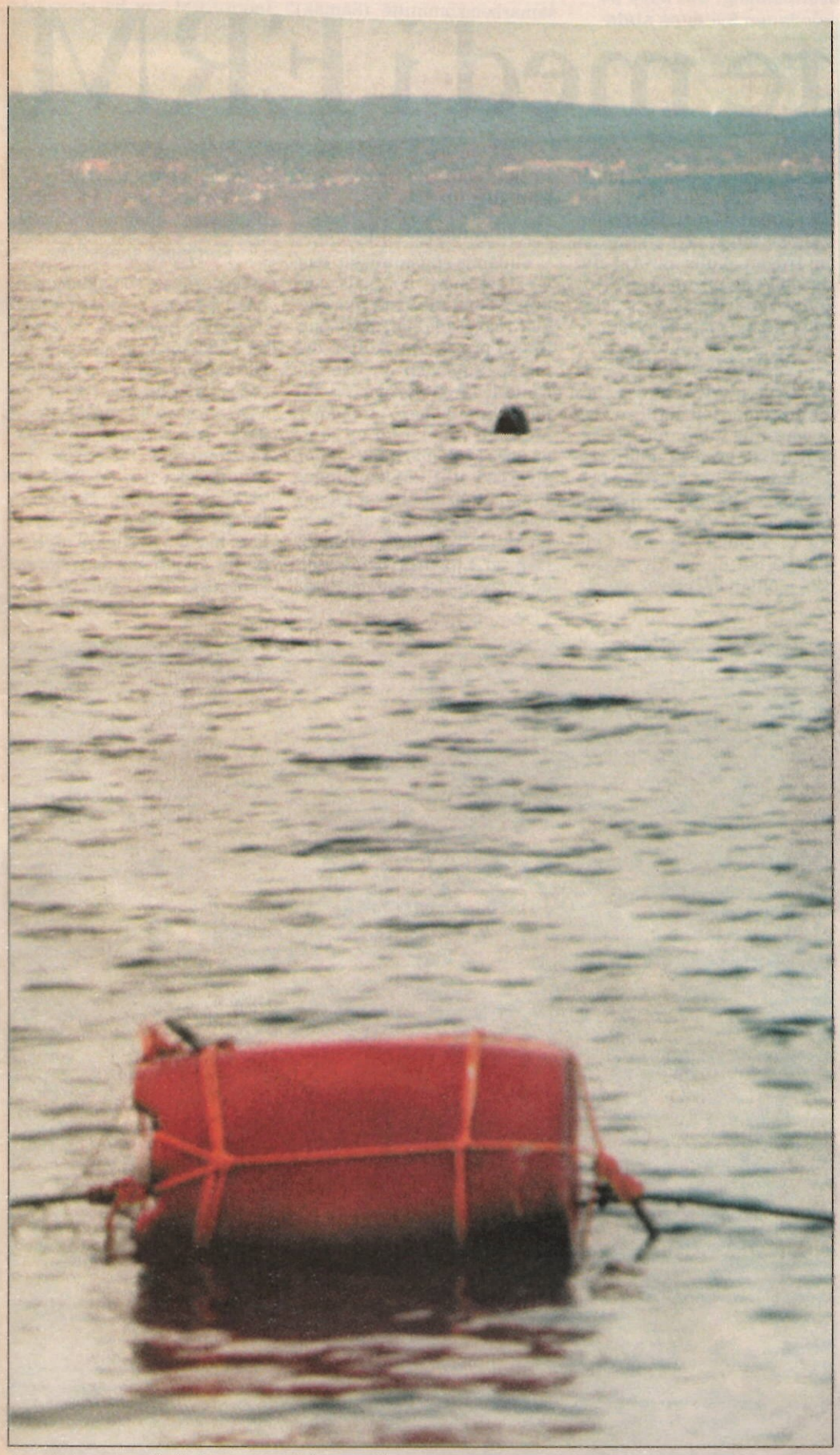
- I Västernorrland avrättades under 1800-talet totalt 15 människor, 13 män och 2 kvinnor.
- Västernorrlands sista avrättning ägde rum 1866, vid Kallbäcken utanför Härnösand. Då avrättades mördaren Petter Hedin, med Anders Lundh som bödel eller skarprättare.
- Under många år var Magnus Jarl (Lundkvist) från Getberg utanför Ullånger skarprättare för länet. Han var tidigare soldat, som skottskadades vid slaget i Ratan 1809, och med en hel del egen brottslighet på sitt samvete. Dessutom klassad som "suput", men skicklig på sitt yrke. Periodvis lånades skarprättare in från andra håll.
- Halshuggning och galgen var de rådande avrättningsmetoderna. Galge väntade ofta för tjuvar medan halshuggning var aktuell för mördare. Tidelag gav också ofta dödsdomar.
- Dödsstraff i Sverige avskaffades 1921 i fredstid och 1973 i krigstid.
- Den sista svenska avrättningen genomfördes 1910, med giljotin. Offret blev Jonas Alfred Ander. Detta var den enda gången som vår 1903 anförskaffade svenska giljotin användes. Numer står den giljotinen sönderplockad i ett magasin vid Nordiska museumet. Ytterligare några dödsdomar utfärdades men blev aldrig verkställda.

BROTT OCH STRAFF I VÄSTERNORRLAND/ Ny artikleserie

ÄBL 2-10-96

7:57

Fisknäten fungerar som sälens servering

En riktig stor gråsäl tittar uppmärksamt för att se om nya redskap ska läggas ut. Det är ett tecken på att mat vankas. FOTO: BO HOLTSTAD

Tisdag 15 oktober 1996

ALNÖ

Antalet sälar runt Alnö blir bara fler och fler. Ett tiotal patrullerar dagligen runt bröderna Öbergs fiskeredskap i Grönviken vid Alnö och tar nästan all fisk.

– Vi känner oss maktlösa, säger fiskaren Arne Öberg om sälplågan den här hösten.

Sälarna har blivit en plåga för bröderna Bo och Arne Öberg i Grönviken på Alnö. För närvarande närmast vimlar det av säl. Bröderna tror att det är ett tiotal djur som dagligen patrullerar runt redskapen och plockar praktiskt taget all fisk som fastnar.

ST följde med ut under en dryg halvtimme mitt på dagen i går. Under den tiden visade sig minst fyra sälar. En stor gråsäl stack upp huvudet intill ett av redskapen ett tiotal meter bort och tittade oblygt på båten. Flera andra iakttog hur bröderna Öberg åkte runt med båten och sysslade med redskapen.

Jagar in fisk i näten

Någon större rädsla för människor har djuren inte. De vet att i båtarna kommer det inga fiender. Här är det fritt fram, och snart serveras maten på ett lättvindig sätt.

Det har till och med blivit så att sälarna dras till motorljudet från båten och förväntar sig att det snart vankas mer mat om nya redskap läggs ut.

Sälen inte bara patrullerar runt, utan den har lärt sig att använda redskapen för sitt eget fiske. Djuren skrämmer fisken in mot näten och sedan är det lätt att fånga den när den fastnar.

Bröderna är hjärtligt trötta på den utdragna process som pågår om hur sälfrågan skall hanteras i framtiden. De har nästan slutat hoppas på att någon form av skyddsjakt skall bli tillåten så att sälen i alla fall blir rädd.

Att dagligen laga stora hål i redskapen efter sälarnas härjningar är något av en rutin för bröderna Öberg i Grönviken.

Som det är nu känns det som de tvingas mata djuren och själva får stå för kostnaden.

– Brorsan har till och med undrat om det är någon idé att lägga ut redskapen nästa år, säger Arne Öberg.

Någon omedelbar förestående åtgärd väntas inte enligt den information som Lars Ola Norén vid länsstyrelsen i Härnösand fått. Det diskuteras om man ska prova jakt i vetenskapligt syfte för att utröna om det har någon effekt. När och om det blir av är det dock ingen som vet.

Skeptiska till forskare

Enligt en rapport som bröderna läst skulle ett 80-tal observationer av säl ha gjorts under hela sommarsäsongen i Mellanfjärden.

En uppgift som de hävdar måste vara direkt felaktig eftersom de själva, om de skulle räkna alla gånger de ser säl, skulle se samma antal på mindre än en vecka. Bröderna Öbergs tilltro till vissa forskare är därför minst sagt minimal.

– De lever av sälen, vi dör, konstaterar en av bröderna sarkastiskt.

Måste vittja ofta

Varje dag är en kamp mellan bröderna och sälarna. Det gäller att vittja redskapen fyra eller fem gånger varje dag om det skall bli någon fångst att sälja, för annars tar sälen hand om fisken som fastnat i garnen.

Bröderna har genom det dagliga umgänget blivit något av experter på hur sälen uppför sig. De kan redan före mötet med sälen tala om hur den beter sig. Den erfarenheten saknar de flesta forskare.

De är förvånade över det ringa intresset att ta del av deras kunskaper. Många av rapporterna är i stället författade på andra ställen långt från den bistra verklighet som bröderna Öberg varje dag befinner sig i.

När det inte finns ett spår av strömming i näten vet de att gråsälen varit framme och tagit fångsten. Om en vikarsäl varit där finns huvudet kvar i nätet eftersom djuret knipsat av fisken då det ätit.

Älskar sitt yrke

Helst skulle de vilja sluta klaga. De älskar sitt yrke och vill inget annat än att fortsätta och fiska bara de kan livnära sig på det.

Någon önskan att ta död på all säl har de inte. De vill bara att antalet sälar skall decimeras så att båda parter kan fortsätta att leva på vad havet ger.

Arne Öberg kanske bäst beskriver verkligheten när han berättar vad en forskar sade till honom.

– Om sälen hade samma ögon som vargen skulle det här problemet aldrig uppstått.

LEIF HJÄLTMAN

• Grattis på födelsedagen den 17 november **Andreas Bergström** i Skilsåker, Söråker. Grattis från mamma, pappa, lillasyster Viktoria och mormor.

15-11-96

”Den dagen den sorgen”

Elisabeth Englund

Vilken pensionslösning föredrar du?

Välkommen in för rådgivning.

NORDBANKEN

Timrå 060-57 39 30

Så mycket kostar maten:

■ Medelpad har något billigare livsmedel än övriga Sverige. Det gäller till exempel korv, kött och fläsk. Socker, knäckebröd och mjölk är däremot dyrare.

Flera butiker i Medelpad har undersökts. Priserna är ett medelvärde för vad de vanligaste märkena kostar. I parentes står medelpriserna i landet. 23-11-96

Vara	Pris		
Vetemjöl, 2 kg	**9,16** (9,02)	Fläskkotletter, 1 kg	**58,76** (62,29)
Strösocker, 2 kg	**19,90** (18,70)	Torskfilé, 400 g	**26,75** (27,45)
Bitsocker, 1 kg	**15,73** (15,41)	Fryst kyckling, 1 kg	**23,76** (21,78)
Havregryn, 800g	**11,24** (11,78)	Kaviar, 190 g	**16,27** (16,36)
Snabbmakaroner,	**13,18** (13,18)	Senap, 490 g	**19,14** (18,20)
Kaffe, 500 g	**30,49** (30,01)	Smörgåsgurka, 560 g	**18,91** (18,81)
Ögonkakao, 200 g	**14,04** (14,25)	Potatis, lösvikt, 1 kg	**5,81** (5,13)
Knäckebröd, 500 g	**11,24** (10,71)	Morötter, 1 kg	**8,94** (8,33)
Familjemüsli, 1 kg	**28,88** (28,79)	Yes diskmedel, 1 liter	**26,60** (25,77)
Risgryn, matris, 1 kg	**29,05** (31,07)	Tandkräm, 75 ml	**17,36** (16,72)
Filmjölk 3%, 1 liter	**7,63** (7,42)	Tvål, 3x75 g	**16,19** (16,55)
Vispgrädde 40%, 3 dl	**9,67** (9,63)	Toapapper, 8 rullar	**40,30** (40,68)
Bregott röd, 600 g	**21,54** (21,43)		
Standardmjölk, 1 liter	**6,43** (6,19)	**Summa:**	**702,48** (706,35)
Herrgårdsost, 1 kg	**62,80** (64,01)		
Ägg, 6-pack	**10,24** (9,74)	I undersökningen ingår inga extrapriser. Dagbladet reserverar sig för eventuella fel i tabellen.	
Falukorv, 1 kg	**38,07** (42,61)		
Blandfärs, 1 kg	**46,45** (47,63)		

7:58

Fredag 29 november 1996

Timrå vill satsa på containerlinje

SÖRÅKER

Timrå vill ha länsstyrelsens hjälp för att finansiera en storsatsning på utbyggnad av hamnen i Söråker. Planerna på en ny reguljär containerlinje från Murmansk i Ryssland, via finska hamnar till Söråker och Härnösand för vidare transport till kontinenten och England, kräver preliminärt att Söråkers hamn rustas upp för 56,5 miljoner kronor. Hälften av de pengarna vill Timrå att länsstyrelsen hjälper till att ordna fram från staten eller EU.

Söråkers hamn kan i dag inte ta emot fartyg med större djupgående än drygt 5,5 meter. En muddring till åtta meters djup beräknas kosta 8,5 miljoner kronor. En utbyggnad av hamnområdet genom invallning med bergmassor kostar sju miljoner. Nya upplagsytor, förlängning och förstärkning av kajen, inköp av containerkran är andra nödvändiga och kostbara åtgärder som behövs för att hamnen ska uppfylla kraven för den planerade trafiken.

I en första etapp är kontinenten målet för en reguljär linje från de finska hamnarna Karleby och Jakobsstad över till Söråker och Härnösand. I de svenska hamnarna kan godset lastas över på järnväg, eller möjligen till bil, och köras genom Sverige ner till Tyskland.

Lovande intresse

Genom kontakter med ett finskt rederi har intresset bland tänkbara kunder undersökts. Prognoserna är lovande, anser de som driver projektet, främst personal hos Sundfrakt och Delta Terminal, som äger den befintliga hamnen i Söråker.

I själva hamnen skulle 15 årsarbeten skapas på kort sikt om trafiken kommer igång. Därtill kommer ett antal lastbilschaufförer och ett icke angivet antal järnvägsarbetare.

Kan ge fler jobb

På sikt kommer en utbyggnad att ge fler jobb, förutspår kommunen i sin utredning. Bland annat räknar man med att olika serviceföretag kommer att etablera sig i anslutning till hamnen i Söråker.

North-East Cargo Link, "nord-östra gods länken", skulle helt utbyggd ta tunga transporter från och till Murmansk och kontinenten vid bland annat hamnen i Söråker.

Målet är att få en reguljär trafik från eller till Murmansk i Ryssland, med järnväg fram till de finska hamnarna, omlastning till båt och transport till Söråker eller Härnösand. Härifrån ska godset i första hand gå per järnväg mot kontinenten, eller till Trondheim för vidare båttransport till någon engelsk eller skotsk hamn.

Förbindelserna över Norge kräver att norrmännen elektrifierar sträckan Storlien–Trondheim.

Idén till "North-East Cargo Link" som projektet kallas, kommer ursprungligen från Sundfrakts personal vid Delta Terminal i Söråker. Under mer än ett års tid har man haft kontakter med finska intressenter och politiker, med berörda kommuner på båda sidorna om Östersjön och ansvariga i Ryssland. Tanken är att förkorta vägen mellan norra Ryssland och EU-området. Man slipper de krångligare och osäkra vägarna genom Baltikum, och man får en bättre kontroll över godset.

– Allt har gått bra så här långt och i stort sett följt de planer vi dragit upp, säger Johan Sténn, chef för Delta Terminal i Söråker.

– Men allt tar sin tid och nu är vi inne i ett skede där politikerna ska säga sitt.

Efter ett politiskt beslut skulle tillbyggnaden av hamnen i Söråker kunna påbörjas omgående. Det gäller bland annat invallningen som krävs för att få en större kaj och lastyta.

Muddringen skulle kunna göras i vår och de första reguljära turerna med finska fartyg skulle kunna komma igång under sensommaren eller hösten nästa år.

Om länsstyrelsen genom olika fonder kan skrapa fram hälften av pengarna, återstår sedan en uppgörelse mellan kommunen och Sundfrakt om hur den andra halvan ska finansieras.

TORBJÖRN ELVERHEIM

BRUDPAR

I Alnö kyrka vigdes Kristina Wiklander och Leif Pettersson, Alnö. Kyrkoherde Anna Maria Larsson förrättade vigseln. (Foto: Ateljé foto Norrland Sundsvall).

BYGDEGÅRDEN Nr 4 1996

Kön ska bort

Regeringen vill kunna prioritera de viktigaste projekten. Därför ska kön för bidrag till upprustning bort. 40 miljoner avsätts till samlingslokaler. Man ska fastställa ett bestämt ansökningsdatum varje år, då handlingarna ska vara inne för att tas upp till behandling. De viktigaste projekten väljs ut och övriga avslås. Rimligen kan de återkomma ett annat år. Men vad är viktigt? Som en jämförelse presenteras nedan några bygdegårdsprojekt i kön.

I kön finns också Tynderö Bygdegård, Timrå, som fick dispens för att genomföra sitt projekt utan att vänta på beslut om bidrag. Tynderö är ett samnyttjandeprojekt med bibliotek, dagisbarn och kafé ett centrum för orten. För att genomföra bygget på dispens tvingades man ta stora lån, som föreningen nu betalar dryga räntor på.

Ett lokalt bygdecentrum i ekonomiska svårigheter, är det det som ska prioriteras?

Bygdecentrum – Tynderö Bygdegård

Det finns hundra samlingslokaler till i kön. Alla med sina värden, viktiga för sin bygd. En ny samlingslokaldelegation ska jämföra och – prioritera. Månne blir man tvungen att börja med en utredning!

Marianne Nord

LJUSTORPS HEMBYGDSGÅRD *inbäddad i den tidiga novembersnön. Den anrika gården i Hamre är en av de få i sitt slag som finns kvar på sin ursprungliga plats.*

ledare

Oklok satsning

Timrå kommun har gjort en utredning som går ut på att rusta upp hamnen i Söråker. Förhoppningen är att en containerlinje ska kunna upprättas som knyter samman Norge, Sverige, Finland och Ryssland.

56,5 miljoner kostar satsningen och nu vill Timrå ha länsstyrelsens hjälp att få hälften av de pengarna.

Satsningen bör inte göras. Det finns gott om befintliga hamnar i länet som skulle klara en sådan trafik. Satsa på de hamnarna i stället!

OSTRONSKIVLING
&
Andra Läckerheter

Handla smakfulla julklappar i lugn och rofylld miljö på landet

Välkommen till vår gårdsbutik

Hos oss kan Du beställa tid och få personlig hjälp med julklappsbestyren

8-12-96

Tynderö Svamp & Kryddbod
060/425 39

Öppet:
Ons-Fre 14–18 Lör-Sön 12–16
Övrig tid endast tidbeställning

7:59

1956 föddes *bara tre barn i Tynderö, tre flickor. Anne-Louise Karlsson (augusti), Ulla Nilsson (december) och Monica Sundqvist (april). Då kom trion förstås på bild i Sundsvalls Tidning.*

Tre små söta flickebarn.

Det var den samlade framtiden i Tynderö, modell 56. Fler barn föddes inte det året i Medelpads minsta församling.

Likt agnar för vinden skingrades snart också de tre flickorna. Två av dem flyttade till Stockholm, den tredje till Nedansjö...

Trion som var Tynderös framtid

– Bygdegården, säger Monica Sundqvist, där träffas vi, för där gick vi i skola när vi var små.

Avgjort. Så får det bli.

Hon är äldst i trion, född i april, så hon kan få bestämma.

Att samla dem nu 40 år senare kräver ingen övertalning. Ändå är detta kanske första gången de möts alla tre. Anne-Louise Wågström och Ulla Nilsson minns inte att de har träffats förut, möjligen medan de ännu låg i vaggan.

– Vi flyttade till Timrå innan jag fyllde två år, men jag var ändå mycket i Tynderö som barn, eftersom mormor och morfar bodde där, berättar Anne-Louise.

Hon bodde många år i Nedansjö, men flyttade in till Sundsvall för ett par år sedan. Ändå var det många år sedan hon senast var i Tynderö och hon tycker det ska bli roligt att återse hembygden.

Kramkalas

När hon och Ulla anländer står Monica redan på trappan till Tynderö bygdegård och väntar.

Kramkalas utbryter.

Tynderö-trion modell -56 är åter samlad. Tre kvinnor. Olika förstås och med olika erfarenheter, men ändå med gemesamma rötter.

– Titta, här hade vi både matsal och gymnastiksal i samma rum, säger Ulla när vi kommer in i bygdegårdens stora sal. Och där på scenen spelade vi upp alla sketcher.

Hon och Monica skrattar åt minnena.

När skolan öppnade 1963 så började de i första klass.

– Men när jag gick i sexan var vi bara fyra elever kvar i klassen, nio på hela mellanstadiet. Sedan lades skolan ner, berättar Ulla.

Innan årskurs 6 hade även Monica flyttat till Timrå. Bland de nya klasskamraterna fanns en 56:a från Tynderö, Anne-Louise, och de fortsatte sedan på högstadiet på Mariedalsskolan. Sedan skildes deras vägar åter.

– Ja, men vi träffades igen för några år sedan när niorna i Timrå hade 20-årsjubileum, säger Anne-Louise.

Tog över föräldrahemmet

Då hade Monica både hunnit bo i Stockholm i fem år och flytta tillbaka till Tynderö. Hon tog över det gamla föräldrahemmet i Skilsåker 1990.

– Folk undrade hur i allsin dar vi kunde flytta ut dit. Men sedan dess har många flyttat till Tynderö, säger hon.

Ulla, som också hunnit bo i Stockholm ett par år, har även hon starka band med Tynderö. Hon har köpt ett torp nedför restaurang Idyllen och tvärs över sundet kan hon se föräldrahemmet i Bäräng, som hennes bror tagit över.

Bygdegården, där de nu träffas, har byggts ut sedan Monica och Ulla gick i skola och är nu ett exempel på den aktivitet och framåtanda som finns i bygden. I dag rymmer huset också dagis och fritids.

– Ja, och varje fredag kväll är det ungdomskväll för barnen på lågstadiet. Föräldrarna ställer upp och sköter det hela. En kväll var det 22 barn här. Otroligt! säger Monica.

När de tre flickorna föddes var Tynderö den minsta församlingen i Medelpad med 880 invånare. I dag är antalet bara 686. Ändå är Tynderö inte minst längre. Holm har drygt hundra själar färre.

– Ja, men antalet invånare i Tynderö måste ha varit ännu lägre förut, många flyttade ju sedan skolan stängdes. De senaste åren har det i stället byggts en hel del nya hus här och i fjol var vi den enda församlingen i Timrå som ökade, påpekar Monica.

Då föddes det åtta barn, precis som 1993 och 1994, men i år blir det något färre.

Skolan har visserligen inte öppnat igen, barnen får åka till Söråker. Men på vintern kan de i alla fall åka skridskor på hockeyrinken bredvid bygdegården. Sånt fanns inte när 56:orna var små.

– Nej, men postkontoret fanns, där din morfar var postmästare. Minns du det, Anne-Louise? undrar Ulla.

Hjälpte morfar

Och visst minns hon. I det röda trähuset vid affären var hon många gånger som barn och hjälpte sin morfar, Arvid Hägglund.

– Fick man inte en Sparbanksbok med fem kronor av församlingen när man föddes? Jo, jag tror det, säger Monica.

– Jag har kvar min gröna bankbok än i dag, berättar Ulla.

Nu står det röda huset där som en relik över en svunnen tid. Affären Tynderö Boa lever visserligen vidare, och med söndagsöppet precis som inne i stan, men annat var det ändå förr.

Tjejerna minns: Då fanns "Tackar, tackar" (han sade alltid så han som hade affären) i det som nu är Idyllens porterkafé, Dallas affär, af-

"Titta dom har butik i morfars gamla hönshus"

7:60

Tynderö modell 56 *träffas 40 år senare. Från vänster Anne–Louise Wågström, Ulla Nilsson och närmast kameran Monica Sundqvist, som flyttat tillbaka till sitt föräldrahem.*

FOTO: NIKL

En vandring bland barndomsminnen. Anne–Louise Wågström, Ulla Nilsson och Monica Sundqvist var de enda barnen i sin årskull i Tynderö. Nu har de fyllt 40.

FOTO: NIKLAS MODIG

Flickorna från Tynderö – nu träffas de 40 år senare

Söndag

Hemma på mammas gata igen.

Det var här i Tynderö som Anne-Louise Wågström, Ulla Nilsson och Monica Sundqvist föddes 1956. Tre flickor. Fler barn föddes inte i församlingen det året.

– Jag minns när man åkte spark på skaren. Vilka vidder, det var som att rida på en häst, säger Ulla Nilsson och drömmer sig tillbaka till ungdomen.

I dag är de tre kvinnorna 40 år fyllda, mitt i livet.

Livet ja, hur blev det? Och har Tynderö någon plats i deras hjärtan i dag?

fären i Myckeläng och i Skilsåker, och den på Övre vägen och...

TV-fri kväll på 60-talet

Kanske var det en annan tidsålder.

– Ja, barnen undrar ibland om man är född på 1800-talet, säger Monica och skrattar. När jag berättar om hur vi skaffade TV inför OS 1960 och att det betydde värme i vardagsrummet, TV-kanna och sockerkaka. Att TV-programmen slutade halv tio på kvällen, att vi hade en kanal och att det var TV-fritt på onsdagar eftersom det ansågs farligt att titta för mycket.

Trots utvecklingen, med centralisering och sämre service i glesbygden, så valde hon att flytta hem till Tynderö.

– Jag har alltid tänkt att jag skulle återvända. Kanske finns det en trygghet här, resonerar Monica. Och jag är nöjd med livet, har flyttat runt lite och har två friska barn. Sådant känns viktigt nu. Det märkliga är att min sambo också bodde i Tynderö på somrarna som barn. Vi lekte i samma vik, utan att veta om varandra. Sedan träffades vi i 30-årsåldern. Vi har döpt våra barn i den viken.

– Men om de kommer att bo kvar i Tynderö vet jag inte. Jag har inga sådana illusioner...

Två barn vardera

Livet har tagit ganska väl hand om de tre flickorna från Tynderö. Och de växte upp när det fortfarande fanns gott om jobb. I dag arbetar Monica på Handelsbanken i Timrå, Ulla på Sundsvalls kommun med att förmedla studentbostäder och Anne-Louise på dagis i Sundsvall.

Och de har två barn vardera. Monica har Emil, 9 år och Erik, 7, Ulla har Andreas, 9, och Amanda, 4, och Anne-Louise har Magnus 22, och Marcus, 18.

– Men medan ni är sambo med era män, så är jag närmast sambo med min yngste son, skojar Anne-Louise. Det fungerar också bra och känns tryggt. Nu när mina barn blivit så stora känner jag att det är min tur. Därför vill jag börja läsa igen efter nyår.

Butik i hönshuset

Men först har hon en mycket mer närliggande önskan, att få se huset där mormor och morfar bodde, där hon lekte som liten.

Det visar sig att det är där Tynderö svamp & kryddbod nu huserar. Anne-Louise blir alldeles salig.

– Titta dom har butiken i hönshuset, säger hon förvånat.

Och när vi efter ett besök i butiken åter styr kosan mot Sundsvall så säger hon:

– Det här var fantastiskt. Hit måste jag ta med mamma, så att hon får se.

Flickorna från Tynderö, modell 56, har återförenats under några timmar, delat några minnen, en del erfarenheter och många skratt.

– Du måste kom ut hit igen, uppmanar Monica och Ulla.

Anne-Louise lovar.

– Det är konstigt. Trots att jag bott här så kort tid, så har jag ändå alltid sagt att jag kommer från Tynderö.

TOMMY LINDBERG

Minns ni, *det här var både matsal och gymnastiksal, säger Monica Sundqvist och Ulla Nilsson som gick i skola i det som nu är bygdegården. Anne-Louise Wågström gick skola i Timrå.*

7:61

TYNDERÖ

Lars Göran och **Sonja Gunilla Fors** har köpt Ava 3:17 av Nils Fasteson, Ö. Långgatan 37, Sundsvall, för 80 000 kronor. Taxeringsvärde 92 000 kronor.

Ilkka Aula har köpt Våle 1:89 av Pia och Mikael Boväng, Våle 2210, Söråker, för 600 000 kronor.

Yngve Wikman har köpt Åström 2:46 av Lars Joel Lohman, Hemmansvägen 11, Sundsvall, för 150 000 kronor. Taxeringsvärde 108 000 kronor.

Tynderö

Ava 3.9. Tid äg: Nils Fonnad Lindström. Nya äg: Marja Eriksson och Elisabeth Staffansson. Gåva. Tax-v: 133.000 kr.

Ava 3:14. Sälj: Ingeborg och Thure Persson. Köp: Violet Lilian och Jan Ove Lundqvist. Pris: 450.000 kr. Tax-v: 133.000 kr.

TYNDERÖ

Laila Johansson och **Lars Lundsten** har som gåva fått Våle 1:30 av Sven och Vera Maria Lundsten, Mellangatan 26, Timrå. Taxeringsvärde 146 000 kronor.

Ingvar och **Barbror Sidén** har köpt Stacke 1:6 av Kajsa-Lisa Sjöberg, Vallgatan 22, Floby, för 40 000 kronor. Taxeringsvärde 80 000 kronor.

Göran Nordin har köpt Åstön 2:31 av Adolf Nordin, Berglundavägen 30, Sörberge, för 80 000 kronor. Taxeringsvärde 56 000 kronor.

17-12-96

FÖR 50 ÅR SE'N

Vinterns första ordentliga köldknäpp har nu givit sig till känna. Under måndagen noterades bl.a i Fränsta 25 minusgrader. 24 gr. hade man i Gimåfors, 23 i Johannisberg o.s.v. I Sundsvall var temperaturen mellan 15-17 grader kallt.

*
*

Mörkret vilar ännu tungt över Tynderösundet. I den lilla hamnen ligga de vita fiskebåtarna reda för avfärd. I dag skall man ut till havs igen och pröva fiskelyckan. Laxfångsten har varit synnerligen riklig denna säsong. Men att fånga lax i mitten av december och detta med gott resultat, är givetvis något som sporrar än nu mer.

FÖDELSEDAGAR

60 år fyller på lördag fru Inga-Lill Rylander, Skilsåker, Tynderö.

31-10-96

7:62

> "– Det jag kan konkurrera med är min speciella design och kvalité, och försöka komma in i de exklusiva affärerna.

Olé! *Designern Märta Högstedt från Sundsvall har fått spanjorskorna att falla för hennes skinnjackor. I dörren skymtar Eva Rönn, praktikant hos Märta, och Bitte Ström som sköter ruljangsen i det kvinnliga företagarhuset Huset.* **FOTO: BO HOLTSTAD**

Spanjorskorna föll för älgskinnet

Småföretagaren Märta Högstedt från Sundsvall tänker få spanjorskorna att klä sig i hennes egendesignade skinnjackor av älgskinn.

Häromdagen kom hon hem från en mässa i Madrid, där hon representerade Sverige tillsammans med 14 andra svenska kvinnliga företagare.

Initiativet till resan togs av statliga Nutek och syftet är att få in svenska småföretag på EU-marknaden.

Nu går symaskinen varm här hemma.

Sidan 12

3-4-96

VI SYR - KÖP ELLER HYR

Underbara Brud-, Bal-, Dop-, och Aftonklänningar.
Unikt erbjudande: Beställ Din egen designade
Balklänning och Hyr den sedan.
Välkomna!

Syateljé Åsa, Tynderö

060-425 62

Märta Högstedt syr bland annat jackor av älgskinn och utslitna jeans. Hon hoppas att de nya affärskontakterna öppnar den spanska marknaden för henne. Till sin hjälp i ateljén på Esplanaden har hon just nu praktikanten Eva Rönn

FOTO: BO HOLTSTAD

Jakt på EU-marknaden med jackor av älgskinn

SUNDSVALL

Vill man göra affärer i Spanien ska man inte vara för snabb med att sätta ut prislappen.

Det vet designern Märta Högstedt från Sundsvall. Hon har just kommit hem från Madrid, där hon deltog i en mässa tillsammans med 14 andra svenska kvinnliga företagare.

– Man måste ha tålamod, säger småföretagaren som vet vad hon vill.

Resan till Spanien gjordes på initiativ av statliga Nutek, närings- och teknikutvecklingsverket. Syftet är att få in svenska småföretag på EU-marknaden.

Förbokade möten

Förutom Kvinnor Kan-mässan i Madrid (på spanska Feria de la mujer emprendedora) deltog Märta Högstedt och de övriga i en så kallad Interprise-mässa i Toledo.

– Det är en jättestor mässa där man har förbokade möten. Jag träffade minst tio andra företagare, säger hon.

Det var då hon lärde sig att man inte får ha för bråttom.

– Man skriver inte på någonting med en gång. Först måste man nosa lite på varann och läsa av den andra. Du ska inte tro att du kan sälja in dig på marknaden direkt.

Märta Högstedt driver sedan tre år företaget Mitt Skinn.

Hon designar och syr jackor och västar av både gammalt och nytt skinn. Hon tror att hon har förutsättningarna för att lyckas utomlands.

Jackorna imponerade

– Det jag kan konkurrera med är min speciella design och kvalité, och försöka komma in i de exklusiva affärerna.

Särskilt jackorna av älgskinn imponerade på spanjorskorna.

– Älgskinn är nytt och mycket exklusivt för dem. Jag hade med mig bilder på älgar som jag visade, säger Märta Högstedt.

Väl hemma igen måste hon kolla med banker och andra för att se hur seriösa kontakterna är.

– De kollar säkert upp mig också.

Värdefulla kontakter

Även om hon knöt värdefulla affärskontakter var det ändå tillfället att få prata och umgås med de svenska kvinnorna som gav mest.

– Jag lärde mig mer om företagande på en vecka tillsammans med dem, än på en månad hemma. Det var till exempel en som sa att "Affärer görs inte mellan två företag utan mellan två människor".

CHRISTINE WISTRAND

HALLÅ DÄR... Arild Wiklander, Tynderö inför en ny säsong av Midälvaskidan:

– Vi, det är Medelpads skidförbund, inleder säsongens tävlingar med Södra Berget runt den 26 januari.

Hur många lopp ingår i Midälvaskidan?

– Totalt nio lopp. Loppen är dessa; Södra berget runt den 26 januari, Medelpad Classic ski den 2 februari, Våffelrännet den 9 februari, Njurunda runt den 15 februari, Kyrkstigsloppet den 16 februari, Ville och Valla den 22 februari, Fiskarrennet den 1 mars, Storskälarennet den 9 mars och Attmarsloppet den 16 mars.

Hur många lopp behövs för att få priset Midälvaskidan?

– För att få den speciella Midälvaskidan, ett omtyckt pris, krävs att man fullföljer minst fyra av loppen.

Andra priser?

– Vi lottar ut två fina priser, en kamera och en resa till deltagarna.

Tror du på en bra skidvinter?

– Ja. Trots töväder tror jag på en bra skidvinter.

Arild Wiklander.

11-12-96

7:63

Tisdag 3 december 1996

Eldsjälen Åke Höglund utsedd till årets Timråbo

TYNDERÖ
Åke Höglund, en gång aktiv skidåkare och orienterare på elitnivå, eldsjäl och mångårig ordförande i Tynderö IK, har utsetts till Årets Timråbo.

Juryn motiverar sitt val med att Åke utfört "ett sällsynt oegennyttigt, självuppoffrande och föredömligt arbete för bygdens ungdom och idrottsliv".

Åke Höglund, Tynderö, har utsetts till Årets Timråbo. Motiveringen talar om en självuppoffrande och mycket omfattande insats inom Tynderö IK. ARKIV

Åke är 51 år gammal och bor där han växte upp, i Myckeläng, Tynderö.

Han utbildade sig till industrielektriker efter grundskolan.

Efter att ha kuskat omkring som motorcykelordonnans i Lv5:s uniform under rekryten, var det de egna kroppskrafterna istället för hästkrafterna som blev intressantast.

Han började jobba som elektriker hos AEG i Sundsvall och samtidigt hade hans intresse för en aktiv satsning på skidsporten fått fast fäste i sinnet. Som 19-åring inledde han sin aktiva karriär på allvar, kanske efter framgångar i militära skidsammanhang som Milo-mästerskap och liknande.

15 fjällorienteringar

Somrarna ägnade han åt sitt andra stora intressesport, orientering. Han har bland annat genomfört 15 fjällorienteringar vilket motsvarar 125 mil sammanlagt. Det är som att kuta hela fjällkedjan. Från Dalarna till Treriksröset, under karriären.

Civilt övergick han till Gullfiber efter tio år hos AEG. Som industrielektriker i Söråker var han uppskattad bland kompisarna, även om han vid ett tillfälle inte tyckte lika bra om dem.

Det berättas att någon av hans föregivna vänner vid ett brandtillbud i en maskin tog Åkes kära gamla luva, med texten Tynderö IK, och använde den för att kväva brandhärden.

Luvan blev förstörd och det satt länge kvar som en tagg i själen, påstår de gamla arbetskompisarna.

Efter Gullfibertiden jobbade Åke Höglund en tid hos Timrå Elektriska. Numera är han anställd hos gamle skidkompisen Sören Thorin på Pallab i Timrå.

Men vad han än sysslat med civilt har arbetet i klubben och i Medelpads Skidförbund tagit det mesta av de delar av dygnet som inte styrs av stämpelur.

Ordförande i Tynderö IK

1973 tillträdde han posten som ordförande i Tynderö IK efter Arild Viklander. Sedan 1983 är han ledamot av Medelpads Skidförbunds styrelse.

Han var en entusiastisk pådrivare när Söråkers skidstadion byggdes och var tävlingsledare vid ungdoms-SM som avgjordes där 1993.

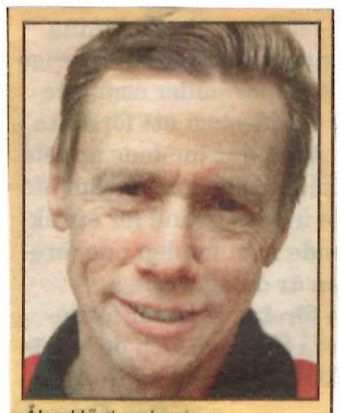
Som ordförande i en liten men aktiv klubb har han gjort samma erfarenhet som många andra i ledande ställning inom föreningslivet: – Ska något bli gjort så tvingas man ofta göra det själv. Det är svårt att få ihop tillräckligt många frivilliga i samband med olika arrangemang och aktiviteter.

Ett talande exempel är den årliga insatsen som idrottsklubbarna gör på Bogrundets plantskola, varje sommar inför planteringssäsongen i skogen.

Tynderö IK var den första föreningen i området som tjänade lite extra till klubbkassan genom jobbet på Bogrundet. Åke Höglund har själv varit där under alla år som extraknäcket erbjudits, 25 somrar.

Han har vårdat plantor och talanger i halva sitt liv, skulle juryn ha kunnat tillägga i sin motivering.

TORBJÖRN ELVERHEIM

Åke Höglund prisas.
ÅRETS TIMRÅBO: En enhällig jury har utsett Åke Höglund, ordförande i Tynderö IK, till årets Timråbo. Utmärkelsen får han för sitt sällsynt oegennyttiga arbete för bygdens ungdom och idrottsliv. SIDAN 9

Idrottsprofilen Åke Höglund har tilldelats utmärkelsen Årets Timråbo.
FOTO: TORBJÖRN ELVERHEIM

Välkänd profil - årets Timråbo

Han utsågs till årets Timråbo

En enhällig jury valde ordföranden i Tynderö IK Åke Höglund, 51 år till årets Timråbo 1996.

Åke Höglund får mottaga utmärkelsen i Tynderö Bygdegård den 8 december.

– Det känns bra att det arbete jag lagt ned för skid- och orinteringsporten uppmärkssammas och uppskattas, säger Åke Höglund.

I ungdomen var Åke Höglund aktiv både som skidåkare och senare som orinterare.

I 30 års åldern trappade Åke ned tävlandet.

1973 tog han över ordförandeskapet i Tynderö IK.

Åke Höglund har varit med och administrerat många stora skidtävlingar i Timrå.

Under Skid-SM i Timrå fungerade Åke Höglund som biträdande tävlingsledare och vid Ungdoms-SM 1993 som tävlingsledare.

Nu belönas Åke Höglund med titeln Årets Timråbo 1996.

Så här lyder juryns motivering:

"För ett sällsynt oegennyttigt, självuppoffrande arbete och föredömligt arbete för bygdens ungdom och idrottsliv."

Alf-Åke Runering
060 - 66 35 53

7:64

ÅRETS TIMRÅBO. *Tynderö IK:s ordförande Åke Höglund har utsetts till Årets Timråbo 1996.* Foto: HANS-GÖRAN ENGSTRÖM

DOP 17.1.2-96

I Tynderö kyrka döptes lördagen den 14 december Nils Oliver, son till Markus Pihlström och Catrine Andersson, Sundsvall. Faddrar var Ann-Kristin Gröning och Mikael Sjölund. Kusinerna Patrik och Fredrik Nyström sjöng "Staffansvisan". Patrik läste dessutom "Vaggvisa" av Harriet Löwenhjelm. Bibeltexter lästes av mormor Birgitta Andersson och av farmor Anna Pihlström. För musiken till psalmerna svarade kantor Seth Hägglöf. Dopförrättare var kyrkoherde em Ingrid Järnefors Melander.

Madeleine årets Lucia i Tynderö

Madeleine Andersson.

■ Årets Lucia i Tynderö heter **Madeleine Andersson.**

Den 13 december blir det en Luciasoaré i Tynderö bygdegård, och då kommer Madeleine med tärnor att förgylla tillvaron för de besökande.

10-12-96

ENTUSIASTER. *Nils Högstedt och Anders Sällvin är eldsjälarna bakom Fiskboken med nya och gamla recept från Tynderö och Åstön.* Foto: THORD ERIKSSON

Kungligt omtyckta fiskrecept i ny tappning

Fiskreceptboken från Åstön föll inte bara kung Carl XVI Gustaf i smaken.

Hela upplagan på 3 000 exemplar har gått åt, så nu ger Åstöns museinämnd ut boken igen, i ny tappning.

När kungaparet besökte Åstön för två år sedan fick kung Carl Gustaf ett exemplar i sin hand.

– Jag fick ett brev från honom. Han berättade att han varit och fiskat utanför Öland, och sedan provat ett av recepten, Huldas rullströmming. Han var storntförtjust, säger Nils Högstedt, en av eldsjälarna bakom projektet.

Hulda hette Wikfors i efternamn och var fiskarhustru på ön.

Till den nya upplagan av boken har Nils Högstedt samlat ihop fler recept, en del av kända gourmeter.

Bygdens recept finns med

Här finns recept ur Oskar Knausts kokbok från 40-talet och Åstöns nuvarande krögare, Tommy Brandt på restaurang Idyllen, medverkar. Delar ur receptsamlingar från bygdens fiskarfamiljer finns också med.

Ny upplaga

– Första upplagan gjordes till min 50-årsdag 1988. Det blev en del exemplar över, som jag skänkte till Åstöns museinämnd, säger Anders Sällvin som formgett boken. 3 000 exemplar har sålts, så efterfrågan finns. Nu har den nya upplagan precis blivit klar. Premiärförsäljning blir det i helgen på Åstöns julmarknad.

Renoverar sjöbodarna

Vinsten från försäljningen ska gå till upprustning av de gamla sjöbodarna och fiskarbostäderna i Åstöns fiskeläge, Skeppshamn.

Anna-Lena Ekenryd

Josephine Söderström
Söråker
5 år 18 december

JULMARKNAD med 5 årsjubileum!

Årets julmarknad på Idyllen ute på Åstön, lördagen den 14 och söndagen den 15 dec. kl. 12.00 – 17.30, ger oss anledning, att fira litet extra. Det är nu 5 år sedan starten!

Som vanligt så är det full fart på de glada och duktiga hantverkarna ute i Tynderö. Vilket gäng!!! De sprudlar av energi, där de sitter och förfärdigar sina alster.

Eftersom vi haft "gröna" marknader, så kanske den 5:te blir "vit", med litet snö. Solen får gärna skina över oss!

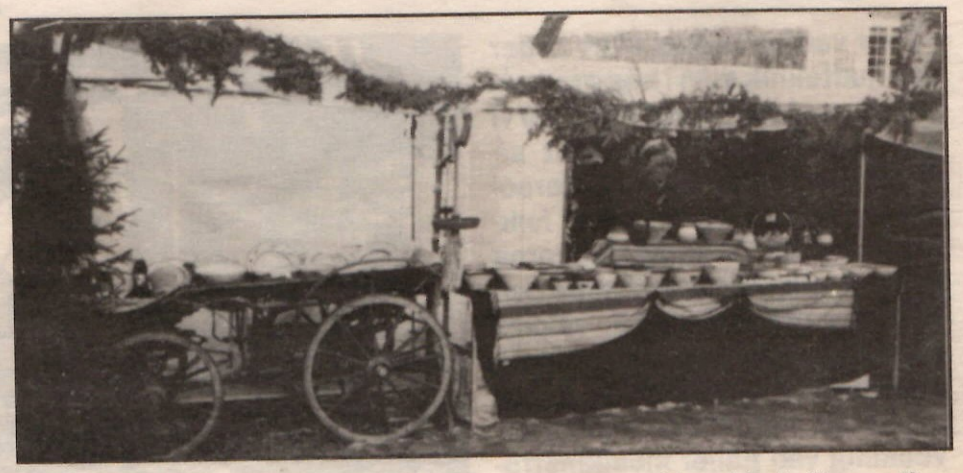
Där kommer att finnas ett stort sortiment, till lyst för både öga och smaknerver.

Vad sägs om; vacker keramik, träslöjd i många varianter, senap occch ljus, tomtar från "olika familjer", tunnbröd och kaffebröd, härliga stickade plagg, saltströmming, segkakor, ullprodukter, söta tittskåp, handarbeten, godis och mycket mera!

Om snön kommer blir det slädfärder, annars blir det ridning för barnen på en snäll liten ponny.

Det blir också Julcafé på Porter med kaffe, saffransbröd och pepparkaka. Fisk- och brödboden är också öppen hela dagen.

Vi hälsar alla välkomna till en stor marknadsdag ute på vårt fagra Åstön!

"Marknadsmadam" Berith Iggström vid sitt bord med handdrejad keramik.
Foto: Torbjörn Borg. Text: Karin Sjögren

7:65

Säldebatt direkt i TV

Sälen är ett problem för fiskarna längs Norrlandskusten.

Det kunde fiskaren Stig-Olof Boman och Rolf Annerberg från naturvårdsverket enas om när de möttes i direktsändning i TV.

Men hur problemet ska lösas är det inte riktigt eniga om.

Stig-Olof Boman är den siste fiskaren i Tynderösundet. Sedan några år har han protesterat högljutt mot att det inte görs något åt den växande sälstammen som enligt honom nu blivit så stor att den hotar hans försörjning.

Problemet blir större

– Närmare 20 procent av min fångst av strömming och lax äts upp av sälen och då har jag ingen aning om hur mycket fisk sälen skrämmer. Jag skulle vilja att skyddsjakt på säl tillåts igen eftersom sälen är ett problem som bara blir större, säger han.

I går möttes Stig-Olof Boman och Rolf Annerberg från naturvårdsverket i TV-programmet Naturens eko som sändes direkt från Bomans fiskebåt i Tynderösundet.

Båda är överens om att sälen är ett problem men de har olika idéer om hur det ska lösas. 1987 förbjöds säljakt och det är enligt Annerberg inte aktuellt att tillåta jakt igen.

Sansad debatt

– Det finns en överenskommelse mellan samtliga länder kring Östersjön att säljakt ska vara förbjudet. Jag anser att det finns andra sätt att stoppa sälen från att ta fiskarnas fångster. Nya fångstredskap som gör det svårare för sälen kan vara en lösning, säger Rolf Annerberg.

Över huvud taget blev det en mycket sansad debatt och de båda verkade vara överens om att lösa sälproblemet i samförstånd. Även om Rolf Annerberg inte såg lika allvarligt på sälproblemet som Stig-Olof Boman medger han att antalet gråsälar och även vikare ökat kraftigt de senaste åren.

Anders Danielsson
060-66 35 00

FISKAREN STIG-OLOF BOMAN *kräver att något görs åt den växande sälstammen. Han tror att närmare 20 procent av hans fångst av strömming och lax blir sälmat.* Foto: EVA-LENA OLSSON

FISKAREN *Stig-Olof Boman och Rolf Annerberg från Naturvårdsverket möttes i Naturens eko.*

Sälen är deras problem

SIDAN 7

Tynderö

Tynderö kyrka: Sönd. 11 sammanlyst till Hässjö kyrka. Se Hässjö församling. Onsd. 11 Nyårsdagen sammanlyst till Lögdö Bruks kyrka, se Hässjö församling. **Skeppshamns kapell:** Tisd. 18 Nyårsafton, Nyårsbön med Gunnar Kvist. Solosång Anna Hanning, vid orgeln: Seth Hägglöf.

SVERRE ANDERSSON firar jul i Åstön

BingoLotto-doldis firar på Åstön

En riktig BingoLotto-doldis – producenten Sverre Andersson – kommer direkt efter sändningen av julfinalen att dra raka vägen till Åstön med sin familj för att fira jul där tillsammans med släkt och vänner.

Julfirar på Åstön

Vi har ju nämnt att Sverre och hans familj – hustrun Lili-Anne och de båda barnen Andreas och Sara – skall fira julen ute på Åstön.

– Lili-Anne har sitt föräldrahem därute. Tyvärr så gick hennes pappa bort i somras och det kommer att kännas konstigt att han inte är med oss i år. Däremot kommer Lili-Annes båda syskon och deras familjer att stråla samman med oss. Och det ska verkligen bli skönt att komma till lugnet däruppe. Hoppas nu att vi bjuds på ett verkligt fint vinterväder. Vi brukar förresten vara uppe varje sommar och då i ett par-tre veckor.

– Hoppas nu bara att uppesittarkvällen blir den succé som vi förväntar oss.

Knut Johansson

1996

Tynderö	688	4	4	11	11
Ljustorp	1.125	-18	11	8	-21
Timrå	13.475	-131	145	149	-123
Hässjö	3.296	-35	25	33	-13
Timrå	**18.584**	**-180**	**185**	**201**	**-160**

1996

HÄSSJÖ

Hulda Karolina Molin, Strandbo, Söråker. 96 år.

KAROLINA MOLIN

Naima Antoinetta Bolin, Strandviksgatan, Söråker. 95 år.

NAIMA BOLIN

Astrid Teresia Friberg, Tjerngodset, Söråker. 95 år.

Gustav Ragnar Strandqvist, Sandegatan 6, Söråker. 95 år.

Kirsti Höglin, Strand, Söråker. 94 år.

1996

TYNDERÖ

Agnes Karolina Hägglund, Mällby, Söråker. 85 år.

Anders Gösta Sundholm, Åstön, Söråker. 85 år.

Sven Anders Valfrid Andersson, Berge, Söråker. 84 år.

SVEN ANDERSSON

Dagny Katarina Tunfors, Smedsböle, Söråker. 84 år.

Anna Märta Åström, Skäggsta 2883, Söråker. 84 år.

7:66